

วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ISSN : 2350-983X

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในสาขาสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ อาชีวศึกษา สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม และเวชระเบียนของนักศึกษาและนักวิชาการทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นทางด้านงานวิจัยและวิชาการในสาขาสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ อาชีวศึกษา สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม และเวชระเบียนของนักศึกษาและนักวิชาการทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน
3. เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของสิ่งพิมพ์วารสารวิชาการ
4. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ในเชิงนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับสาขาสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ อาชีวศึกษา สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม และเวชระเบียน
5. เพื่อเป็นเอกสารประกอบการศึกษาและค้นคว้าในระดับอุดมศึกษา

ปีที่พิมพ์ : ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

กำหนดออกวารสาร : ปีละ 2 ฉบับ มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม

ครั้งที่พิมพ์/จำนวนพิมพ์ : 1/300 เล่ม จำนวนหน้า 246 หน้า

จัดพิมพ์โดย : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ 02-800-2841-78 โทรสาร 02-441-9324

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ทั้งคะแนนและความคิดเห็นในบทความต่าง ๆ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบแต่อย่างใดของกองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตัดทอน/ปรับแก้ถ้อยคำบางประการเพื่อความเหมาะสม ผู้ประสงค์จะนำข้อความใดจากวารสารฉบับนี้ไปเผยแพร่ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนและบรรณาธิการตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พุทธศักราช 2537

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ
ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กองบรรณาธิการที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ	คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์สร้อยตระกูล อรรถมานะ	คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ศาสตราจารย์ ดร.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์	คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ศาสตราจารย์ ดร.สุวิจฉรา เปี่ยมญาติ	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี	วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ ศิริพันธ์ พันธเสน	วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาตี ลิมสกุล	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรพรรณ นฤภัทร	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
11. รองศาสตราจารย์ ดร.นภเรณู สัจจะรักษ์ ธีระฐิติ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
12. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
13. อาจารย์ ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

iii

วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ สังข์รักษา	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา นียมาภา	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพร ตันณีกุล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรหรือ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
6. รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทร พลอยแหวน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
7. รองศาสตราจารย์ ดร. กมลพร สอนศรี	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิภาพรณ เจนสันติกุล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาตี ลิมสกุล	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรพรรณ นฤภัทร	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย	คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิชัย อารักษ์โพชมงค์	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วฤษพร ญัฐรุจิโรจน์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
16. อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง	คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
17. อาจารย์ ดร.ฐิติกรณ ยาวีไชย จารึกศิลป์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
18. อาจารย์ ดร.สรภัส น้ำสมบูรณ์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
19. อาจารย์ ดร.วัชระ จตุพร	วิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา

v

วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์ ดร. สันหัต เสริมศรี	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ศาสตราจารย์อำนาจ วงศ์บัณฑิต	คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร. พัชรา สีนลอยมา คณะนิติวิทยาศาสตร์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
4. Prof. Dr. David W. Engstrom	School of Social Work
San Diego State University, USA.
5. รองศาสตราจารย์ ดร. ซาลี นาวานุเคราะห์	คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6. รองศาสตราจารย์ ดร. วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณ	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา นิยมภา	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพร ตันณีกุล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
9. รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี	วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. รองศาสตราจารย์ ดร. วรณวีร์ บุญคุ้ม	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดินาร์ บุญธรรม	คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรพรรณ นฤภัทร	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. ดร. อินทิรา ฉวีรัมย์	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
14. พลตำรวจตรี ดร. ปิยะพันธ์ ปิงเมือง	รองผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
15. พันตำรวจโท ดร. พงษ์ธร ธัญญศิริ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม
16. อาจารย์ นายแพทย์ไกรสร อัมมวรรณ	คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
17. อาจารย์ ดร. วชิรินทร์ โกมลมาลัย	วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร
สุพรรณบุรี
18. ศาสตราจารย์ ดร. พิมพัลย์ บุญมงคล	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
19. รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรหรือธีร	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
20. รองศาสตราจารย์ ดร. แสงเทียน อยู่เถา	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
21. รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
22. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษณ์ รักชาติเจริญ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
24. นางศศิธร ลบล้ำเลิศ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

สารบัญ

	หน้า	
บทบรรณาธิการ	1	
Participation of Mahidol University Students in Solid Waste Management : A Case Study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province <i>Yanaporn Tharethian and Seree Woraphong</i>	3	
คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพ ตามแนวทางประเทศไทย 4.0 <i>ลลิตา วงษ์ประเสริฐ วรณวีร์ บุญคุ้ม คณิต เขียววิชัย และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม</i>	17	
แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียน ของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียนคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล <i>จุฑามาศ ปัทม ชฎาพร สุขใส ฝนญาดา ไหมคง และแสงเทียน อยู่เถา</i>	33	ix
การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วม กิจกรรมพัฒนานักศึกษา <i>จุฬารักษ์ เครือจันทร์ เพชรดี คุณาพันธ์ สืบพงษ์ วงศ์ภิรมย์ และอัมวรินทร์ ประทุมสิทธิ์</i>	59	
การปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยสะท้อน การบริหารภาษีที่ดีหรือไม่ <i>อัครศักดิ์ เศวตเลข</i>	77	
การประเมินเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไถ่องค์ราชันระดับพื้นที่ : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี <i>วราวิชษฐ์ ลำไย และเชษฐ รัชดาพรธรรมาธิกุล</i>	94	

แนวทางความสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดสมุทรสาคร เสรี วรพงษ์	112
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน ระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อรจิรา อุษพิจิตร อัจฉริยา เกตุพานิช อัญญา หงส์สุวรรณ และแสงเทียน อยู่เถา	129
สภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ และวรรณวีร์ บุญคุ้ม	143
ทางออกของความต่าง : การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในระบอบประชาธิปไตย จันทนา อินทนิม และฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว	160
ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ธีร์จักรรา บวรนนท์กุล	183
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนระหว่าง การใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรม การสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) กรณีศึกษา การจัดการเรียนการสอน รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สิทธิพร ชูสิทธิ์ธรรม ณ์รัฐฉวี ช่วยเอื้อ และดวงตา อินทรนาค	203

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) นี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการจำนวน 12 บทความ เนื้อหาของบทความทั้งหมดมีความหลากหลายครอบคลุมองค์ความรู้ของศาสตร์ทางด้านสังคมหลายแขนงทั้งรัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม อาชีววิทยา การศึกษา และเวชระเบียน มีนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ที่เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน อาทิ งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของลลนา วงษ์ประเสริฐ และคณะ และเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของจุฬารักษ์ เครื่องจันทร์ และคณะ และบทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อมอย่างงานวิจัยเรื่อง Participation of Mahidol University Students in Solid Waste Management : A Case Study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province ของญาณารณ์ ธารีเทียน และคณะ และงานวิจัยด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ของเสรี วรพงษ์ เรื่องแนวทางการความสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้ ยังมีงานในสาขาวิชาเวชระเบียนจากกลุ่มนักเวชปฏิบัติ อีก 2 บทความ ได้แก่ บทความเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน ระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของอรจิรา อยู่พิจิตร และคณะ และบทความเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิตสาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ของจุฑามาศ ปัทม และคณะ ยิ่งไปกว่านี้ ยังมีบทความที่น่าสนใจอีกหลายบทความที่ไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในเล่ม

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ร่วมสร้างองค์ความรู้ และขอเชิญชวน นิสิต นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนผู้ที่สนใจจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ร่วมเสนอบทความเข้ารับการเผยแพร่สู่สาธารณะกับทางกองบรรณาธิการวารสารใน

ฉบับต่อ ๆ ไป และสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านวารสารจะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดจากองค์ความรู้ต่าง ๆ จากวารสารฉบับนี้ หากท่านมีข้อเสนอแนะประการใดอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นไปของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขอรับรองด้วยความยินดีและความขอบคุณยิ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์
บรรณาธิการ

Participation of Mahidol University Students in Solid Waste Management : A Case Study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province

Yanaporn Tharethian^{1*}

Seree Woraphong²

¹Student of Master of Arts Programme in Environmental Social Sciences,
Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

²Advisor and Chairman of the thesis Committee, Master of Arts Programme in
Environmental Social Sciences,

Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

*Corresponding Author, E-mail : yanaporn.tha@mahidol.ac.th

(Received: 9 June 2020 Revised: 19 October 2020 Accepted: 5 November 2020)

3

Abstract

This research aimed to study the participation of Mahidol University students in solid waste management. Factors influencing students' participation in solid waste management were investigated. The problems, barriers, and suggestions towards participation in solid waste management were also explored. Quantitative research method was employed. The target population included 400 bachelor students in Mahidol University. Questionnaire survey was applied as a tool to collect data. The data was analyzed by using multiple regression, mean, and standard deviation.

Most of the respondents were female (65.5%) and 19 years old (63.3%). Some 64.2 percent of the respondents were from Nonthaburi, Nakhon Pathom, Chonburi, Samutprakarn, and Nakhon Ratchasima Province. Most of the respondents was Buddhist (98.8%) and was studying

Sciences and Engineering (45.3%). The study result found that the knowledge of respondents regarding solid waste management was moderate (59.3%). The level of participation in solid waste management was moderate (63.6%). The factors significantly related to participation in solid waste management included sex (p -value = 0.05) and knowledge (p -value = 0.01).

This research recommended to conduct future study by surveying the areas of solid waste problems in order to place waste containers in those areas. Separate waste containers should be provided in the buildings and over the university. Since the knowledge of solid waste management was moderate, the training on solid waste management and biodegradable transformation process should be offered to the students. The awareness towards solid waste should be raised. The information on solid waste management should be disseminated via info graphic poster. The content in info graphic should be easy to understand in order to enhance effective solid waste management in Mahidol University, Salaya Campus, Nakhon Pathom Province.

Keywords : Participation, Solid Waste Management, Students

Introduction

The state policy encourages people's awareness to see the importance of the environment. Trainings on solid waste management in industrial sector, agricultural sector, and schools have been promoted in order to enhance understanding. Solid waste management modules are contained in the course syllabus in primary and secondary school. Waste management campaigns are widely promoted in various communities to improve discipline in community waste management. Raising awareness

among the youths is important. The education encourages youths to acknowledge environmental impacts, to stimulate them ready to collaborate in solving environmental problems, and to achieve sustainable development (Bureau of Policy and Strategy Ministry of Education, 2015).

Zero waste management in the university is one of sustainable environmental management. Zero waste needs the collaboration from lecturers, students, and all staffs. The university's environmental policy should be endorsed while all stakeholders in Mahidol University, Salaya Campus should follow the environmental policy. Zero waste management projects have been funded and implemented continuously. University's zero waste emphasized on waste separation, recycle, and waste management plan. The undertaken activities include recycle waste bank, waste fertilizer, and food waste for biogas. The zero waste management in the university starts with surveying the location of waste containers in all buildings in the campus. Then, the type of waste containers must be identified. Waste container with white plastic bag is for recyclable waste such as glass, PET, aluminum cans, and other containers. Waste container with black plastic bag is for non-recycling waste. (Journal of Environmental Management, 2011).

Mahidol University aims to achieve eco-university. Policies and social responsibility policies have been endorsed. Following the national waste management master plan 2016-2021, Mahidol University has implemented waste and hazardous waste management policy (Waste and hazardous waste management policy, Mahidol University, 2016).

Currently, the students' participation in solid waste management is still limited due to lack of public relation. The course in some faculties may not include environmental management aspect. Therefore, the students do not deeply understand about the consequences of their

actions towards environmental problems. The increasing number of population leads to higher amount of wastes. It is essential that university students pay attention to the environment because the environment affect the human health. The university students should understand and appropriately participate in solid waste management in order to achieve the university's environmental policy.

From the above reasons, the researcher is interested to develop the way to improve students' participation in solid waste management. This study contributes to the reduction of waste in the university. This study came up with the measures to change students' waste management behavior. The obtained data has been analyzed to identify problems, barriers, and suggestions for effective solid waste management. The participation is vital for students' learning because the students have opportunity to engage in policy decision making with the university's executives. Consequently, the environment in the university will be continuously improved.

Objectives

1. To explore level of students' participation in solid waste management in Salaya Campus, Nakhonpathom Province
2. To study factors influencing students' participation in solid waste management in Salaya Campus, Nakhon Pathom Province
3. To study the differences between individual factors and knowledge factors towards participation in solid waste management in Salaya Campus, Nakhon Pathom Province
4. To investigate problems, barriers, and suggestions towards participation in solid waste management in Salaya Campus, Nakhon Pathom Province

Material and methods

The target population included 400 students who was studying in first year of their bachelor degree in Mahidol University. The questionnaire included these 4 following parts;

Part 1 Personal factors i.e. sex, age, domicile, religion, and faculty

Part 2 Knowledge of solid waste management

Part 3 Participation in solid waste management

Part 4 Problems, barriers, and suggestions towards solid waste management in Mahidol University, Salaya Campus, Nakhon Pathom Province

Sampling Target group in this research Is a 1st year undergraduate student, Mahidol University, Salaya, Nakhon Pathom Province The researcher selected randomly by quota sampling method for the number of students in each faculty. The researcher uses sampling techniques to get the desired number of samples. (Proportional to size) by using the sample selection formula as a proportion

Quality inspection of research tools

1) Determination of reliability or reliability of the participation of Mahidol University students In waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province By using the Coefficient of Alpha coefficient of Cronbach

2) Before implementing the questionnaire The researcher presented the questionnaires that were created to all 3 experts for examination. The consistency between the questions and the objectives of the study and the questionnaire (Index of Item Objective Congruence: IOC)

$$\text{Formula } r_{tt} = \frac{K-1}{S_x^2} [1 - \sum S_i^2]$$

r_{tt} = confidence value of the questionnaire

K = number of queries of that set of queries

S_x^2 = Variance of the total score

S_i^2 = Sum of the variance of each measurable score

When calculating reliability by Cronbach's alpha coefficient, it is 0.712.

Results

1. General information of the respondents

1.1 Personal factors

Most of the respondents were female (65.5%) and 19 years old (63.3%). Some 64.2 percent of the respondents were from Nonthaburi, Nakhon Pathom, Chonburi, Samutprakarn, and Nakhon Ratchasima Province. Most of the respondents was Buddhist (98.8%) and was studying Sciences and Engineering (45.3%).

1.2 Knowledge of solid waste management

Some 59.3 percent of the respondents had knowledge of solid waste management in moderate level (42-48 scores). The mean was 43.82. S.D. was 4.31. The maximum score was 50 while the minimum score was 30.

1.3 Participation in solid waste management

The level of participation in solid waste management of 63.3 percent of the respondents was moderate (29-39 scores). The mean was 32.71. S.D. was 6.46. The maximum score was 50 while the minimum score was 14.

2. The analysis of the differences between personal factors and participation in solid waste management through One-Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA and t-test

The differences between personal factors and participation in solid waste management were analyzed. The mean differences of solid waste management participation between personal factors groups such as sex, age, domicile, religion, and faculty were analyzed. One-way Analysis of Variance and t-test were used to analyze data. The study result is presented in Table 1.

Table 1 The analysis of the differences between personal factors and participation in solid waste management (One-way Analysis of Variance and t-test)

Variables	\bar{X}	S.D.	n	P-Value
Sex				.013*
Male	32.88	7.121	138	
Female	32.62	6.103	262	
Age				.905
18 years	33.01	6.627	70	
19 years	32.68	6.293	253	
20 years and above	32.55	6.953	77	
Domicile				.498
Bangkok	32.68	6.571	143	
Others (Nonthaburi, Nakhon Pathom, Chonburi, Samutprakarn, and Nakhon Ratchasima Province)	32.73	6.423	257	
Religion				.194
Buddhist	32.80	6.377	395	
Others (Christian and Muslim)	25.80	10.377	5	
Faculty				0.796
Medicine and Public Health	32.90	6.726	94	
Sciences and Engineering	32.36	6.315	181	
Social Sciences and Liberal Arts	33.09	6.025	45	
College of Music and International College	33.08	6.814	80	

*Statistically significant difference found at $p \leq 0.05$

3. Analysis of the differences between knowledge factors and participation in solid waste management through One-Way Analysis of Variance : One-Way ANOVA and t-test

The difference between knowledge factors and participation in solid waste management were analyzed. The mean difference of solid waste management participation between knowledge groups was analyzed. One-way Analysis of Variance and t-test were used to analyze data. The study result is presented in Table 2.

Table 2 The analysis of the differences between knowledge factors and participation in solid waste management (One- way Analysis of Variance and t-test)

Variables	\bar{x}	S.D.	n	P-Value
Knowledge				.001*
41 scores and less	30.86	6.288	101	
42 – 48 scores	32.99	6.167	237	
49 scores and more	34.69	7.196	62	

* Statistically significant difference found at $p \leq 0.01$

Discussion and Conclusion

The study result found that the participation level of most of the respondent was moderate. The students may have knowledge about solid waste management but did not gave values to it. As a result, the level of their participation in solid waste management in Salaya Campus, Nakhonpathom Province was moderate.

The result also revealed that the respondents that have different personal factors and different knowledge factors have different level of participation in solid waste management. The factors significantly related

to participation in solid waste management included sex (p-value = 0.05) and knowledge (p-value = 0.01). Other factors such as age, domicile, religion, and faculty were insignificantly related to participation in solid waste management. This could be implied that the respondents were the first year of bachelor students. They might be interested in solid waste management but they did not have adequate knowledge. Thus, their participation in solid waste management was limited.

From the study found that The sample group with different gender, participation in solid waste management. A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom province is significantly different at the level of 0.05 which is in line with the hypothesis set. And in accordance with the research of Sarinee Suwannasaksak (2012: 93-95), it is found that the female and male body groups have different opinions on waste management with statistical significance at the level of 0.05, therefore Sample groups of different genders Therefore making participation in waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Significantly different

From the study found that The sample groups of different age, participation in solid waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Differences were not statistically significant at the level of 0.05, which was inconsistent with the hypothesis set. This may be due to the age of the sample aged between 18 - 23 years, which is not much different. Therefore, age does not affect participation in waste management. Therefore, different age groups do not make participation in waste management. A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Significantly different

From the study found that Sample groups with different domicile, participation in solid waste management A case study of Salaya Campus

Nakhon Pathom Province Not significantly different Which is not in line with the hypothesis set This is because most of the sample groups are domiciled in other provinces (Nonthaburi, Nakhon Pathom, Chon Buri, Samut Prakan and Nakhon Ratchasima, etc.) and 64.2 percent are domiciled in Bangkok, 35.8 percent, and the samples are first year students who have to adapt to Coming to life In Salaya Campus Mahidol University Therefore, the grill groups that have different domiciles do not Make participation in waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Significantly different The study found that different religious groups, participation in solid waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Not significantly different Which is not in line with the hypothesis set The majority of the respondents are 98.8% Buddhists, and 1.2% are other religions (Christianity and Islam). When the majority of the respondents are Buddhists, they do not see the difference in participation. Different, therefore does not make participation in waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Significantly different

From the study, it is found that the sample group that is studying is different. Participation in solid waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Not significantly different Which is not in line with the hypothesis set Most of the respondents, who are studying in the Faculty of Medicine and Public Health, 23.4%, followed by studying in the Faculty of Science and Engineering 45.3% are studying the Faculty of Social Sciences and liberal arts, 11.3 percent, and the College of Music and the International College, 20.0 percent. Which faculties studying in this way may affect the perception characteristics Because awareness is based on experience, attention and value in the perceived It also depends on the style of the thing or subject to be

perceived. Therefore, the sample group that is studying is different. Therefore, does not make participation in waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Significantly different

From the study, it is found that the sample group has knowledge and understanding in waste management. Different solid waste in participation in waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province with statistical significance at the level of 0.01 which is in line with the hypothesis set The sample group that has knowledge and understanding of solid waste management at a high level is more involved in solid waste management than those who have knowledge and understanding of solid waste management. In the medium and low levels, which is consistent with the research of Sarinee Suwannasaksak (2012: 101), found that the groups with different scores on solid waste management have different opinions on solid waste management Different with statistical significance at the level of 0.05. Therefore, the samples with different levels of knowledge and understanding in solid waste management therefore make participation in solid waste management A case study of Salaya Campus Nakhon Pathom Province Significantly different.

Recommendations

This research recommended to conduct future study by surveying the areas of solid waste problems in order to place waste containers in those areas. Separate waste containers should be provided in the buildings and over the university. Since the knowledge of solid waste management was moderate, the training on solid waste management and biodegradable transformation process should be offered to the students. The awareness towards solid waste should be raised.

The information on solid waste management should be disseminated via info graphic poster. The content in info graphic should be easy to understand in order to enhance effective solid waste management in Mahidol University, Salaya Campus, Nakhonpathom Province.

Recommendations for Further Study

1. The ways to promote knowledge regarding solid waste management in Mahidol University, Salaya Campus should be investigated.
2. The ways to promote students' participation in solid waste management in Mahidol University, Salaya Campus should be studied.
3. The participation of every level of graduated students in Mahidol University, Salaya Campus should be explored.

References

- Anothai Thian Sawang. (2013). *Participation in Solid Waste Management of Ban Pa Sao Community, Umong Subdistrict, Mueang District, Lamphun Province*. Master of Public Administration Thesis Graduate School Chiang Mai University.
- Banya yototha. (2013). *Participation in environmental management of community members in Tha Mai Municipality, Tha Mai District, Nonthaburi Province*. Faculty of Social and Environmental Development National Institute of Development Administration.
- Benjamin, S. Bloom. (1971). *Dictionary of Behavioral Sciences*. London: Litton Educational Publishing Inc.,
- Cherd klangsri. (2014). *Participation in waste management of the people of Bang Phut Subdistrict Pak Kret Municipality Nonthaburi Province*. Master of Arts Degree Thesis Social Sciences for Development Phranakhon Rajabhat University.

- Cohen, John M and Uphoff, Norman T. (1977). *Rural Development, Participation : Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. New York : The Rural Development Committee center for International Studies. Cornell University.
- Daryl Morey, Mark Maybury and Bhavani Thuraisingham. (2000). *Knowledge Management : Classic and Contemporary Work*. Mass. : The MIT Press.
- Department of Environmental Quality Promotion. (2007). *Hazardous waste and waste*. (Online). Available : <http://www.environment.in.th/evdb/info/waste/waste.html>
- Journal of Environmental Management. (2011). *Guidelines for waste management to the center within Mahidol University, Salaya*. Year 7, Volume 1, January - June 2011.
- Mahidol University (2016). *Waste and hazardous waste management policies*. Mahidol University: Nakhon Pathom.
- Ministry of Education. Office of Policy and Strategy (2015). *Official action plan for the fiscal year 2015 of the Ministry of Education*. Bangkok : Office of the Permanent Secretary.
- National Education Act 1999 B.E. (19 August 1999). Government Gazette. Book 116, Chapter 74, Page 1-28.
- Nonaka, Kujiro and Takeuchi, Hirotaka. (2000). *Classic work: Theory of Organizational Knowledge Creation*.
- Orathai Kokphon. (2009). *Partner Guide to Public Participation for Local Administrators*. Bangkok: Charan Sanitwong Printing.
- Panphong Kongdechadisak (2014). *Public participation in the conservation of natural resources and the environment in the area of Mu Ko Chang National Park, Trat Province*. College of Public Administration Burapha University, Chonburi.

- Papawarin Na Champa. (2014). *Public participation in waste management. Of Khlong Yai Subdistrict Municipality Khlong Yai District, Trat Province*. Degree Thesis Master of Public Administration Department of Public and Private Management College of Public Administration Burapha University.
- Pollution Control Department. (2018). *Operation manual 3 uses (3R) to manage community waste*. Bureau of Waste and Hazardous Materials Management Pollution Control Department Ministry of Resources Nature and environment. 2nd edition, Bangkok: Heize Company Limited.
- Pollution Control Department. (2018). *Guidelines for reduction guidelines and waste separation in government agencies under the project to do good deeds with heart Reduce environmental hazards*. Bureau of Waste and Hazardous Materials Management Pollution Control Department Ministry of Resources Nature and environment. Bangkok : Heize Company Limited.
- Rattikorn Jongvisal. (2013). *Leadership : Research Theory and Ways to Develop*. Bangkok : The Publisher of Chulalongkorn University.
- Sahasai Inwongwarn. (30 May 2018). *Participation in environmental conservation*. (Online) Access from <https://sahutchaisocialwork.wordpress.com/>
- Tchobanoglous, G. and Kreith, F. (2002). *Handbook of Solid Waste Management*. (2nd Ed.). New York: McGraw-Hill.
- World Health Organization. (1998-2002). *Community in Health for Primary Health Care*. Paper No. SHS/83-16. Bethesda Md., n.d.

คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพ
ตามแนวทางประเทศไทย 4.0
Innovative Entrepreneurs Characteristics of Vocational
Students in Thailand 4.0

ลลนา วงษ์ประเสริฐ^{1*} วรณวีร์ บุญคุ้ม² คณิต เขียววิชัย³ และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม⁴
Lanlana Wongprasert^{1*} Wannawee Boonkum² Kanit Kheovichai³ and
Chaiyos Paiwitthayasiritham⁴

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง
จังหวัดนครปฐม 73000

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

⁴คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

¹Graduate student of Philosophy Program in Development Education, Silpakom
University, Mueang Nakorn Pathom 73000

²Faculty of Education, Silpakom University, Mueang Nakorn Pathom 73000

³Faculty of Education, Silpakom University, Mueang Nakorn Pathom 73000

⁴Faculty of Education, Silpakom University, Mueang Nakorn Pathom 73000

*Corresponding Author, E-mail : lanlana_orangecherbet@hotmail.com

(Received: 12 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิง
นวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 2) วิเคราะห์องค์
ประกอบผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0
3) ศึกษาแนวทางพัฒนานักศึกษาสายอาชีพให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตาม
แนวทางประเทศไทย 4.0 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)
กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาอาชีพ 4 แห่ง จำนวน 440 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์
เชิงลึก จำนวน 13 คน และผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มจำนวน 9 คน ผลจากการวิจัย
พบว่า 1) คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทาง

ประเทศไทย 4.0 2) องค์ประกอบผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีวะตามแนวทางประเทศไทย 4.0 และ3) ศึกษาแนวทางพัฒนานักศึกษาสายอาชีวะให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 มี 4 แนวทางดังนี้ 1) ด้านสถานประกอบการ 2) ด้านวิทยาลัย/สถานศึกษา 3) ด้านผู้สอน/ศักยภาพครู 4) ด้านการจัดการอาชีวศึกษา

คำสำคัญ : คุณลักษณะผู้ประกอบการ นวัตกรรม อาชีวะ ประเทศไทย 4.0

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the characteristics of the innovative entrepreneurs of vocational students in accordance with Thailand 4.0, 2) analyze the factor of the innovative entrepreneurs of vocational students in accordance with Thailand 4.0, and 3) study the characteristics of the innovative entrepreneurs of vocational students in accordance with Thailand 4.0. Mixed methods approach was use in this study. The samples were 440 vocational students from 4 college who answered the questionnaire, 13 in-depth interviewees and 9 experts who joined the group discussion. The research found 1) The characteristics of innovative entrepreneurs of vocational students in accordance with Thailand 4.0. 2) Innovation entrepreneurial factor of vocational students in accordance with Thailand 4.0. and 3) Guidelines for developing vocational students to be innovative entrepreneurs in accordance with Thailand 4.0. There were 4 guidelines as follows 1) Establishment 2) College/Educational institution 3) Instructor/Teacher potential 4) Vocational management

Keywords : characteristics of enterpreneurs, vocational students, Thailand 4.0

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดการผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายร่วมกับมาตรา 275 บัญญัติให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย สาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018) แต่จากปัญหาการพัฒนาประเทศที่ขาดความต่อเนื่อง การมีแผนพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์ที่หลากหลาย การจัดสรรและการใช้งบประมาณแบบแยกส่วน การกำหนดอนาคตของชาติกระทำโดยภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ เป็นที่มาของแนวคิดการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) คือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ ประเทศไทย 4.0 เป็นความมุ่งมั่นที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น Masinree (2016 as cited in Pimdee et al., 2017, p. 200) ในขณะที่หลายประเทศได้กำหนดโมเดลเศรษฐกิจรูปแบบใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 แต่ประเทศไทยยังคงติดอยู่กับกับดักประเทศรายได้ปานกลาง เศรษฐกิจไทยมีการเติบโตในระดับเพียงร้อยละ 3-4 ต่อปีเท่านั้น ดังนั้นหากปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจสำเร็จประเทศไทยจะกลายเป็น “ประเทศที่มีรายได้สูง” ในส่วนของการอาชีวศึกษานับเป็นกำลังสำคัญของการขับเคลื่อนประเทศตามทิศทางยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะฝีมือและลงมือปฏิบัติร่วมกับภาคธุรกิจในรูปแบบของทวิภาคี เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความชำนาญและสร้างความคุ้นเคยต่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจจริง (Office of the Education Council, 2018) ซึ่งปัจจุบันคนในรุ่น Generation Y กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงต้อง

มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับแรงงานรุ่นใหม่ เพราะหัวใจของ Thailand 4.0 ไม่ใช่อยู่ที่เทคโนโลยีแต่อยู่ที่คน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคน (Manpower) ให้มีทัศนคติและทักษะ (Mindset) ที่พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมที่สร้างสรรค์และเป็นสากล (Office of the Education Council, 2018)

ทั้งนี้ระบบการศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนวิธีการสอนและจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแนวคิดของรัฐบาลที่ต้องการมุ่งเน้นสายวิชาชีพมากขึ้น ต้องยกระดับการศึกษาสายอาชีพให้เป็นรากฐานสำคัญของประเทศให้มีการสร้างภาพลักษณ์ว่านักเรียนสายอาชีพเป็นบุคลากรที่ทรงคุณค่าของประเทศและเศรษฐกิจไทย (Anthachai, 2016) กลยุทธ์ที่สำคัญคือการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ และสมรรถนะสูง เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญของประเทศชาติ แต่ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนากำลังคนด้านอาชีพของประเทศยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่ การขาดทิศทางและเป้าหมายการผลิต และพัฒนาโดยรวมมีผลให้ระบบการจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปตามความพร้อมของสถานศึกษา ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติ รวมทั้งคุณภาพและสมรรถนะของกำลังคนที่ผลิตได้ยังไม่สามารถสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการได้อย่างที่ควรจะเป็น การผลิตกำลังคนส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นความต้องการของประเทศ (Demand Driven) สถานศึกษาเลือกที่จะผลิตกำลังคนไปตามขีดความสามารถทางทรัพยากรของตนเอง (Supply Driven) ทำให้เกิดปัญหาค้นหางานไปพร้อม ๆ กับการขาดแคลนกำลังคน (Office of the Education Council, 2011) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะความรู้และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผลและทักษะกระบวนการมากขึ้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานหลักสูตรทักษะ การดำรงชีวิตและคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง มีทักษะความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพและความต้องการจำเป็นของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติและแนวทางประเทศไทย 4.0 ส่วนปัญหาความไม่สอดคล้องเชิงคุณภาพคือ ผู้จบด้านอาชีวศึกษาขาดความสามารถด้านสมรรถนะหลัก (Core Competencies) และสมรรถนะด้านสายงาน (Functional Competencies)

และยังพบว่า ทุกกลุ่มแรงงานยังมีช่องว่าง (GAP) ระหว่างระดับความสามารถด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่กับความคาดหวังของสถานประกอบการ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนอาชีวศึกษาบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับจากสถานประกอบการ เนื่องมาจากสาเหตุสถานศึกษาจัดการศึกษาโดยไม่ได้ศึกษาความต้องการของสถานประกอบการ ครูที่สอนในระดับอาชีวศึกษา มีปริมาณและคุณภาพไม่สอดคล้องกับภารกิจ ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษา ทำให้ไม่สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และภาพลักษณ์ในการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาบางกลุ่ม ส่งผลต่อทัศนคติ และการยอมรับของผู้ปกครองและสังคม (Office of the Education Council, 2011)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพะตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพะตามแนวทางประเทศไทย 4.0

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพะตามแนวทางประเทศไทย 4.0 2) เพื่อวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีพะตามแนวทางประเทศไทย 4.0 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนานักศึกษาสายอาชีพะให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีที่เน้นการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ทั้ง 3 ข้อ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักศึกษาสายอาชีพะให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ 1) ผลการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 และ 3) ผลการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางพัฒนานักศึกษาสายอาชีพให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบในการเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 พบว่า คุณลักษณะที่สำคัญคือ ยึดถือหลักคุณธรรมและความน่าเชื่อถือ รองลงมา คือ มีความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ และรู้จักถ่อมตน ไม่คุยโอ้อวดถึงความฉลาด และความสามารถของตน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การยอมรับและเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น ค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .58-.70 ค่าไอเกน (Eigen Value) เท่ากับ 22.64 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 51.45 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of Variance) เท่ากับ 51.45 องค์ประกอบที่ 2 การเรียนรู้นวัตกรรม มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .47-.73 ค่าไอเกน (Eigen Value) เท่ากับ 2.19 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 4.97 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of

Variance) เท่ากับ 56.41 องค์ประกอบที่ 3 ความอดทนและความกระตือรือร้น มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .46-.68 ค่าไอเกน (Eigen Value) เท่ากับ 1.42 ค่าร้อยละความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 3.22 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of Variance) เท่ากับ 59.63 และองค์ประกอบที่ 4 สนใจเรื่องใหม่และมุ่งพัฒนาตนเอง มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .56-.64 ค่าไอเกน (Eigen Value) เท่ากับ 1.13 ค่าร้อยละความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 2.56 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of Variance) เท่ากับ 62.19

ผลจากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนานักศึกษาสายอาชีพให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ได้แนวทางในการพัฒนานักศึกษาสายอาชีพให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ดังนี้

1. ด้านผู้ประกอบการ/สถานประกอบการ มีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันการศึกษา 2) สถานประกอบการต้องมีความพร้อมในการสอนนักศึกษา มีครูฝึกที่พร้อมในการดูแลนักศึกษา และเข้าใจหลักสูตร 3) ระหว่างการฝึกประสบการณ์สถานประกอบการต้องถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ให้กับผู้เรียนให้ได้มากที่สุด 4) ให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียนจบอาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ 5) สถานประกอบการควรจัดให้มีการมอบวุฒิบัตรรับรองความสามารถจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับนักศึกษาหลังจากการฝึกภาคปฏิบัติจากสถานประกอบการสำเร็จแล้ว

2. ด้านโรงเรียน/ด้านสถาบัน มีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) สถานศึกษาต้องปรับหลักสูตรเน้นฐานสมรรถนะ เป็นการเรียนแบบ Work-based learning นำไปใช้งานได้จริงโดยอัตโนมัติ 2) การส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์สถานศึกษาต้องที่มีการคัดเลือกสถานประกอบการที่มีความพร้อมและได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติ

อาชีวศึกษา 2551 3) ปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่ให้สอดคล้องและยืดหยุ่นตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในปัจจุบัน 4) ในบางสาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์ต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้น เช่น สาขาไฟฟ้า นักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกและควบคุมอย่างเข้มงวดเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายและความเสียหายต่อสถานประกอบการ 5) จัดกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาก่อนเข้าสู่การฝึกประสบการณ์ ณ สถานประกอบการ เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความพร้อมในการเข้าฝึกประสบการณ์ ทั้งในเรื่องของระเบียบวินัย ทักษะคิด คุณธรรมจริยธรรม วิธีการปฏิบัติตัว มารยาทในการทำงาน การเตรียมสภาพจิตใจ

3. ด้านครู/ศักยภาพผู้สอน มีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดมากกว่าการใช้ความจำ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Based Learning) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) การพัฒนาครูและเพิ่มพูนสมรรถนะวิชาชีพและเทคโนโลยีใหม่ผ่านชมรมและสมาคม 3) ส่งเสริมครูให้มีการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และนวัตกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 4) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครูให้มีคุณภาพ 5) ควรมีการเชิญบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านจากสถานประกอบการเข้าร่วมทำหน้าที่สอน ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ให้กับนักศึกษาเป็นครั้งคราว

4. ด้านนโยบายการจัดการอาชีวศึกษา มีแนวทางในการพัฒนา คือ 1) กระทรวงศึกษาธิการต้องทำวิจัยเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา พร้อมทั้งกำหนดมาตรการที่จะจูงใจผู้เรียนทั้งเรื่องทุนการศึกษา การปฏิรูปการเรียนการสอน การประกันโอกาสการมีงานทำ รวมถึงการศึกษารูปแบบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการศึกษาสายอาชีพของประเทศที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษา ได้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จด้วย 2) สนับสนุนงบประมาณการทำงาน เช่น การออกไปเทศน์ศึกษาในสถานประกอบการ อีกทั้งสนับสนุนค่าตอบแทนจากการสอนให้กับครูฝึกสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจและมีบุคลากรเพียงพอในการปฏิบัติงาน 3) ควรมีนโยบายทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ ในการสร้างความร่วมมือการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา หรือร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

เครือข่ายและหน่วยงานที่เป็นภาคีความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง 4) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างภาพลักษณ์สถาบันอาชีวศึกษาผ่านกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ เน้นให้ผู้ปกครอง นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการอาชีวะ รวมถึงบุคลากรทุกคนในองค์กรต้อง เป็นนักประชาสัมพันธ์สถาบันการศึกษาของตนเอง 5) ควรจัดตั้งสถาบันวิชาชีพสำหรับ พัฒนาครูอาชีวศึกษา เพื่อให้สามารถผลิตครูที่มีความรู้และทักษะที่ได้มาตรฐาน ฝึกอบรมครูให้มีประสบการณ์ในสถานประกอบการ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีวะ ตามแนวทางประเทศไทย 4.0 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีวะตาม แนวทางประเทศไทย 4.0 จากผลการวิเคราะห์พบว่า คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิง นวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีวะตามแนวทางประเทศไทย 4.0 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับเรื่องของการยึดถือหลักคุณธรรมและ ความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ (Wutikaro, A. 2000, p. 44) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมประการ หนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ คือ ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ซื่อสัตย์ ต่อหุ้นส่วนหรือผู้ร่วมลงทุน สร้างความเชื่อถือให้กับตัวเองในด้านการเงินต่อสถาบันการ เงินหรือเจ้าหนี้

2. องค์กรประกอบคุณลักษณะของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษา อาชีวะตามแนวทางประเทศไทย 4.0 จากการสกัดองค์ประกอบ พบว่า ได้ 4 องค์ ประกอบ จาก 44 ตัวแปร ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์กรประกอบที่ 1 “การยอมรับและเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น” ซึ่งเป็น คุณลักษณะของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีวะตามแนวทาง ประเทศไทย 4.0 Wandhanasitthichok (2008, p. 51) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการ ยอมรับสิ่งใหม่ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาคุณสมบัติของบุคคล เช่น ความรู้ ค่านิยม ทศนคติ ทำให้สมาชิกของสังคมได้รับรู้การเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความ เข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่าย นอกจากนี้ การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ อยู่เสมอ

ความสนใจรับรู้ข่าวสารแขนงใหม่ ๆ ได้ง่ายจากสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการก่อให้เกิดการรับรู้ ความสนใจ และพยายามนำไปปฏิบัติในที่สุด

2. องค์ประกอบที่ 2 “การเรียนรู้นวัตกรรม” ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ที่ Schumpeter, 1951 (p. 254) กล่าวถึงความสำคัญของผู้ประกอบการต่อการพัฒนานวัตกรรมในองค์กรโดยชี้ให้เห็นว่านวัตกรรมช่วยทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เมื่อผู้ประกอบการได้สรรค์สร้างนวัตกรรมผู้ประกอบการเป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จ หน้าที่ของผู้ประกอบการ คือ การปฏิรูปและปฏิวัติรูปแบบการผลิต โดยการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่หรือสินค้าเดิมด้วยวิธีใหม่ ๆ ด้วยการค้นหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ ๆ หรือหาตลาดใหม่อยู่เสมอ

3. องค์ประกอบที่ 3 “ความอดทนและความกระตือรือร้น” ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับ Frese et al. 2000 (pp.315-344) ที่กล่าวว่าลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีความอดทนมีความมานะทำงานอย่างหนักเต็มความสามารถไม่ท้อแท้ ไม่ว่าจะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และจะต้องมีความกระตือรือร้นและไม่หยุดนิ่ง

4. องค์ประกอบที่ 4 “ความสนใจเรื่องใหม่และมุ่งพัฒนาตนเอง” ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวทางประเทศไทย 4.0 สอดคล้องกับ Frese et al. 2000 (pp.315-344) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ไว้ว่า 1) ความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness Orientation) หมายถึง การที่มีความมุ่งมั่นสูงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความพยายามกล้าหาญ และมีการบริหารจัดการให้เห็นोकว่าคู่แข่งในตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน 2) ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ (Stability and Learning Orientation) หมายถึง มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหวกับสถานการณ์หรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับตนเอง และนำข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นมาเป็นประสบการณ์ที่ดีในการเรียนรู้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ 3) ความใส่ใจในความสำเร็จ (Achievement Orientation) หมายถึง เป็นผู้ที่มีมุ่งหนทางไปสู่ความสำเร็จ หรือให้

ความสำคัญกับหนทางที่ไปสู่ความสำเร็จของงานท้าทาย และมีแรงจูงใจในการดำเนินงานนั้น ๆ ให้ได้ดีกว่าเดิมและประสบความสำเร็จ

3. แนวทางการพัฒนานักศึกษายาอาชีพะให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 จากการประชุมสนทนากลุ่มได้จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้ประกอบการ/สถานประกอบการ

สถานประกอบการต้องร่วมมือกับสถานศึกษาในการสร้างและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency based curriculum) และพัฒนาการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการ ให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานที่ต้องการจากผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการ (Office of the Vocational Education Commission, 2009) ซึ่งนำสมรรถนะผู้ประกอบการอาชีพในงานอาชีพมาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพที่ตรงกับสมรรถนะอาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชนและระดับชาติ

2. ด้านโรงเรียน/ด้านสถาบัน

การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องปลูกฝังนักศึกษาให้เห็นความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ นักศึกษาถือเป็นผลผลิตที่สำคัญ และนำความภาคภูมิใจของสถาบันการศึกษา จึงต้องส่งเสริมการผลิตนักศึกษาออกมาให้มีคุณลักษณะตามที่สถานประกอบการหรือตลาดแรงงานต้องการในอนาคต รวมถึงมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมที่มุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Maharanurak (2011, pp. 59-61) พบว่าคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทักษะวิชาชีพ มีความรู้ ทักษะชีวิต และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน นอกจากนี้สถาบันศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจในประกอบอาชีพ ส่งเสริมแรงดึงดูดในการให้นักศึกษาเข้าเรียนและผู้ปกครองสนใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษา นำเสนอให้เห็นจุดเด่น และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนในสถาบันการศึกษา ได้แก่ การมีอาชีพอย่างแน่นอนเมื่อสำเร็จการศึกษา โอกาสความก้าวหน้าด้านอาชีพ สิทธิประโยชน์ด้านทุนการศึกษา วุฒิการศึกษาที่ได้รับ เบี้ยเลี้ยง สวัสดิการ โดยสหฐ. จะต้องให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในการแนะแนวเรื่องการ

ศึกษาต่อให้กับเด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญ หากทำให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในการมาเรียนสายอาชีวศึกษาคืออะไร และเมื่อมาเรียนแล้วมีงานทำ ดังนั้น สอศ. ต้องสร้างแรงจูงใจให้เด็กในการหันมาเรียนอาชีวศึกษา ไม่ใช่เน้นแต่มาตรการการบริหารเพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้เด็กมีความสนใจและสมัครใจที่อยากจะมาเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น

3. ด้านครู/ศักยภาพผู้สอน

ครูอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลิตนักศึกษาที่จะเติบโตเป็นบุคลากรขององค์กรในอนาคต ครูอาจารย์จึงต้องเป็นผู้มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการทำงานจริง นอกจากนี้แล้วครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Prosser and Quigley (1950, pp. 217-232) ที่กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลนั้นต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา ด้านครูผู้สอนที่เป็นมืออาชีพ ด้านผู้เรียนต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เรียนและที่ฝึกงาน ได้ ด้านวัสดุอุปกรณ์ฝึกงาน ต้องมีคุณภาพได้มาตรฐานเท่ากับที่ใช้ในสถานประกอบการ และให้ผู้เรียนฝึกงานเป็นนิสัยจะทำให้การจัดการอาชีวศึกษามีคุณภาพ ดังนั้นจึงต้องมุ่งการเสริมสร้างสมรรถนะให้กับครูอาชีวศึกษาเป็นลำดับแรกด้วยการพัฒนาสมรรถนะความรู้ ทักษะอย่างมืออาชีพเพื่อสร้างต้นแบบสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และยังเป็นการเสริมฐานการเรียนรู้ที่สะท้อนไปสู่คุณภาพการศึกษาไทยได้อย่างยั่งยืน

4. ด้านการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิต และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555 – 2569 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล เพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดอาชีวศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและคุณภาพมีมาตรการในการส่งเสริมศักยภาพสถานศึกษา การจัดการศึกษา การปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูปสื่อและหลักสูตร การมีระเบียบวินัย ทุนและเงินสนับสนุนการศึกษา การสร้าง

และกระจายโอกาส การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในทุกระดับ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับภูมิภาคอาเซียนและต่างประเทศ การพัฒนาระบบบริหาร ล้วนส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษา โดยมุ่งเน้นการบริหารการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล การจัดการฝึกอาชีพ และการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Office of the Education Council, (2018) ที่ระบุว่า การคาดการณ์และมองหาโอกาสทางธุรกิจตลอดจนความกล้าหาญในการริเริ่มและคว้าโอกาสทางธุรกิจได้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการวางแผนระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกันทั้งระบบและสนองตอบความต้องการและทิศทางการพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาสายอาชีพตามแนวทางประเทศไทย 4.0 มีข้อเสนอแนะในการนำผลจากการวิจัยไปใช้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายในสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาผ่านแนวทางต่าง ๆ ที่มีความเป็นไปได้ เพื่อสนองความต้องการของสถานประกอบการในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรขยายผลและนำแนวทางไปพัฒนานักศึกษาสายอาชีพให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในการผลิตกำลังคน ผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเหมาะสม และมีสมรรถนะตรงความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ และเป็นกำลังสำคัญขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต

2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษา ร่วมกับสถานประกอบการ ควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา และบริบทของพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ในกลุ่มที่หลากหลาย เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา (ระบบทวิศึกษา) นักศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)

2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าความต้องการใช้กำลังคนระดับอาชีวศึกษาในพื้นที่ (จังหวัด) เพื่อนำมาใช้ในการจัดลำดับความต้องการ โดยการผลิตนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม ตามแนวทางประเทศไทย 4.0

3. ควรมีการศึกษานาถภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในระดับภาค เพื่อนำมาใช้ในการเตรียมความพร้อมในการผลิตนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาประเทศ

เอกสารอ้างอิง

Anthachai, D. (2016). *Direction of Thai Education* [Online]. Retrieved April 20, 2019, from <http://www.technicphotharam.com/TB/thailand1.pdf>. (in Thai)

ดวง อันทะไชย. (2559). *ทิศทางการศึกษาไทย*. เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2562. จาก <http://www.technicphotharam.com/TB/thailand1.pdf>.

Pimdee, P., Jedaman, P., Kidrakarn, P., Sukkamart, A., Wongsa-ard, K., & Suksub, C. (2017). *The Education Development in The 21st Century under the Thailand 4.0 Framework*. *Journal of Industrial Education*. 16(2), 199-206. (in Thai)

- ไพฑูรย์ พิมดี, พรชัย เจดามาน, เผชญิ กิจระการ, อัครพงศ์ สุขมาตย์, กลวัตร วังสะอาด และเจริญ สุขทรัพย์ (2560). การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 16(2), 199-206.
- Wandhanasitthichok, H. (2008). *Acceptance of internet mutual fund trading services by investors in Bangkok Mahanakorn*. Master of Business Administration Thesis, Graduate School Burapha University. (in Thai)
- หทัยกาญจน์ วรธนสิทธิโชค. (2551). *การยอมรับบริการซื้อขายกองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ตของผู้ลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Makaranurak, D. (2011). *Future vision of Thai vocational education in the next century (2011-2021)* Degree Thesis Doctor of Philosophy Educational Administration Program Graduate school Khon Kaen University. (in Thai)
- ดวงนภา มกรานุกัษ์. (2554). *อนาคตภาพของการอาชีวศึกษาไทยในศตวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564)*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ปรัชญาดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *National Economic and Social Development Plan 12*. Bangkok: Office of the Prime Minister. (in Thai)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Office of the Vocational Education Commission. (2009). *Handbook/ Guidelines for Competency Base Curriculum development*. Bangkok: Ministry of Education (in Thai)
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *คู่มือ/เอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- Office of the Education Council. (2011). *Policies and strategies of education reform in the second decade of vocational education development*. Bangkok: Office of Educational Policy and Planning. (in Thai)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- Office of the Education Council. (2018). *Research report Educational Management for Entrepreneurship Development*. Bangkok : Ministry of Education. (in Thai)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการวิจัย การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- Wutikaro, A. (2000). "Higher education and creating graduates to be entrepreneurs." *Chulalongkorn Journal* 12, 46 (January-March 2000): 39-48. (in Thai)
- อาทิตย์ วุฒิศะโร. (2543). "อุดมศึกษากับการสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบการ." *จุฬาลงกรณ์วารสาร* 12, 46 (มกราคม-มีนาคม 2543): 39-48.
- Frese, M., Stefania I Krauss., Christian Friedrich., & Jens M. Unger. (2000). "Enterpreneurial orientation : A psychological model of success among southern African small business owners", *European journal of work and organizational psychology*. 14(3) : 315-344; March.
- Prosser, C.A. & Quigley, T.H. (1950). *Vocational Education in a Democracy*. Revised Edition. Chicago : American Technical Society.
- Schumpeter J.A. (1951). *Change and the entrepreneur*. In : Clemence R.V. (ed) *Essays of JA Schumpeter*, Addison-Wesley, Reading, MA.

แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียน
ของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
A Guidelines for the Medical Record Staff Potential
Development of Graduate in Medical Record Program, Faculty
of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

จุฑามาศ ปัทม¹ ชฎาพร สุขใส² ณญาดา ไหมคง³ และแสงเทียน อยู่เถา^{4*}
Jutamas Pattum¹ Chadaporn Sooksai² Nayada Maikong³ and
Sangtien Youthao^{4*}

¹สถาบันการแพทย์จักรีนฤพดินทร์, มหาวิทยาลัยมหิดล บางพลี สมุทรปราการ 10540
²โรงพยาบาลจุฬารัตน์, หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

³หน่วยมะเร็งวิทยานรีเวช, โรงพยาบาลศิริราช, มหาวิทยาลัยมหิดล 10700

⁴คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พุทธมณฑล นครปฐม 73170

¹Chakri Naruebodindra Medical Institute, Mahidol University, Bang Phli,
Samut Prakan 10540 Thailand

² Chulabhorn Hospital, Laksi, Bangkok 10210 Thailand

³ Gynecologic Oncology Unit, Siriraj Hospital, Bangkok Noi, Bangkok 10700 Thailand

⁴Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Putthamonthon,
Nakhon Pathom 73170 Thailand

*Corresponding Author, E-mail: sangtien.you@mahidol.ac.th

(Received: 12 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาให้เห็นปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิต โดยใช้รูปแบบวิธีการศึกษาแบบผสมผสานทั้งจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อการพัฒนาการดำเนินการของหลักสูตรต่อไป ซึ่งพบว่า มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนจากสมรรถนะงานเวชระเบียนทั้ง 11 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านงานเวชระเบียนที่

เกี่ยวข้องกับภาคีกรองผู้ป่วยอยู่ในระดับสูงสุด มีความแตกต่างจากด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ร่องลงมาคือ ด้านการจัดการเวชระเบียนค่างสรูป ด้านการบริหารจัดการระบบงาน เอกสารของงานเวชระเบียน ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียน, ด้านการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดการใบขึ้นสูตราบดแผล/พลิกศพ ด้านความรู้ความเข้าใจในงาน เวชระเบียน, ด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน ด้านความสมบูรณ์ของงาน ด้านเวชระเบียน ด้านความสมบูรณ์ของเวชระเบียน ด้านการประสานงานของงาน/ หน่วยงานด้านเวชระเบียน และด้านการบริการงานเวชระเบียนที่ดี ตามลำดับ ส่วน แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนที่สำคัญคือการส่งเสริมความรู้ ด้านการคัดกรองผู้ป่วย การจัดอบรมขั้นตอนการปฏิบัติงาน การสร้างแรงจูงใจและ แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น การพัฒนาด้านอารมณ์ การพัฒนาจิตบริการ และ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เวชระเบียน สมรรถนะงานเวชระเบียน หลักสูตรวชระเบียน

Abstract

This study aims to study the problem and find ways to improve the potential for medical record staffs of graduates by using a mixed method research from the questionnaire and interview form for development the medical record program in the future. This study found that the opinion level about the problem in 11 medical record performances or competencies are in the middle. The medical record performance related to screening patients at the highest level is different from all others followed by outstanding or unfinished summary medical record management document management working standards medical examiner wounds or autopsy record management Knowledge in medical record work the accuracy of the medical record jobs complete medical record jobs the medical record completeness the medical record

department coordinated and good medical record service, respectively. The important approach to developing potential medical records staffs are screening patient training medical record working process training motivating and sharing knowledge or ideas emotional development service mind development and working standards practice.

Keywords: staff potential development, Medical Record, Medical Record Competency, Medical Record Program

บทนำ

งานเวชระเบียนเป็นงานที่มีความสำคัญในการให้บริการด้านเอกสารรายงานต่าง ๆ ทาง การแพทย์ทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของผู้ป่วย ใช้บันทึกและเก็บรวบรวมเรื่องราวประวัติของผู้ป่วย อาทิ ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติการแพ้ยา ประวัติการเข้ารับการรักษา เป็นต้น งานเวชระเบียน แบ่งออกตามหน้าที่สำคัญ 4 ส่วน คือ งานเวชระเบียน งานเวชสถิติ งานให้รหัสโรค และงานคอมพิวเตอร์ด้านเวชระเบียน ในการแบ่งงานเวชระเบียนของโรงพยาบาลอาจมีความแตกต่างโดยขึ้นอยู่กับขนาดของโรงพยาบาลที่ต่างกัน (แสงเทียน อยู่เถา, 2556ก) บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำงานด้านเวชระเบียนเป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการบริการงานเวชระเบียนให้กับผู้ป่วยหรือบุคลากรในโรงพยาบาล บุคลากรเวชระเบียนจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรองรับการเปลี่ยนแปลงกับทุกสถานการณ์ในการปฏิบัติงานตลอดเวลา ในปัจจุบันมีเครื่องมือที่ใช้นิยมในการบริหารงานบุคลากร คือ สมรรถนะ (competency) จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีโดยตรง ดังนั้นบุคลากรเวชระเบียนจะต้องมีการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะ เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเวชระเบียนเป็นไปตามมาตรฐาน และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ

สมรรถนะยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการสนับสนุนให้ตัวชี้วัดหลักของผลงาน (KPI) บรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการกำหนด แนวทางการพัฒนาบุคลากรในองค์กร (เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ 2549) ปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงานได้ใช้แนวคิดของงานด้านต่าง ๆ 11 ด้านตามหลัก การบริหารงานเวชระเบียนประกอบด้วย ด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน ด้านการประสานงานของงาน/หน่วยงานด้านเวชระเบียน ด้านการบริการงานเวช ระเบียนที่ดี ด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย ด้านการจัดการเวช ระเบียนค้างสรุป ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการใบขึ้นสูตราบาดแผล/พลิกศพ ด้านความสมบูรณ์ของเวชระเบียน ด้านความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียน ด้านการ บริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน ด้านความรู้ความเข้าใจในงานเวช ระเบียน, และด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียน (แสงเทียน อยู่เถา, 2560)

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดหลักสูตรวิทยาศา สตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน ในระดับปริญญาตรี เพื่อผลิตบุคลากรเวชระเบียน ให้ตรงกับความต้องการในการปฏิบัติงาน ด้านเวชระเบียนของโรงพยาบาลต่าง ๆ ให้ได้ บุคลากรเวชระเบียนที่มีความเชี่ยวชาญในการะงานเวชระเบียนที่สำคัญ 4 ส่วน ดังกล่าว ข้างต้น เข้าปฏิบัติงานเวชระเบียนในโรงพยาบาลบุคลากรเวชระเบียนสามารถนำความ รู้ ความสามารถปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนให้มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยมหิดล 2561) จากปัญหาที่พบในงานเวชระเบียนจากบุคลากรเวชระเบียน เช่น การทำงานของบุคลากร เวชระเบียนในการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของเวชระเบียนอย่างไม่ละเอียด ทำการคัดกรองผู้ป่วยผิดพลาด ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ผิดพลาดไปด้วย ซึ่งส่งผล โดยตรงต่อผู้ป่วย การให้บริการจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียนไม่ดี ไม่เป็น ไปตามนโยบายของโรงพยาบาลและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในงานเวชระเบียนไม่ ครบถ้วน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเวชระเบียนไม่มีประสิทธิภาพ งานเวชระเบียนไม่มีคุณภาพ ดังนั้น บุคลากรด้านเวชระเบียนจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนเป็นอย่างดี เพื่อให้งานเวชระเบียนมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ และบุคลากรด้านเวชระเบียนถือเป็นทุนมนุษย์ ที่เป็นหัวใจสำคัญของ โรงพยาบาล ตามแนวคิด “ถ้าองค์กรไหน มีทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพ” มีคุณลักษณะที่ เหมาะสมกับสมรรถนะขององค์กรทำให้องค์กรก้าวไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อศึกษาจากการวัดสมรรถนะงานด้านเวชระเบียน และศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียน กับผู้บริหารงานเวชระเบียน จากโรงพยาบาลที่บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียนคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปฏิบัติงานอยู่ จำนวน 5 คน เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียน และเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และให้กับบุคลากรด้านเวชระเบียนของโรงพยาบาลต่าง ๆ ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนของบัณฑิตจบใหม่จากสาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิตสาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอบเขตการศึกษา

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา
ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปัจจุบัน ในด้านต่าง ๆ 11 ด้านประกอบด้วย
 - (1) ด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน
 - (2) ด้านการประสานงานของงาน/หน่วยงานด้านเวชระเบียน
 - (3) ด้านการบริการงานเวชระเบียนที่ดี
 - (4) ด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย
 - (5) ด้านการจัดการเวชระเบียนค้ำสรุปรูป

- (6) ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการใบชั้นสูตรบาดแผล/พลิกศพ
- (7) ด้านความสมบูรณ์ของเวชระเบียน
- (8) ด้านความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียน
- (9) ด้านการบริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน
- (10) ด้านความรู้ความเข้าใจในงานเวชระเบียน
- (11) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียน

โดยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) เชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บัณฑิต สาขาวิชา เวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 34 คน ที่เข้าทำงานในโรงพยาบาลต่าง ๆ

(2) เชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่เป็น ผู้บริหารงานเวชระเบียน โดยทำการคัดเลือกจากโรงพยาบาลที่บัณฑิต สาขาวิชา เวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปฏิบัติงานด้วยวิธี เจาะจง (purposive sampling) จำนวน 5 คน โดยมีเงื่อนไขจะต้องเป็นบุคลากรระดับ ผู้บริหารงานเวชระเบียนโดยอยู่ในระดับหัวหน้างาน หรือรองหัวหน้างานเวชระเบียน หรืองานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้แทน

3) ขอบเขตด้านสถานที่และเวลา

สถานที่โรงพยาบาลที่บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 34 คน ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน เริ่มต้น วันที่ 1 เมษายน - 31 ธันวาคม 2559

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2) นำผลการศึกษาไปกำหนดสมรรถนะบุคลากรด้านเวชระเบียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบวิธีการศึกษาแบบผสมผสาน (mixed method) ประกอบด้วย

- การวิจัยในเชิงปริมาณ (quantitative research) ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ในการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการปฏิบัติงาน
- การวิจัยในเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้แบบสัมภาษณ์ (interview) ที่ใช้ในการศึกษาแนวทางของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (interview form)

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยหลังจากเก็บรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มี ดังนี้

1) การศึกษาเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- ข้อคำถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
- ข้อคำถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา ในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนของบัณฑิตสาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จากข้อตรวจสอบสมรรถนะงานเวชระเบียนในด้านเวชระเบียน 11 ด้าน วิเคราะห์โดยการหา ความถี่ (frequency), ค่าร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย (mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation), วิเคราะห์ความแปรปรวน (anova) และการวิเคราะห์หลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน (multiple comparison or post-hoc test)

2) การศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกออกตามข้อตรวจสอบสมรรถนะเวชระเบียน 11 ด้าน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1 แสดงการแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ข้อตรวจสอบสมรรถนะงานเวชระเบียนในด้านเวชระเบียน 11 ด้าน

สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียน	\bar{X}	S.D.	แปลผลระดับปัญหา
1. ด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน	2.39	1.382	น้อย
2. ด้านการประสานงานของงาน/หน่วยงานด้านเวชระเบียน	2.26	1.368	น้อย
3. ด้านการบริการงานเวชระเบียนที่ดี	2.19	1.439	น้อย
4. ด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย	4.12	0.871	มาก
5. ด้านการจัดการเวชระเบียนค่างสรุป	2.84	0.617	ปานกลาง
6. ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการใบขึ้นสูตรบาดแผล/พลิกศพ	2.52	1.297	น้อย
7. ด้านความสมบูรณ์ของเวชระเบียน	2.37	1.368	น้อย
8. ด้านความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียน	2.38	1.390	น้อย
9. ด้านการบริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน	2.81	0.688	ปานกลาง
10. ด้านความรู้ความเข้าใจในงานเวชระเบียน	2.45	1.051	น้อย
11. ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียน	2.56	1.054	น้อย
รวม	2.63	1.139	ปานกลาง

สภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน ด้านเวชระเบียนของบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้ง 11 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 1.139) โดยด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.871) ส่วนด้านการจัดการเวชระเบียนค่างสรุป ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.617) และด้านการบริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.688) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพปัญหาด้านต่าง ๆ เปรียบเทียบ รายคู่ด้วยรูปแบบ Homogeneous Subsets หลังการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการคำนวณแบบ Duncan

สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียน	จำนวน	ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05	
		กลุ่ม 1	กลุ่ม 2
ด้านการบริการงานเวชระเบียนที่ดี	28	2.1904	
ด้านการประสานงานของงาน/หน่วยงานด้านเวชระเบียน	28	2.2621	
ด้านความสมบูรณ์ของเวชระเบียน	28	2.3686	
ด้านความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียน	28	2.3814	
ด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน	28	2.3932	
ด้านความรู้ความเข้าใจในงานเวชระเบียน	28	2.4525	
ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการใบขึ้นสูตรบาดแผล/พลิกศพ	28	2.5236	
ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียน	28	2.5589	
ด้านการบริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน	28	2.8086	
ด้านการจัดการเวชระเบียนค้างสรุป	28	2.8393	
ด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย	28		4.1189

สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย มีค่ามากที่สุดแตกต่างจากด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเชิงลึกจากผู้บริหารงานเวชระเบียนของโรงพยาบาลที่บัณฑิตสาขาวิชาเวชระเบียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าไปปฏิบัติงานในสถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ยังคงพบปัญหาที่เกิดจากทั้งบุคลากรเวชระเบียนและบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านเวชระเบียน และนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติของแต่ละโรงพยาบาลอีกด้วย จึงส่งผล

ให้เกิดผลกระทบต่องานด้านเวชระเบียนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกตามหลักสมรรถนะ งานเวชระเบียนได้ 11 ด้าน ของแสงเทียน อยู่เถา (2556ข) ดังนี้

1) ด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ การให้ความสำคัญกับรายละเอียดของงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของงานที่ปฏิบัติก่อนส่งมอบอาจจะเป็นเพราะบัณฑิตนั้นอยู่ในช่วงการทำงานระยะเวลา 6 เดือนแรก จึงมีความรู้สึกว่าย่างขาดความพร้อมในการทำงานและไม่มีควมรับผิดชอบมากพอส่งผลให้บัณฑิตนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับรายละเอียดของงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของงานที่ปฏิบัติก่อนส่งมอบด้วย และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัญหาการไม่ให้ความสำคัญกับรายละเอียดของงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องในงานเวชระเบียนหลัก ๆ เช่น ปัญหาลายมือการบันทึกเวชระเบียนของแพทย์ ที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการตรวจสอบความถูกต้องบางครั้งเกิดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบ ซึ่งบุคลากรทางการแพทย์ไม่ได้ให้ความสำคัญในการบันทึกเวชระเบียน เนื่องจากงานเวชระเบียนแต่ละวันมีจำนวนมาก ทำให้บางครั้งความถูกต้องแม่นยำของงานที่ปฏิบัติมีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง และส่งมอบงานช้าไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและด้านงบประมาณนั้น ในแต่ละกลุ่มมีแตกต่างกันออกไปเนื่องจากบุคลากรของแต่ละโรงพยาบาลก็มีจำนวนต่างกัน ศักยภาพของบุคลากรในแต่ละที่ก็มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าบุคลากรด้านเวชระเบียนมีภาระงานหนักมาก บุคลากรในองค์กรไม่ตระหนักถึงความสำคัญของเวชระเบียนซึ่งเป็นปัญหาที่โรงพยาบาลทั้งขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ หรือแม้แต่โรงพยาบาลเอกชนด้วย

ส่วนแนวทางด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน ได้มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชระเบียนโดยเน้นการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับบุคลากรทุกคน เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญกับรายละเอียดของงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องโดยหัวหน้างานจะต้องช่วยชี้แจงเหตุผลของการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ปลูกฝังแนวความคิดในการทำงาน หาแรงจูงใจให้ตระหนักถึงความสำคัญของงาน ให้มีการ

จัดการประชุม วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในแผนกเวชระเบียน และหน่วยงานต่าง ๆ หาแนวทางหรือข้อตกลงร่วมกัน ในการปฏิบัติงาน เพราะการให้ความสำคัญกับงานที่ตนปฏิบัติอยู่นั้น จะทำให้เกิดความถูกต้องแม่นยำของงานที่ปฏิบัติ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จึงจัดว่าเป็นคุณลักษณะที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแมคเคิลแลนตันนั้น สกอตต์ บี. พารี เห็นควรจะรวมส่วนประกอบที่เป็นแรงจูงใจ (motives) และแนวคิดต่อตนเอง (self-concept) เรียกรวมกันว่า คุณลักษณะ (characteristics) ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญของศักยภาพ ในการจำแนกถึงแนวทางพฤติกรรม การคิด หรือความเห็นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และขีดความสามารถเป็นคุณลักษณะภายใน ของบุคคล (under characteristic) เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการหรือคิดตรงกันในการกระทำ ซึ่งจะเป็นแรงขับให้เลือกพฤติกรรมที่แสดงออกมาของบุคลากร

2) ด้านการประสานงานของงาน/หน่วยงานด้านเวชระเบียน ปัญหาหลักจาก การปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ ระบบจัดทำใบคำร้อง ที่ชัดเจนให้กับผู้ที่มาขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเวชระเบียนทุกครั้ง เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของผู้ขอ บางโรงพยาบาลอาจจะมีระบบที่ชัดเจน ในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ผู้ที่มาขอข้อมูลไม่ทราบระบบการทำงานของบุคลากร ที่เวชระเบียน จึงทำให้เกิดปัญหาไม่เข้าใจขั้นตอนการร้องขอ และผู้บริหารงานเวชระเบียน ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัญหาบุคลากรขาดการติดต่อสื่อสารกัน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจ กันในเรื่องของขั้นตอนการทำงาน ทำให้บางครั้งมีการแสดงออกด้วยท่าทีที่ไม่เหมาะสม มีการใช้คำพูดในการสื่อสารไม่ชัดเจนของบุคลากรในการส่งต่องานให้กับบุคลากรอื่น ๆ จึงก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการส่งต่อข้อมูล ทำให้การทำงานไม่บรรลุไปตาม เป้าหมายของงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธรณูชนก ศรีทิพย์รัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำกระบวนการในการวางแผนการประสานงานและการดำเนินงาน ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในองค์กร กรณีศึกษา: พนักงานบริษัท เทลคอม ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าปัญหาที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งในองค์กรที่พบบ่อยคือการขาด การประสานงานที่ดีของการทำงานในองค์กรหรือนอกองค์กรจะต้องมีการติดต่อประสาน งานซึ่งกันและกัน หากการประสานงานนั้นสะดุดไม่ราบรื่นอาจจะด้วยสาเหตุใด สาเหตุหนึ่งหรือหลายสาเหตุทั้งตัวพนักงานเอง เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ย่อมส่ง ผลเสียต่อการการทำงานทำให้เกิดความขัดแย้งในการทำงาน งานอาจจะสะดุดและไม่สำเร็จ

ตามระยะเวลาที่กำหนด ผลงานไม่ได้คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดทำให้เสียเวลาเพิ่มมากขึ้นและทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ส่วนแนวทงนั้นควรสร้างความเข้าใจในการทำงานของบุคลากร ให้รู้และเข้าใจ บุคคลหรือหน่วยงานที่ต้องติดต่อประสานงาน มีการจัดลำดับความสำคัญและประเด็นของเนื้อหาที่ประสานงานได้ชัดเจน ทำการประสานงานโดยให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง บุคลากรของหน่วยงานสามารถถ่ายทอดวิธีการในการติดต่อประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพให้กับผู้อื่น ควรมีการพูดคุยกัน ไม่ควรแสดงออกด้วยท่าทางที่ไม่เหมาะสม และบุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จูรีพร บวรผดุงกิตติ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาบุคลากรโรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ปัจจุบันการพัฒนาบุคลากรโรงพยาบาลขอนแก่น มีความต้องการด้านเนื้อหาการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุดโดยอันดับแรก คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน

3) ด้านการบริการงานเวชระเบียนที่ดี ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บั่นทอนส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ บุคลากรบริการงานเวชระเบียนโดยให้เกียรติผู้มารับบริการ และทำการชี้แจงให้ผู้รับบริการทราบรายละเอียดของงานทุกครั้ง ซึ่งเป็นปัญหาบ้างที่บุคลากรอาจลืมทำการชี้แจงให้ผู้รับบริการทราบรายละเอียดงาน จึงทำให้บางครั้งเกิดความวุ่นวายในการให้บริการงานเวชระเบียนได้ และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัญหาในด้านการบริการงานเวชระเบียน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ที่มารับบริการงานเวชระเบียน จึงทำให้ได้รับการบริการอย่างไม่ทั่วถึงในแต่ละวันบุคลากรมีความเหนื่อยล้า อ่อนเพลีย จากการทำงานอย่างหนัก จึงไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน บางครั้งซักสีหน้าที่ไม่เป็นมิตรมีน้ำเสียงที่ประชดประชัน ใช้อารมณ์ในการสื่อสารใช้คำพูดไม่สุภาพ ไม่ชัดเจนในการทำงานกับผู้มารับบริการด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย พบปัญหา คือ บุคลากรมีไม่เพียงพอกับภาระงานของงานด้านเวชระเบียน ที่มีปริมาณมากขึ้นกว้างขึ้น ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าบุคลากรด้านเวชระเบียนมีภาระงานมากยังขาดบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่เป็นจำนวนมาก การพัฒนาระบบสารสนเทศ

ยังไม่ต่อเนื่องในเรื่องของพฤติกรรมบริการก็พบว่า มีบางโรงพยาบาลยังมีพฤติกรรมของการบริการที่ไม่ดี ขาดความใส่ใจในเรื่องของการบริการที่ดี ยิ่งขาดในเรื่องของ Service Mind ขาดระบบการประเมินสมรรถนะของบุคลากรใหม่ที่เป็นระบบด้วย

ส่วนแนวทางนั้นบุคลากรจะต้องมีกิริยาที่ดีต่อผู้มารับบริการ มีการแต่งกายที่เหมาะสม แสดงความเป็นมิตรต่อผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจให้บริการ แม้ว่าจะมีผู้มารับบริการที่เป็นจำนวนมาก บุคลากรต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ ควรยิ้มแย้มแจ่มใส มีการใช้ถ้อยคำสุภาพกับผู้มารับบริการทุกคน หัวหน้างานจะต้องฝึกให้บุคลากรสามารถทำการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาแก่ผู้ใช้บริการได้ด้วยตนเองโดยไม่มีข้อผิดพลาด และจะต้องจัดให้มีบุคลากรคอยดูแลผู้มารับบริการได้รับความพึงพอใจด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชญา ชุมนานเสียว (2548) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำในองค์กรด้วย E.Q. กล่าวไว้ว่าการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีผลมาจากลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารในการเป็นภาวะผู้นำที่ดีในองค์กร โดยในปัจจุบันได้เริ่มมีแนวคิดและการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำในการทำงานมากขึ้น เพื่อที่จะสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องอาศัยทั้ง IQ และ EQ ควบคู่กันในการบริหารงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว และมีผู้นำขององค์กรที่มีความรอบรู้ทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์ และแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทยมีแนวทางการพัฒนาว่า ควรมีการพัฒนางานบริการด้านเวชระเบียนให้เป็นการบริการที่มีรูปแบบ One Stop Service รวมถึงวิธีการอื่น ๆ ในการลดระยะเวลาในการให้บริการด้วย

4) ด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ บุคลากรเวชระเบียนทำการส่ง OPD card ของผู้ป่วยผิดแผนกจากความไม่รอบคอบในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานที่มากที่สุดของบัณฑิต เนื่องจากบัณฑิตเพิ่งเรียนจบ และงานที่ได้รับมักเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ ยังไม่เคยทำและอาจมีบางส่วนยังไม่เคยเรียนมาก่อนเรื่องความชำนาญจึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง จึงอาจทำให้รู้สึกว่างานยากเกินไป และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัญหาการทำงานงานคัดกรองผู้ป่วย บุคลากรบาง

คนมีความรู้ความสามารถในการคัดกรองผู้ป่วยยังไม่เพียงพอ มีความเร่งรีบ ทำให้บางครั้งมีการคัดกรองจำแนกหรือประเมินอาการผู้ป่วยผิดพลาด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยะพร มิ่งแนน (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริการของฝ่ายเวชระเบียน:กรณีศึกษาของบังคับการอำนวยการโรงพยาบาล จากความไม่เที่ยงตรงของข้อมูลส่งผลให้การรักษายาบาลผู้ป่วยเกิดความผิดพลาดและส่งผลเสียต่อผู้ป่วยหรืออาจทำให้ถึงแก่ชีวิต ถือเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งของระบบเวชระเบียน เพราะฉะนั้นข้อมูลเวชระเบียนจะต้องเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ สมบูรณ์ ครบถ้วน เที่ยงตรง ถูกต้อง แม่นยำมากที่สุด

ส่วนแนวทางนั้นทางโรงพยาบาลควรจัดให้มีจุดคัดกรองที่พยาบาลมาคอยแนะนำอย่างชัดเจน ควรจัดทำคู่มือการคัดกรองภายใต้การกำกับ ดูแล และนำการส่งผู้ป่วยรักษาเบื้องต้น และสร้างบุคลากรให้พยายามเรียนรู้ ศึกษา จดจำ อาการต่าง ๆ ว่าสมควรจัดส่งตรวจห้องตรวจใด ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีการเรียนรู้ ตลอดจนจัดเก็บรวบรวมโรคต่าง ๆ ไว้เป็นคู่มือ ซึ่งการศึกษาหาความรู้ (Knowledge) และการพัฒนาทักษะ (Skill) เป็นเรื่องที่บุคลากรสามารถฝึกฝนเพิ่มเติมได้ ศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute Bundle) นั้นเป็นกระบวนการของขีดความสามารถทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป

5) ด้านการจัดการเวชระเบียนค้างสรุป ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ งานเวชระเบียนไม่มีขั้นตอนที่ชัดเจนในการติดตามแฟ้มค้างสรุป ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานอย่างมาก เนื่องจากการติดตามแฟ้มเวชระเบียนค้างสรุปต้องทำการติดต่อแพทย์เจ้าของไข้ซึ่งแพทย์บางท่านไม่มีเวลาในการจัดการเวชระเบียน จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดในการสรุปแฟ้มเวชระเบียน เพราะการทำงานแบบไม่มีขั้นตอนจะส่งผลกระทบต่อแฟ้มเวชระเบียนกลับคืนมายากขึ้น และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัญหาเกิดจากแพทย์ไม่ยอมสรุป discharge summary ทำให้แฟ้มเวชระเบียนไม่สมบูรณ์ ทำให้บุคลากรไม่สามารถดำเนินการในขั้นต่อ ๆ ไปได้ และมีปัญหาในความล่าช้าของการได้แฟ้มเวชระเบียนกลับมา เนื่องจากแพทย์ไม่มีเวลาสรุป ตามกำหนดการส่งแฟ้มเวชระเบียน จึงส่งผลให้บุคลากรทำเรื่องเบิกคำปรึกษาพยาบาลไม่ทันตามที่ต้นสังกัดของสิทธิผู้ป่วย

กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ (2557) ได้ศึกษาสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพประจำปีงบประมาณ 2556 งานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชกรรมพิเศษ พบว่า หลักการและเหตุผล จากการสังเกตหน่วยงานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชกรรมพิเศษ มีแฟ้มผู้ป่วยที่จำหน่ายกลับบ้านจำนวนมากที่ไม่สามารถส่งคืนเวชระเบียนได้ตามเวลาที่กำหนด อาจเนื่องมาจากสาเหตุแพทย์ยังค้างสรุปหรือระบบบันทึกทางการแพทย์ที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้เอกสารเวชระเบียนไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้โรงพยาบาลสูญเสียรายได้ เนื่องจากไม่สามารถเรียกเก็บรายได้จากต้นสังกัดหรือสิทธิบัตรทองได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

ส่วนแนวทางนั้นบุคลากรจะต้องรู้และเข้าใจขั้นตอนกระบวนการ Admit/ Discharge ของโรงพยาบาล เมื่อเข้าใจขั้นตอนแล้วจะสามารถที่จะอธิบายขั้นตอนและกระบวนการเวชระเบียนค้างสรุปได้อย่างชัดเจน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา รู้จักพัฒนา ปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยอาจใช้วิธีการติดตามแพทย์ให้มาสรุปเวชระเบียนค้างสรุปนอกเวลา ซึ่งอาจตรวจเวลาทำงานของแพทย์จากตารางการทำงานของแพทย์แต่ละท่านและทำการชี้แจงให้แพทย์ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากเวชระเบียนค้างสรุป ในอีกทางหนึ่งโรงพยาบาลควรออกนโยบายเกี่ยวกับการติดตามแฟ้มเวชระเบียนค้างสรุป ให้ชัดเจน เพื่อบุคลากรจะสามารถดำเนินการตามขั้นตอนการทำงานได้อย่างเต็มที่

6) ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการใบขึ้นสูตราบาดแผล/พลิกศพ ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงาน ด้านเวชระเบียนที่บันทึกผิดส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ ความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีการจัดเก็บที่ชัดเจนในการดูแลใบรับรองแพทย์ผู้ป่วยที่เป็นคดีความฟ้องร้องตามขบวนการกฎหมาย เรื่องการจัดเก็บการดูแลถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะมีเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีตามกฎหมาย จึงต้องมีการจัดเก็บที่มิดชิด โดยบุคลากรเวชระเบียนจะเป็นผู้ดูแล จึงจำเป็นต้องรู้ขั้นตอนในการเก็บและผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า จะมีปัญหาในเรื่องการยืนยันตัวตนของผู้เสียชีวิต บุคลากรจะต้องพยายามติดต่อญาติของผู้เสียชีวิตให้ได้ เพื่อมายืนยันตัวตนของผู้เสียชีวิต เพื่อป้องกันการฟ้องร้องการลงข้อมูลในเวชระเบียนของแพทย์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรัทพร สิทธิจรูญ (2554) ได้ศึกษาเรื่องภาระงานด้านนิติเวชศาสตร์ของแพทย์ใช้ทุนปีที่ 1 ที่จบจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ว่าในปัจจุบันปัญหาการฟ้องร้องแพทย์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535–2552 มีการฟ้องเรียนแพทย์ 3,349 คดี เรื่องร้องเรียนได้แก่ ไม่รักษามาตรฐาน (เกี่ยวกับผู้ป่วย) โฆษณาการประกอบวิชาชีพ เวชกรรมของตน การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสถานพยาบาล ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือสิ้นเปลือง ดำรงตนโดยไม่เคารพกฎหมาย เสื่อมเสีย เกียรติศักดิ์วิชาชีพ และออกใบรับรองเท็จ วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันตนเองสำหรับแพทย์ คือ การรักษาผู้ป่วยด้วยการยึดมั่นในจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรมที่ดีของวิชาชีพแพทย์ และมีการบันทึกเวชระเบียน (medical record) ซึ่งมักละเลยในการบันทึกข้อมูลการรักษาตามร่างระเบียบกำหนดมาตรฐานในการบันทึกเวชระเบียน

ส่วนแนวทางนั้นบุคลากรควรมีความรู้ทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับคดีทางโรงพยาบาลควรจัดอบรม หรือให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับด้านกฎหมาย เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติตามรูปแบบของข้อกฎหมายที่ถูกต้อง และบุคลากรควรศึกษาการจัดการใบขึ้นสูตราบดแผล/พลิกศพ ให้มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ใบขึ้นสูตราบ เพื่อการปฏิบัติงานในด้านนี้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ระเบียบ กฎหมาย มีความจำเป็นในการที่จะต้องเพิ่มความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเวชระเบียน คือมีการพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายอย่างเป็นระบบ ควรจัดให้มีระบบการจัดการความรู้ (KM) ด้านกฎหมาย และให้บุคลากรด้านเวชระเบียนเห็นความสำคัญด้านกฎหมาย และพัฒนาความรู้ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเวชระเบียน

7) ด้านความสมบูรณ์ของเวชระเบียน ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ การทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ใน OPD card ทุกครั้งก่อนทำการสแกน ปัญหาบางครั้งอาจมีการตรวจสอบที่ไม่ครบถ้วน เนื่องจากทำการตรวจสอบเร็วเกินไป อาจทำให้มองข้ามในส่วนที่ไม่ครบถ้วน และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การบันทึกการรักษาของแพทย์มีบางส่วนมีการบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน แพทย์ไม่ได้ทำการระบุคำวินิจฉัยโรค หรือระบุคำวินิจฉัยโรค แต่ไม่ระบุชนิดของโรค ในกรณีที่มีเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรค การสรุปโรค ระบุชื่อโรคกำกวม ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลที่ใช้ และ

ตามที่โรงพยาบาลกำหนด มีการลงบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยไม่ครบถ้วน เช่น ข้อมูลที่อยู่ปัจจุบัน อาการสำคัญ อาการแพ้ยา ประวัติการรักษาในอดีต เป็นต้น ซึ่งส่งผลเสียต่อผลการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลรัตน์ จตุสุวรรณศรี (2546) ได้ศึกษาเรื่องการตรวจสอบความครบถ้วนของการบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ในการบันทึกข้อมูลในส่วนของแพทย์ ได้แก่ การวินิจฉัยโรค อยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเจ็บป่วยของผู้ป่วยครั้งนั้น ๆ เป็นเพียงแค่อารมณ์เท่านั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นโรคอะไร แพทย์ได้เห็นว่าพยาบาลได้เขียนอาการสำคัญไว้แล้วและผู้ป่วยบางรายป่วยเป็นโรคเดิมซึ่งมีการวินิจฉัยโรคไว้แล้ว ก่อนการมาพบแพทย์ในครั้งนั้น ๆ ของผู้ป่วยหรือญาติเพียงเพื่อมาขอรับยาเดิมเท่านั้น จึงไม่ได้มีการวินิจฉัยใหม่ในครั้งนั้น

ส่วนแนวทางนั้นควรให้แพทย์ทำการบันทึกแบบบันทึกที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้เป็นเวชระเบียนที่ดี บุคลากรทำการตรวจสอบการบันทึกของแพทย์ทุกครั้ง เมื่อพบปัญหาจะได้ให้แพทย์สามารถทำการแก้ไขได้เลย ในบางครั้งควรมีการพัฒนาแบบฟอร์มการบันทึกให้สอดคล้อง และสะดวกกับการทำการบันทึกของแพทย์ ซึ่งส่วนนี้จะช่วยลดปัญหาการไม่ลงบันทึกของแพทย์ ทำให้เวชระเบียนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนอกจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเวชระเบียน (Audit) จากภายในโรงพยาบาลแล้ว ควรมีการตรวจสอบจากภายนอกโรงพยาบาลด้วย เพื่อความน่าเชื่อถือของความสมบูรณ์ในการบันทึกเวชระเบียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ด้านรูปแบบของเวชระเบียน ควรพัฒนาเรื่องความครบถ้วนและคุณภาพของงานเวชระเบียน ควรมีการพัฒนาแบบฟอร์มการบันทึกเวชระเบียนเพื่อความสมบูรณ์เวชระเบียนช่วยให้การทำงานเวชระเบียนง่ายขึ้น และลดความซับซ้อนของงานเวชระเบียนอีกด้วย

8) ด้านความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียน ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บั่นทอนส่วนใหญ่มองเห็นตรงกัน คือ การเช็คใบเช็ครายการแบบฟอร์มตรวจสอบข้อมูลของผู้ป่วยที่แฟ้มทุกครั้งก่อนนำแฟ้มเวชระเบียนจัดเรียงเข้าชั้นวาง ซึ่งบางครั้งอาจเกิดจากการละเลยหน้าที่ เพราะการให้ความสำคัญกับรายละเอียดงานของแต่ละบุคคลมีมุมมองในแง่ที่ต่างกัน จึงคิดว่าไม่จำเป็นต้องทำการเช็ครายการ

แบบฟอร์มตรวจสอบข้อมูลของผู้ป่วยที่เพิ่ม และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การทำงานเดิม ๆ ซ้ำ ๆ เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายบุคลากรจึงเกิดความลະเลຍไม่ให้ความสำคัญกับรายละเอียดของงานซึ่งเท่ากับว่าการทำงานมีการขาดความเอาใจใส่ต่องาน และไม่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการบันทึกข้อมูลที่จะส่งต่อไปยังการทำงานของเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งถือว่าไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด ความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียนก็ลดลงตามด้วย

ส่วนแนวทางโดยการดำเนินงานที่มีความสมบูรณ์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนคุณค่าขององค์กร บุคลากรควรตระหนักถึงความสำคัญรายละเอียดของงานในทุกแง่มุมอย่างต่อเนื่องในการทำงานเพื่อให้เกิดผลงานที่สมบูรณ์และการปฏิบัติงานของบุคลากรก็จะมีประสิทธิภาพด้วย และการพัฒนาระบบของเวชระเบียนของโรงพยาบาลที่ใช้ร่วมกับทุกฝ่ายในโรงพยาบาล สามารถจัดเก็บ ค้นหา รวบรวมข้อมูล การจัดทำรายงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความรวดเร็ว ซึ่งทำให้ประหยัดเวลาของการทำงานได้อย่างมาก

9) ด้านการบริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงาน ด้านเวชระเบียนที่บ่งชี้ชัดส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ บุคลากรเวชระเบียนมีปัญหาการจัดแฟ้มงานเอกสารของงานเวชระเบียนที่ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เนื่องจากพื้นที่ในการจัดเก็บแฟ้มเวชระเบียนไม่เพียงพอจึงทำให้การจัดเก็บมีความเป็นระบบน้อยลง และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ในหน่วยงานมีปัญหาในเรื่องพื้นที่การจัดเก็บแฟ้มเวชระเบียนผู้ป่วยไม่เพียงพอ และจำนวนเอกสารในแต่ละวันมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้พื้นที่ในการจัดเก็บแฟ้มแออัดเป็นอย่างมาก ต้องใช้เวลาหาและติดตามเวชระเบียนนาน บางครั้งทำการสืบค้นแฟ้มเวชระเบียนไม่พบ ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวาย ในหน่วยงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย พบปัญหาอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ พบปัญหาที่มีลักษณะแบบเดียวกัน คือ มีพื้นที่การจัดเก็บไม่เพียงพอ อันส่งผลต่อสถานที่ไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บเวชระเบียน ซึ่งเป็นปัญหามากกับทุกกลุ่มในการที่จะหาพื้นที่ในการจัดเก็บเวชระเบียน แม้จะมีการเพิ่มเติมพื้นที่ในการจัดเก็บก็ส่งผลกระทบต่อความไม่สะดวกเนื่องจากพื้นที่เก็บเวชระเบียนต้องเป็นพื้นที่ที่ต้องมีบริเวณต่อเนื่องกันกับงาน

เวชระเบียนที่ให้บริการเวชระเบียนกับผู้ป่วยพื้นที่การจัดเก็บที่อยู่ห่างกันมากก็พบปัญหาในความไม่สะดวกในการค้นเวชระเบียนเพื่อให้บริการแก่ผู้ป่วยด้วย

ส่วนแนวทางนั้นในปัจจุบันแต่ละโรงพยาบาลได้พัฒนาระบบการจัดการเอกสารของงานเวชระเบียนที่มีการนำเทคโนโลยี เข้ามาช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถลดใช้การทรัพยากรกระดาษ และลดพื้นที่การจัดเก็บเวชระเบียนในโรงพยาบาลได้อย่างมาก จากการนำระบบที่เป็นเทคโนโลยีมาใช้ จะต้องมีการป้องกันความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อไม่ให้เกิดรั่วไหล ทางโรงพยาบาลควรมีการกำหนดนโยบายและเงื่อนไขสิทธิการเข้าถึงเวชระเบียนของแต่ละบุคคลให้ชัดเจนอย่างเป็นมาตรฐาน และหากบางโรงพยาบาลไม่มีความพร้อมในการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ก็ต้องคอยหาพื้นที่ในการจัดเก็บแฟ้มเวชระเบียนเพิ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียน และวิชาชีพเวชระเบียน ในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ด้านสถานที่ในการเก็บเวชระเบียนไม่เพียงพอมีความจำเป็นที่จะต้องหาพื้นที่ในการเก็บให้มากขึ้น หรือพัฒนารูปแบบเพื่อลดพื้นที่ เช่น การScan เก็บเวชระเบียน ควรพัฒนารูปแบบของเวชระเบียนให้เป็นรูปแบบของเวชระเบียนในระบบ EMR ที่สมบูรณ์ ที่ยังดำเนินการในรูปแบบกระดาษอยู่ก็ควร Scan เพื่อนำแฟ้มข้อมูลเวชระเบียนให้อยู่ในระบบเดียวกัน ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเวชระเบียน เพื่อให้มีความสะดวกต่อการจัดเก็บและสืบค้นให้มากขึ้นตามความเหมาะสม

10) ด้านความรู้ความเข้าใจในงานเวชระเบียน ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ การจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้ในงานด้านเวชระเบียนให้กับบุคลากรในหน่วยงาน เนื่องจากบัณฑิตที่จบใหม่จะได้ปรับตัวในการทำงาน และทำงานได้ตามมาตรฐานของโรงพยาบาลกำหนดไว้ และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า มีปัญหาให้กับบุคลากรที่จบจากสายงานอื่น ๆ ซึ่งไม่ตรงกับงานเวชระเบียนโดยตรง ทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพจึงทำให้บางครั้งบุคลากรจะต้องใช้เวลาเรียนรู้ในรายละเอียดของขั้นตอนการทำงาน เกิดความสับสนในการทำงาน เพราะบุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ และบุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในระบบงาน ซึ่งทำการปฏิบัติงานในรูปแบบเดิม ๆ ที่เคยทำมาไม่สนใจที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ จึงทำให้ระบบงานของแผนกพัฒนางานไปได้

อย่างช้า ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องทำงานไม่ตรงวุฒิ จบมาไม่ตรงสาย จากปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นอุปสรรคใหญ่ต่อการพัฒนาประเทศ โดยถึงแม้ว่าสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะผลิตบัณฑิตออกมาสู่ตลาดเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่ปรากฏว่า บัณฑิตที่จบใหม่เหล่านั้นส่วนใหญ่จบมาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน อันส่งผลให้บัณฑิตที่จบใหม่ต้องประสบปัญหาการไม่มีงานทำ หรือไม่สามารถหางานได้ทันทีหลังจากเรียนจบ ด้วยเหตุผลดังกล่าว บัณฑิตอีกเป็นจำนวนมากจำต้องทำงานไม่ตรงในสาขาที่ตนเองจบมา หรือบางคนต้องเลือกรับงานที่ทำต่ำกว่าศักยภาพหรือต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่ตนจบมา

ส่วนแนวทางนั้นทางแผนกเวชระเบียนควรจัดอบรมขั้นตอนการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรเวชระเบียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนในการทำงาน หัวหน้างานควรจะอธิบายให้บุคลากรเวชระเบียนเข้าใจ เพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สามารถนำความรู้ความเข้าใจในงาน มาประยุกต์ใช้ให้งานเกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และบุคลากรสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีให้กับเพื่อนร่วมงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพลักษณ์ อยู่วัฒนา (2557) ศึกษาเกี่ยวกับ “แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนเครือข่ายบริการสาธารณสุข จังหวัดสมุทรสงคราม” วิธีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานได้รับการอบรม สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการศึกษาด้วยตนเองและหน่วยงานสนับสนุนให้พัฒนา เพื่อเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรให้มีความรู้ทักษะและทัศนคติ ที่ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูงขึ้น

11) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียน ปัญหาหลักจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ ขาดสถานที่จัดเก็บเวชระเบียนที่มีมาตรฐานเพื่อใช้ในการจัดเก็บแฟ้มเพียงให้พอและไม่แออัด ซึ่งเป็นปัญหาอันดับแรกในมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียนของโรงพยาบาลที่บัณฑิตทำงานอยู่ จึงทำให้บัณฑิตปฏิบัติตามมาตรฐานการทำงานได้อย่างไม่สะดวก และผู้บริหารงานเวชระเบียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า บุคลากรไม่ปฏิบัติงานตามมาตรฐานหรือระเบียบที่ทางโรงพยาบาลมีการกำหนดไว้ บุคลากรเวชระเบียนไม่เข้าใจขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน จึงทำให้ไม่

สามารถที่จะนำความรู้ หรือทักษะต่าง ๆ ไปใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงานได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการทำงานมีประสิทธิภาพที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย พบปัญหาในการดำเนินงานของงานเวชระเบียนที่ยังไม่มีมาตรฐานขาดความชัดเจนในการพัฒนางานด้านเวชระเบียน ปัญหาที่ได้จากข้อมูลที่ตรงกันหลาย ๆ กลุ่มดังนี้ คือ กำหนดมาตรฐานระบบงานเวชระเบียนและองค์ประกอบของงานเวชระเบียนไม่ชัดเจน ยังมีความหลากหลายของการจัดระบบงานเวชระเบียนที่แตกต่างกันไป แล้วแต่โรงพยาบาลจะจัดระบบแบบใดส่วนแนวทางนั้นบุคลากรเวชระเบียนควรรู้และเข้าใจมาตรฐานขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดปริมาณงานให้เหมาะสมกับเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากร และกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผลงาน ทั้งความครบถ้วน ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ ทางโรงพยาบาลจะต้องจัดทำนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในการเปลี่ยนแปลงควรจะมีสาเหตุที่หน่วยงานหรือโรงพยาบาลมีวิธีการปฏิบัติงานใหม่ หรือมีการนำอุปกรณ์ใหม่เข้ามาใช้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แสงเทียน อยู่เถา (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ควรมีการผลักดันให้มินโยบายที่ชัดเจน ควรมีนโยบายในการประเมินผลงานเวชระเบียนในทุกด้านและมีมาตรฐาน โปร่งใสตรวจสอบได้ ผลักดันให้ผู้บริหารโรงพยาบาลเห็นความสำคัญของหน่วยงานเวชระเบียน และมีการวางแผนการพัฒนามาตรฐานของโรงพยาบาล ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว

สรุปผลงานวิจัย

เมื่อได้ศึกษาในเรื่องนี้แล้วสามารถสรุปผลแนวทางในการพัฒนาศักยภาพงานแต่ละด้านงานเวชระเบียนได้ดังนี้ คือ ในด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียนมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรคือให้ความสำคัญกับรายละเอียดของงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดการประชุมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในแผนกเวชระเบียน และหน่วยงานต่าง ๆ ถ้าหากมีปัญหาด้านความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียนในการทำงาน ควรมีการชี้แจงหาแนวทางหรือข้อตกลง

ร่วมกัน ในการปฏิบัติงานและทำการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของงานที่ปฏิบัติ ก่อนส่งมอบให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านการประสานงานของงาน/หน่วยงานด้านเวชระเบียน ควรมีการพูดคุยกันไม่แสดงออกด้วยท่าทางที่ไม่เหมาะสม สร้างความเข้าใจในการทำงานของบุคลากร ควรเปิดใจรับฟังเหตุผลของแต่ละฝ่ายอย่างถูกต้องชัดเจนเพื่อการทำงานร่วมกันเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจและพฤติกรรมให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำงาน ระหว่างหน่วยงานในโรงพยาบาล ในด้านการบริการงานเวชระเบียนที่ดี ควรสร้างข้อกำหนดในการปฏิบัติงานให้บุคลากรเวชระเบียนทุกคน บุคลากรควรมีอารมณ์ที่มั่นคง ในการปฏิบัติงานรู้จักการพูดคุยกับผู้ป่วยและใช้คำพูดเหมาะสมกับสถานการณ์ รับฟัง ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความใส่ใจและจริงใจในการให้บริการด้วยความเป็นมิตร มีการชี้แจง ประสานสัมพันธ์ขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน โดยบุคลากรต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ผู้ป่วยทุกคนมีความเดือดร้อนทางด้านสุขภาพและต้องการรับบริการทางการแพทย์ที่ดีที่สุด ในด้านงานเวชระเบียนที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองผู้ป่วย ควรจัดให้มีจุดคัดกรองที่พยาบาลมาคอยแนะนำ หรือให้แนวทางในการส่งผู้ป่วยรักษาเบื้องต้นและควรมีการส่งเสริมความรู้ด้านการคัดกรองผู้ป่วยให้กับบุคลากรเวชระเบียนอยู่เสมอ เพื่อทำการ จำแนกและประเมินอาการผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริง และสามารถ จัดส่งผู้ป่วยไปตรวจรักษาได้ถูกต้องตรงจุดอย่างปลอดภัย ในด้านการจัดการเวชระเบียน ค้างสรุป ควรทำตามแพทย์ให้มาสรุปเวชระเบียนค้างสรุปนอกเวลา ทางโรงพยาบาล ควรออกนโยบายเกี่ยวกับการติดตามแฟ้มเวชระเบียนค้างสรุป ให้กำหนดการที่ชัดเจน ในการสรุปแฟ้มเวชระเบียนให้เสร็จสิ้นเรียบร้อย และบุคลากรเวชระเบียนต้องคอยทำ หน้าที่ในการติดตามแฟ้มเวชระเบียนจากแพทย์อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ในด้าน การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการใบขึ้นสูตราบแผล/พลิกศพ นั้น บุคลากรจะต้อง พยายามติดต่อญาติของผู้เสียชีวิตให้ได้ เพื่อมายืนยันตัวตนของผู้เสียชีวิตและหากทำการ ติดต่อญาติผู้เสียชีวิตไม่ได้ให้ใช้ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ เพื่อใช้ยืนยันตัวตนของผู้เสียชีวิตควรทำรายงานปัญหาที่เกิดขึ้นไปยังหัวหน้าแต่ละแผนกทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกันประชุมหาแนวทางการจัดการกับปัญหาอย่างถูกต้อง ในด้านความสมบูรณ์ของ เวชระเบียนนั้นควรดำเนินการให้แพทย์ทำการบันทึกแบบบันทึกที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ กำหนดไว้ เพื่อให้เป็นเวชระเบียนที่ดี บุคลากรเวชระเบียนจะต้องทำการตรวจสอบเช็ค

จำนวนเอกสารเวชระเบียนที่จะต้องใช้มีเอกสารครบ ก่อนส่งให้เจ้าหน้าที่ทำการจัดเก็บ แฟ้มเวชระเบียนเข้าตู้ และควรมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเวชระเบียน (Audit) จากภายในและภายนอกโรงพยาบาลด้วย ในด้านความสมบูรณ์ของงานด้านเวชระเบียน ควรตระหนักถึงความสำคัญรายละเอียดของงานในทุกแง่มุมอย่างต่อเนื่องในการทำงาน และควรมีการตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องในระบบก่อนทุกครั้งให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดตามแนวทางการบันทึกของ สปสช. ในด้านการบริหารจัดการระบบงานเอกสารของงานเวชระเบียน ควรมีการนำเทคโนโลยี IT เข้ามาช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน สามารถลดใช้การทรัพยากรกระดาษ และลดพื้นที่การจัดเก็บเวชระเบียนในโรงพยาบาลได้ ทางโรงพยาบาลควรมีการกำหนดนโยบายและเงื่อนไขสิทธิการเข้าถึงเวชระเบียนของแต่ละบุคคลให้ชัดเจนให้เป็นมาตรฐาน เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล ในด้านความรู้ความเข้าใจในงานเวชระเบียน ควรจัดอบรมขั้นตอนการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรเวชระเบียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ และหัวหน้างานควรจะอธิบายถึงข้อดีของการเปลี่ยนแปลงพัฒนางานที่บุคลากรเวชระเบียน ปฏิบัติให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจในงานมาประยุกต์ใช้ให้งานเกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และในด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานเวชระเบียนนั้น บุคลากรเวชระเบียนควรรู้และเข้าใจมาตรฐานขั้นตอนการปฏิบัติงาน และนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานด้วย บุคลากรต้องมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบและมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน และต้องมีทำการตรวจสอบงานทุกครั้งเมื่อทำเสร็จเรียบร้อย หากบุคลากรไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดจะต้องมีการกล่าวตักเตือน หรือทำการประเมินการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงาน

- ควรดำเนินการให้มียุทธศาสตร์เข้ามาช่วยในการคัดกรองผู้ป่วยเบื้องต้น เพื่อความถูกต้องในการจำแนกผู้ป่วย และควรมีการส่งเสริมความรู้ด้านการคัดกรองผู้ป่วยให้กับบุคลากรเวชระเบียน เพื่อทำการประเมินอาการผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง
- ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการเวชระเบียนค้ำสุรูปที่มีคุณภาพ เพื่อนำผลการติดตามที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของแพทย์

และบุคลากรเวชระเบียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรเวชระเบียนในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นและควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นรูปธรรม หรือสัดส่วนที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อความถูกต้องแม่นยำของงานเวชระเบียน

- ควรสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรเวชระเบียน เกิดความตระหนักความพร้อมและต้องการที่จะบริการงานแก่ผู้ป่วย หรือผู้มารับบริการ เพื่อก่อให้เกิดการบริการงานที่ดี ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของแผนกและโรงพยาบาล

- ควรมีระเบียบ ข้อบังคับหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานแต่ละหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรรับทราบถึงมาตรฐานงานที่ต้องทำให้สำเร็จ และควรศึกษานโยบาย หรือมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาล และแผนกเวชระเบียนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ก่อนการเริ่มเข้าปฏิบัติงานทุกครั้ง

2) ข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเวชระเบียน

- ควรมีการเพิ่มเติมการเรียนรู้เกี่ยวกับการคัดกรองผู้ป่วย กระบวนการดำเนินการทางการแพทย์ สำหรับนักศึกษาเวชระเบียนให้มากขึ้น

- ควรมีการพัฒนาด้านการเรียนทางด้านที่เกี่ยวกับการจัดการใบชั้นสูตรบาดแผล/พลิกศพ ควรมีการอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับคดี และเพิ่มเติมการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ใบชั้นสูตร

- ควรมีการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแบบฟอร์ม checklist เพื่อตรวจสอบว่ามีครบทั้งเวชระเบียนของแพทย์ หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. (2557). *แฟ้มไม่ค้าง*

สร้างรายได้. ปทุมธานี : โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ.

จตุพร บวรมดุงกิตติ. (2542). *สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา*

บุคลากรโรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธรรณชนก ศรีทิพย์รัตน์. (2558). *ภาวะผู้นำกระบวนการในการวางแผน การประสานงานและการดำเนินงานที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในองค์กร กรณีศึกษา : พนักงานบริษัท เทเลคอม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- ปรัชญา ชูมนาเสียว. (2548). การพัฒนาภาวะผู้นำในองค์กรด้วย E.Q. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*, 11(1), 131-152.
- ปิยะพร มิ่งแนน. 2554. *การพัฒนาการบริการของฝ่ายเวชระเบียน : กรณีศึกษา กองบังคับการอำนวยการโรงพยาบาลตำรวจ. บทนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.*
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2558). *ทำงานไม่ตรงวุฒิ จบมาไม่ตรงสาย. ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2559, จาก <http://piriya-pholphirul.blogspot.com/2015/10/blog-post.html>*
- เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ. (2549). *การจัดการทางการพยาบาลสู่การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุขุมวิทการพิมพ์.*
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). *หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- วรัทพร สิทธิจรรยา. (2554). *ภาระงานด้านนิติเวชศาสตร์ของแพทย์ใช้ทุนปีที่ 1 ที่จบจาก คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. นครนายก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วิไลรัตน์ จตุสุวรรณศรี. (2546). การตรวจสอบความครบถ้วนของการบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์*, 11(1), 9-11.
- แสงเทียน อยู่เถา. (2555). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย. การประชุมวิชาการคณะสังคมศาสตร์ประจำปี 2554. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.*
- _____. (2556ก). *เวชระเบียน Medical Record Science. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).*

แสงเทียน อยู่เถา. (2556ข). *การวัดสมรรถนะงานเวชระเบียนและบุคลากรด้านเวชระเบียนในโรงพยาบาลของประเทศไทย*. การประชุมวิชาการประจำปี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2556 วิกฤติหรือโอกาสสำหรับไทย, 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2556. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม : เอเชียรุ่งโรจน์.

_____. (2560). *การบริหารงานเวชระเบียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วม
กิจกรรมพัฒนานักศึกษา

The Study on Opinions of Mahidol University Students'
toward the Activities for Students Development

จุฬารักษ์ เครือจันทร์^{1*} เพชรรัตน์² คุณาพันธ์² สืบพงษ์ วงศ์ภิรมย์³
และอัมวารีรินทร์ ประทุมสิทธิ์⁴

Chularak Krueachan¹, Petcharat Kunapun², Suppong wiongpirong³
and Amwarin Pratumsit⁴

¹กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

²กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

³กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

⁴กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

¹Division of Student Affairs, Mahidol University, Putthamonthon, Nakhon Pathom
73170 Thailand

²Division of Student Affairs, Mahidol University, Putthamonthon,
Nakhon Pathom 73170 Thailand

³Division of Student Affairs, Mahidol University, Putthamonthon,
Nakhon Pathom 73170 Thailand

⁴Division of Student Affairs, Mahidol University, Putthamonthon,
Nakhon Pathom 73170 Thailand

*Corresponding author, e-mail: chularak.kru@mahidol.ac.th

(Received: 6 September 2020 Revised: 18 November 2020 Accepted: xx November 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ในด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ และด้านบำเพ็ญประโยชน์ (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นรายด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

(3) หาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 392 คน จาก 23 ส่วนงาน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973, p. 52) ที่ว่าความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้ เท่ากับ 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (Likert. 1932, pp. 42-48).

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมและรายด้านที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 3) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่มีหลักสูตรที่ศึกษาแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมและรายด้านที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 4) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในแต่ละด้านที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 5) นักศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาใน 4 ด้าน ที่พบว่าความถี่สูงสุด คือให้เพิ่มจำนวนกิจกรรมมากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลาย ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึงหลากหลายช่องทาง โดยด้านบำเพ็ญประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมในพื้นที่บริเวณชุมชนโดยรอบที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ด้านศิลปวัฒนธรรม ควรริเริ่มรูปแบบกิจกรรมที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ หรือวัฒนธรรมนานาชาติ ด้านกีฬา เน้นกิจกรรมกีฬาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ และด้านวิชาการ ควรสนับสนุนให้นักศึกษาไปเข้าร่วมกิจกรรมหรือการแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ความคิดเห็น นักศึกษา กิจกรรมพัฒนานักศึกษา

Abstract

The main purpose of this research is (1) to study opinions of Mahidol University students in participating student development activities; including sports, art & culture, academic and volunteer. (2) To study a comparison of opinions of Mahidol University students in participating students development activities. (3) To find the best way for Mahidol University student development activities, which suitable student aptitudes and abilities by using the survey research. The research sample was 392 Mahidol University students who are studying from 23 faculties in a bachelor degree of year 1-4, first semester in the academic year 2017. They obtained by calculating the sample size according to Taro Yamane formula, which the probability of an allowable error was 0.05. The research tools are a questionnaire on the rating scale of five levels according to the Likert model.

The research result showed as follows: 1) The Opinions of Mahidol University students on participating in student development activities, which each aspect are high level. 2) There are Mahidol University students, both male and female, no significant differences in opinions towards participation in student development activities at the .05 level of significance. 3) The opinions of Mahidol University students with different curriculum had no difference in opinions about their participation in each student development activities, at a significant .05 level. 4) The opinions of Mahidol University students who studied in different years in opinions about their participation in each student development activities, at a significant .05 level. 5) The students had opinions and suggestions for organizing student development activities in 4 areas, which found that the highest sampling frequency. The university should increase the number of activities and encourage various activities;

including a variety of public relations for the activities. The volunteer activities should support the community service where the university located. Moreover, the university should provide the cultural exchange activities both Thai and internationalization; including supporting sport and health behavior, and strengthen an excellent student to participate in the internationalization conference.

Keywords: Opinions, Student, Activities for Students Development

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษา เป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ และมีภารกิจในการสร้างและพัฒนานองค์ความรู้ ค้นคว้าวิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อผลิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปสู่สังคม ซึ่งการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น การเรียนการสอนในห้องเรียน ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเดียวไม่เพียงพอ ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ ร่างกาย สังคม และจิตใจที่ดีงาม ซึ่งจะมีผลทำให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกไปพัฒนาสังคม ประเทศชาติและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมนักศึกษา จึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ การตัดสินใจ การทำงาน การปรับปรุงพัฒนางาน บุคลิกภาพ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ มีรูปแบบที่หลากหลายตรงกับความต้องการของนักศึกษา จึงมีส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการตัดสินใจให้นักศึกษาเลือกเข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้การพัฒนานักศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป

ในฐานะผู้วิจัยเป็นบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุนและจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา จึงมีความประสงค์จะศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา และด้านวิชาการ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุง แก้ไข และพัฒนารูปแบบกิจกรรมนักศึกษาให้ตรงกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ในด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ และด้านบำเพ็ญประโยชน์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นรายด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ตามเพศ ชั้นปี และหลักสูตรที่ศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่กำลังศึกษาอยู่ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จาก 23 ส่วนงาน รวมทั้งสิ้นจำนวน 19,030 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973, p. 52) ที่ว่าความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้ เท่ากับ 0.05
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (Likert, 1932, p. 55) เกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา และด้านวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปี หลักสูตรที่ศึกษา โดยข้อความถามเป็นแบบเลือกตอบ

2.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา และด้านวิชาการ

2.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเสรี

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา 4 ด้านคือ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา และด้านวิชาการ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นรายด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method)

3.4 วิเคราะห์แบบสอบถามในแต่ละด้านซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม จะใช้วิธีโดยการวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (Analysis Induction) คือ เป็นการนำข้อมูลเชิงรูปธรรมที่ได้มาทำการสรุปเพื่อวิเคราะห์หาบทสรุป

ผลการวิจัย

จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 392 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 226 คน และคิดเป็นร้อยละ 57.7 ชั้นปีที่ศึกษามากที่สุดคือ ชั้นปีที่ 2 จำนวน

122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 หลักสูตรที่ศึกษามากที่สุดคือด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์
สุขภาพ เทคโนโลยี คือ 305 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ในด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ และด้านบำเพ็ญประโยชน์ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษารายด้าน ดังตารางที่ 1

Table 1 shows the mean and standard deviation of the efficiency and effectiveness of Mahidol University students' opinions on participation in student development activities in each field.

Student development activities	\bar{X}	SD	Interpretation
Volunteer	3.80	0.933	High
Culture	3.66	0.823	High
Sports	3.64	0.888	High
Academic	3.72	0.833	High

จากตารางที่ 1 พบว่าเมื่อพิจารณารายด้านนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านบำเพ็ญประโยชน์
ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) ด้านศิลปวัฒนธรรม ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) ด้านกีฬา ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และด้านวิชาการความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นรายด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ตามเพศ
ชั้นปี และหลักสูตรที่ศึกษา ดังตารางที่ 2-4

Table 2 shows the results of comparing the opinions of Mahidol University students towards participation in student development activities by gender

student development activities	Male n=166		Female n=266		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
Volunteer	3.80	0.595	3.81	0.630	-.171	.865
Culture	3.68	0.634	3.66	0.637	.38	.706
Sports	3.68	0.744	3.63	0.684	.634	.526
Academic	3.76	0.682	3.70	0.658	.882	.378

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมทั้ง 4 ด้านและรายด้านที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Sig.> .05)

Table 3 shows the results of comparing the opinions of Mahidol University students towards participation in student development activities by studies course.

student development activities	Science, Health science and Technology n=305		Humanities, Social Sciences and liberal arts n=87		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	Volunteer	3.80	0.583	3.85		
Culture	3.69	0.629	3.59	0.654	1.253	.211
Sports	3.66	0.696	3.63	0.760	.292	.771
Academic	3.73	0.667	3.72	0.674	.035	.972

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่มีหลักสูตรที่ศึกษาแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมและรายด้านที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Sig.> .05)

Table 4 shows the results of comparing the opinions of Mahidol University students towards their participation in student development activities by year study.

student development activities	First-year		Second-year		Third-year		Fourth-year		t	Sig.
	n=98		n=122		n=88		n=84			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
Volunteer	3.84	.719	3.88	.560	3.69	.549	3.78	.617	1.804	.146
Culture	3.66	.593	3.71	.626	3.67	.666	3.60	.617	.554	.646
Sports	37.5	.723	3.70	.701	3.58	.685	3.54	.723	1736	.159
Academic	3.75	.714	3.71	.667	3.73	.670	3.72	.620	.056	.983

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมและรายด้านที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Sig.>.05)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา ด้วยแบบสอบถามปลายเปิด นำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย ดังนี้

Table 5 shows the frequency of opinions and suggestions of students on the development of Mahidol University student development activities.

opinions and suggestions	Frequency (f)
Volunteer	
1. Should increase the number of activities and have more variety	21
2. Should increase public relations for the activities thoroughly and in various channels	20
3. I want to have activities in the area surrounding the community where the university is located	7
Culture	
1. Should increase the number of activities and have more variety	20
2. I would like to have a platform showing activities of various regions including national and international cultures	19
3. Public relations for few activities and not all groups	11
Sports	
1. Should increase the number of activities and have more variety	23
2. Focus on health promotion activities Enough space for sports and exercise	9
3. Public relations for few activities and not all groups	6
Academic	
1. Encouraging to organize more activities	18
2. Public relations for few activities and not all groups	10
3. Encourage students to participate in activities or competitions on national and international forums	7

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาใน 4 ด้าน ที่พบว่า ความถี่สูงสุด คือให้เพิ่มจำนวนกิจกรรมให้มากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลาย และควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึงหลากหลายช่องทาง โดยด้านบำเพ็ญประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมในพื้นที่บริเวณชุมชนโดยรอบที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมมากขึ้น ด้านศิลปวัฒนธรรม ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

หรือวัฒนธรรมนานาชาติ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของ นักศึกษานานาชาติที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นพลเมือง โลก รวมถึงการจัดเวทีกลางเพื่อให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา เน้นกิจกรรมกีฬาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การรณรงค์ให้นักศึกษาออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพให้มากขึ้น รวมถึงการจัดพื้นที่ออกกำลังกาย สนามกีฬาส่วน กลาง อุปกรณ์กีฬาให้มีความพร้อม และเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา เพิ่มช่องทางให้นักศึกษาสามารถเข้าใช้พื้นที่ออกกำลังกาย สนามกีฬา ยิมอุปกรณ์กีฬา ได้อย่างสะดวก และด้านวิชาการ ควรส่งเสริมให้มีจำนวนกิจกรรมที่หลากหลาย และ เพิ่มจำนวนกิจกรรมมากขึ้น โดยเน้นการสนับสนุนให้นักศึกษานำทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ ไปเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเข้าร่วมการแข่งขัน ในเวทีระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมและรายด้าน อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลมีความพึงพอใจต่อการ เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องด้วย มหาวิทยาลัยมหิดลมีนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา และด้านวิชาการ โดยมีระบบ Activity Transcript หรือการออกใบรับรองการเข้าร่วมกิจกรรมเสริม หลักสูตร ให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมตลอดหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัย กำหนด เพื่อพัฒนานักศึกษาให้ครบด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และสติ ปัญญา เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่

ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Ministry of Education, 2002, *Act B.E. 2542 as amended (No.2) B.E. 2545, as amended (No.3) B.E. 2553*). เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล เห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เห็นด้วยกับการที่มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสุขภาพของคนที่พื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์มุ่งผลเพื่อผู้อื่น (Altruism) ตามค่านิยมของมหาวิทยาลัย ออกไปเป็น Global Citizen ภายใต้พระราชดำริของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก “True success is not in the learning but in its application to the benefit of mankind” ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ อีกทั้งยังมีหน่วยจิตอาสาสมัคร (Mahidol Volunteer) ที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานรวบรวมข้อมูลงานอาสาสมัครจากหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้ทำงานอาสาสมัครและบำเพ็ญประโยชน์ ที่มีความหลากหลายตรงกับความสามารถและความสนใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Premtawetanachot (2014, p. 819) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษากับคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุดคือระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาชุมชน

1.2 ด้านศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล เห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมีสถานที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีนโยบายด้านการจัดสถานที่ให้มีความพร้อมและเอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน

พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (Ministry of Education, 2002, *Act B.E. 2542 as amended* (No.2) B.E. 2545, as amended (No.3) B.E. 2553).

1.3 ด้านกีฬา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาด้านกีฬา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รู้สึกมีความปลอดภัยเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายและอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน ประกอบกับมีระบบการดูแลส่งต่อกรณีนักศึกษาเจ็บป่วยโดยมีหน่วยบริการสุขภาพนักศึกษา 10 หน่วย ทั่วทุกวิทยาเขต มีหน่วยให้บริการตรวจรักษาอาการบาดเจ็บและให้การปรึกษาด้านกีฬา 1 หน่วย และมีหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน มหาวิทยาลัยมหิดล (Mahidol University Emergency Response Team : Mahidol ERT) ในการดูแลผู้บาดเจ็บฉุกเฉินภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา สอดคล้องกับแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 (ฉบับที่ 6) ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 แนวทางการพัฒนา ข้อ 3) จัดให้มีอุปกรณ์และสถานที่เพื่อการออกกำลังกายขั้นพื้นฐานตามสถานศึกษาตั้งแต่ระดับท้องถิ่น โดยการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีและการใช้ประโยชน์จากสถานที่และอุปกรณ์กีฬาที่ได้มาตรฐาน และส่งเสริมการดูแลรักษาสถานที่และอุปกรณ์ในการเล่นกีฬาของสถานศึกษาทั่วประเทศ ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่สถานศึกษาของภาครัฐ เพื่อปรับปรุงสถานที่และจัดหาอุปกรณ์กีฬา (Ministry of Tourism and Sports (2017, p. 27).

1.4 ด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รู้สึกมีความปลอดภัยเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีองค์ความรู้และทักษะความชำนาญในด้านต่าง ๆ และมีรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาและดูแลการจัดกิจกรรมของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับแนวคิดของ Chidthong & Kosito (2017, p. 4) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริม

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับบัณฑิตไทย ที่ว่าบุคคลที่เป็นครูอาจารย์ ต้องมีบทบาททั้งการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีโดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา ดูแล รับผิดชอบ นักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้การช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา และมีบทบาทในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ ด้านการปรับตัว ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน ซึ่งการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาอย่าง กัลยาณมิตรจะช่วยให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจที่จะเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อไม่สามารถ แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

2. นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ กิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่จัดขึ้นในแต่ละด้านเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาทุกเพศสามารถ เข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Ruamjit (2013, p. 50) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ นักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่มีหลักสูตรที่ศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะลักษณะ ของกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นเป็นกิจกรรมส่วนกลางที่นักศึกษาทุกหลักสูตรสามารถ เข้าร่วมได้ ไม่ได้เน้นเฉพาะนักศึกษาหลักสูตรหรือคณะใด ทำให้นักศึกษาทุกคนสามารถ เลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนสนใจ ได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในวัย เรียนและได้รับการพัฒนาตนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewkong (2018, p. 101) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผล ต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ตัวแปรชั้นปีและคณะ ไม่พบความแตกต่าง ของการมีส่วนร่วมกิจกรรมในภาพรวม ของนิสิตที่ศึกษาชั้นปีและคณะที่แตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วม กิจกรรมพัฒนานักศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะลักษณะของ กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาทุกชั้นปี โดยกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

ที่จัดขึ้นไม่ได้จำกัดเฉพาะชั้นปีของนักศึกษาในการเข้าร่วม จึงทำให้นักศึกษาทุกคนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ Seenuansung (2016, p. 1053) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพโดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. นักศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ที่พบว่าความถี่สูงสุด คือให้เพิ่มจำนวนกิจกรรมให้มากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลาย และควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึงหลากหลายช่องทาง โดยด้านบำเพ็ญประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมในพื้นที่บริเวณชุมชนโดยรอบที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมมากขึ้น ด้านศิลปวัฒนธรรม ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติหรือวัฒนธรรมนานาชาติ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษานานาชาติที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นพลเมืองโลก รวมถึงการจัดเวทีกลาง เพื่อให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬา เน้นกิจกรรมกีฬาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การรณรงค์ให้นักศึกษาออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพให้มากขึ้น รวมถึงการจัดพื้นที่ออกกำลังกาย สนามกีฬาส่วนกลาง อุปกรณ์กีฬาให้มีความพร้อม และเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา เพิ่มช่องทางให้นักศึกษาสามารถเข้าใช้พื้นที่ออกกำลังกาย สนามกีฬา ยืมอุปกรณ์กีฬาได้อย่างสะดวก และด้านวิชาการ ควรเน้นการสนับสนุนให้นักศึกษานำทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ ไปเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเข้าร่วมการแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบำเพ็ญประโยชน์ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีจำนวนกิจกรรมที่หลากหลาย และเพิ่มจำนวนกิจกรรมมากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมที่จัดในพื้นที่บริเวณภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนโดยรอบที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษา

ได้เข้าร่วมมากขึ้น และควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้หลากหลายช่องทาง เพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีจำนวนกิจกรรมที่หลากหลาย และเพิ่มจำนวนกิจกรรมมากขึ้น โดยเฉพาะลักษณะกิจกรรมที่เป็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติหรือวัฒนธรรมนานาชาติ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของศึกษานานาชาติที่เข้ามาศึกษาใน มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นพลเมืองโลก รวมถึงการจัดเวทีกลางเพื่อให้ นักศึกษาได้แสดงความสามารถ และเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้หลากหลาย ช่องทางเพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

1.3 ด้านกีฬา มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีจำนวนกิจกรรมที่หลากหลาย และเพิ่มจำนวนกิจกรรมมากขึ้น โดยเน้นกิจกรรมกีฬาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การรณรงค์ให้นักศึกษาออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพให้มากขึ้น รวมถึงการจัด พื้นที่ออกกำลังกาย สนามกีฬาส่วนกลาง อุปกรณ์กีฬาให้มีความพร้อม และเพียงพอต่อ ความต้องการของนักศึกษา เพิ่มช่องทางให้นักศึกษาสามารถเข้าใช้พื้นที่ออกกำลังกาย สนามกีฬา ยิมอุปกรณ์กีฬาได้อย่างสะดวก และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้หลากหลายช่องทางเพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

1.4 ด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีจำนวนกิจกรรมที่ หลากหลาย และเพิ่มจำนวนกิจกรรมมากขึ้น โดยเน้นการสนับสนุนให้นักศึกษานำทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ ไปเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเข้าร่วม การแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

2.2 ควรศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

2.4 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษาต่อรูปแบบกิจกรรม
พัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

2.5 ควรศึกษาแนวทางการวัดผลที่นักศึกษาได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
พัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารอ้างอิง

Chidthong, P., Kosito, P. (2017). The Role of Teachers in Promoting Learning Skill in the 21st Century for Thai Graduates. *Ganesh Journal*, 13(1), 1-11. (in Thai)

พวงพยอม ชิดทอง และปวีณา โฉมสีโต. (2560). บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับบัณฑิตไทย. *วารสารพิษเนศวร์สาร*, 13(1), 1-11.

Kaewkong, C. (2018). Factors Affecting to Extra Curriculum Activities Participation of Undergraduate Students at Kasetsart University, Kamphaeng Saen. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 7(1), 93-102. (in Thai)

โชติมา แก้วทอง. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 7(1), 93-101.

Likert, R.A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*. 3(1), pp. 42-48.

Ministry of Education. (2002). *National Education Act B.E. 2542 as amended (No.2) B.E. 2545 and as amended (No.3) B.E. 2553*. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao. (in Thai)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภานาฏราชว.

- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *National Sports Development Plan 2017-2021 (No.6)*. (in Thai)
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 (ฉบับที่ 6)*.
- Premtaweeanachot, V. (2014). Study Characteristics of Participation in Student Activities and Characteristics of Volunteer Spirit of Students in University. *Veridian E-Journal*, 7(3), 819-833 (in Thai)
- วลัยทิพย์ เปรมทวีธนโชต. (2557). การศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษากับคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา. *วารสาร Veridian E-Journal*, 7(3), 819-833.
- Ruamjit, S. (2013). *Students Opinions towards the Activity Participation in Rambhai Barni Rajabhat University*. Independent Study in M.B.A. (Business Administration). Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
- ศุภลักษณ์ ร่วมจิตร. (2556). *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*. ภาคนิพนธ์ บธ.ม. (การบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Seenuansung, A., (2016). Students' Opinions on Participating in Extra Curriculum Activities at Rajamangala University of Technology Krungthep. *Veridian E-Journal*, 9(1), 1053-1065. (in Thai)
- อมรเทพ สีนวนสูง (2559). *ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ*. *วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(1), 1053-1065.
- Yamane, T. (1973). *Statistics and introduction analysis*. 3rd Ed. New York : Harper & Row Publications.

การปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยสะท้อน
การบริหารภาษีที่ดีหรือไม่
Does Restructuring of Personal Income Tax in Thailand
Reflect Good Tax Administration?

อํารงค์ศักดิ์ เสวตলেখ
Thamrongsak Svetalekth

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กทม. 10900

E-mail : fbustssv@ku.ac.th

(Received: 12 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

การบริหารภาษีที่ดีสามารถถูกตรวจสอบได้จากความมีประสิทธิภาพและ
ความมีประสิทธิภาพจากรัฐบาลและจากการรับรู้ของความเสมอภาค ความยุติธรรม
และการตอบรับของสังคมจากผู้จ่ายภาษี ประเทศไทยได้ปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดาในด้าน การหักค่าใช้จ่าย การหักค่าลดหย่อนและอัตราภาษีในช่วงปี
พ.ศ. 2559-พ.ศ. 2561 รัฐบาลกล่าวว่า ผู้จ่ายภาษีจะได้รับประโยชน์จากการหักค่าใช้จ่าย
และการหักค่าลดหย่อนที่มากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีและการหักค่าลด
หย่อนแบบใหม่ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะสูญเสียรายได้ภาษีจากการปรับโครงสร้างภาษี
ผู้วิจัยได้สำรวจว่าการปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะนำมาซึ่งการบริหาร
ภาษีที่ดีหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทฤษฎีและการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง
ถูกใช้สำหรับการเก็บข้อมูล ผลลัพธ์พบว่า การปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
สะท้อนการบริหารภาษีที่ดีในด้านการตอบรับของสังคม อย่างไรก็ตาม ในแง่มุมของความ
ยุติธรรม ความเสมอภาคและด้านอื่น ๆ อาจจะไม่สะท้อนการบริหารภาษีที่ดี

คำสำคัญ : การบริหารภาษีที่ดี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้จ่ายภาษี ค่าลดหย่อน
ความยุติธรรม

Abstract

Good tax administration can be examined from effectiveness, efficiency towards government and perceiving of equity, fairness and social acceptability towards taxpayers. Thailand restructured personal income tax in terms of tax deductions, tax allowances and tax rates in 2016 and 2018. Government mentioned taxpayers will obtain benefits from higher tax deduction, higher tax allowance, changing of tax rate and also new tax allowances. However, government will lost revenue collection. Researcher investigates whether or not restructuring of personal income tax generates good tax administration. Secondary data analysis and semi-structure interview from various related groups are used for data collection. Results found that restructuring of personal income tax reflects good tax administration in the aspect of social acceptability. However, in terms of fairness, equity and others may not reflect good tax administration.

Keywords : Good tax administration, Personal Income Tax, Taxpayers, Tax Allowance, Fairness

Introduction

Personal Income Tax is direct tax that is the third main source of Thai tax revenue, followed by Value Added Tax and Corporate Income tax (James *et al.*, 2016) Normally, personal taxable income is calculated from assessable income minus with exempted income, tax deduction and tax allowance in order to relief tax burdens for taxpayers. Thailand had a plan to cope changing about growth economics. In the part of taxation, Thailand decreased corporate tax rate from 30% to 23% in 2012 and decreased again in 2013 to 20%. In addition, Thailand restructured

personal income tax in 2016 to decrease tax burden and decrease tax rate to compete with ASEAN countries. Government issues new tax policy and tax laws relating with personal income tax, including implement tax administration as the principle of good tax administration.

However, researcher is interesting whether restructuring of personal income tax generates good tax administration. In addition, in the viewpoints of tax officials, taxpayers and tax advisory, whether or not they voluntarily comply with restructuring of tax deductions, tax allowances and tax rates.

Objectives

1. To study restructuring of personal income tax in Thailand
2. To determine the effect from restructuring in the viewpoints of tax officials, taxpayers and tax advisories

Literature Reviews

Tax Administration

When we mention characteristics of a tax system, one of the most important economists who created effective tax systems is Adam Smith. Adam Smith (1776) in the book, *The Wealth of Nations* that tax administration should strive to achieve four components:

- “Equity - everyone ought to contribute in proportion to their respective ability or according to their means.
- Certainty - the tax to be paid ought to be certain as to its timing, manner and amount.
- Convenience - the tax arrangements should cause as little inconvenience to taxpayers as possible.
- Economy - the administrative costs of collecting the tax should be as low as possible.”

James & Nobes (2017) said that equity and fairness are required to treat equal people in equal circumstances in an equal way. This could be called ‘horizontal equity’. It can be measured by asking whether given taxpayers pay more or less than others who have, for example, the same income or the same sources of income. However, differentiation between taxpayers who do not share equal characteristics involves a consideration of so-called ‘vertical equity’. Gaspar & Jaramillo (2017) showed that a stronger tax administration can reduce the prevalence of cheats. Kamasa, Adu & Oteng-Abayie (2019) mentioned that quality of tax administration is reflected in less financial burden on firms usually in the form of corporate tax rates and specific tax rates. In other words, quality tax administration has the potential to decrease compliance cost that company faced and could lead to productivity gains. Nevertheless, Oliver & Bartley (2005) noted that the main problem that company found with poor tax administration is recognised in terms of compliance cost. Compliance costs cover both monetary and non-monetary costs. They include the costs of acquiring the necessary knowledge on relevant aspects of the tax system, compiling records, acquiring and maintaining tax accounting systems and completing tax return forms, evaluating the tax effectiveness of alternative transactions or alternative methods of complying with the requirements of the law and collecting and remitting taxes levied on employees and turnover. In addition, Dabla-Norris et al. (2017) said that poor tax administration generates the compliance cost which significantly adds to the tax burden. As a result, it can impact negatively on their productivity. Furthermore, Erard & Ho (2003) added that poor tax administration cause towards low compliance level and it could raise the degree of tax evasion.

The Ministry of Finance of Finland¹ (2001) defined the taxation process as consisting of gathering client data, verifying the client's taxation status, making taxing decisions, refunding tax, collecting overdue tax and transferring taxes and charges to the revenue budget of the government. OECD (2001) reported that the core functions of the tax administration were tax collection and imposing sanctions for non-compliance. Tax collection could be categorised into two main sub-functions. They are collection of taxes from taxpayers who pay voluntarily and the collection of delinquent taxes. In addition, the gathering and processing of information are significant mechanisms of tax administration.

Sato & Shimizu (2005) said that tax reform helps reduce tax-induced distortion, improve transparency of tax administration and generate adequate and stable of revenue collection. United Nation (1995) identified that most developing countries undertake tax reforms because they need to enhance revenue productivity of taxes. In addition, problems and difficulties of tax administration that developing countries faced may decrease if they have tax administration reforms. To put it briefly, good tax administration should concern on collecting the amount of revenue, gathering or processing the information of taxpayers efficiently, interacting with tax organisations both in domestic and in other countries and paying or refunding taxes and verifying the clients' taxation status. Moreover, Rojjanavanich *et al.* (2018) added that good tax administration in Thai Revenue Department should be equity, certainty, convenience, economic, productivity and neutrality.

From literature reviews, it can be summarised that the good tax administration does not mean maximise tax revenue collection. It includes

¹Source: www.vero.fi

perceiving equity, convenience and compliance from taxpayers. Without tax compliance, it may cause tax evasion and tax avoidance.

Tax Restructuring In Thailand

Tax in Thailand was reformed continuously. It begins changing from business tax to value added tax (VAT) in 1992. The main objective was to replace business tax that levied tax from products and services by different ad valorem tax rate. Apart from VAT issue, inherit tax is raised for tax reform. Occasionally, tax authority is against that it collects tax only middle and working class via VAT system while upper class can avoid tax from loopholes of tax laws. Inherit tax can decrease inequity between working class and upper class. Tax rate will be levied at 10% of value of heritage over 100 million baht (2.86 million euro) from heir². In addition, government adjusted corporate tax rate from 30% to 23% in year 2012 and decreased to 20% in year 2013 until now to motivate foreign investors to invest in Thailand.

Thai personal income tax is levied from 6 sources: Individual taxpayer, deceased during tax year, undivided estate, non-registered ordinary partnership, group of persons³ and a community enterprise which is a non-registered ordinary partnership or a non-juristic body of persons registered and received a certificate of registration from the Department of Agricultural Extension. They are divided into 8 assessable incomes. The process begins with the calculation of assessable income. The next stage is assessable income minus tax deductions and any tax allowances that

²1 euro = 35 baht

³The definition of non-registered ordinary partnership is a group of persons more than one person making the business profit. Group of persons are similar to non-registered ordinary partnership but they do not need to make the business profit such as exhibition arrangement for donation.

taxpayers claim. James & Nobes (2017) mentions allowances are tax-free regardless individual sources of income or expenditure of taxpayers. In UK, tax allowances consist of personal allowance, married couple's allowance and blind person's allowance (Combs & Rowes,2014). On the other hand, Thai personal income tax has 19 allowances. Personal income tax system considers demographic data, economic factors and socioeconomic environment. The main tax allowances are personal, spouse and child allowance. To support taking care of parents, moreover, taxpayer can deduct 30,000 baht (857.14 euro) for parent allowance. However, parents must be above 60 years old and earns annual income less than 30,000 baht. In addition, if taxpayer takes care of disable persons, they can deduct allowance for 60,000 baht (1,714.28 euro) per person. Moreover, government supports taxpayers should save money for the future. Taxpayer who invests in long term equity fund and retired mutual fund can deduct allowances from amount actually paid not more than 15% of assessable income, but not exceeding 500,000 baht (14,285.57 euro). In addition, taxpayer can deduct allowances from life insurance premium, provident fund, home mortgage interest, social insurance contribution. Finally, if taxpayer has charitable contributions, he can deduct allowance amount actually donated but not exceeding 10% of the assessable income after deductions and all allowances. In addition, government has campaign to help disable people and support education. If taxpayer contributes facilities scholarship for students in school or university, he can deduct allowance double amount actually donated but not exceeding 10% of the assessable income after deductions and all allowances. It motivates individual taxpayer to contribute for students but he may ignore to contribute for others. Even though government relieves tax burden with lots of allowances, it may increase significantly

more complexity from too many allowances. Taxable persons do not use all allowances. Some of tax allowances increase burden for taxpayers in the future such as life insurance premium, home mortgage interest, long term equity fund (LTF) and retired mutual fund (RMF).

In April 2016, Thai government restructured personal income tax, for example, changing of tax rates, deductions and many allowances. The Ministry of Finance mentioned that deduction, allowances and assessable income and tax rates of personal income tax were not changed for a long time. They were obsolete and were not consistent with current cost of living. So, government restructured some rules and regulations.

From above information about restructuring of personal income tax, researcher is interest for studying effect towards taxpayers after restructuring and also determines attitude from viewpoints of tax officials, taxpayers and tax advisories.

Research Methodologies

This paper studies how restructuring of personal income tax in Thailand affects to taxpayers in the viewpoints from stakeholders and how it reflects good tax administration. Thus, researcher uses two research methodologies for this paper. Firstly, for primary data, researcher collects data from semi-structured interview with 6 tax specialists from the Ministry of Finance, 2 tax advisories and 2 taxpayers from large private companies who directly effect from restructuring. The main questions focus on opinions about additional tax deductions and tax allowances and adjust personal income tax rates from tax restructuring. Secondly, researcher collects data from secondary data from documentary research such as data from the Ministry of Finance, the Revenue Code, journals, tax academic research to study effect from personal income tax restructuring.

Results

Firstly, in order to achieve the objective 1, examining restructuring of personal income tax in Thailand in 2016, researcher illustrates a comparison of tax deductions in each assessable income before and after restructuring in Table 1. Moreover, Table 2 illustrates a comparison of tax allowances before and after restructuring. Finally, Table 3 shows personal income tax rate from the previous to current.

Table 1 Changing of tax deductions in each assessable income before and after restructuring

Section 40	Classification of Assessable Income	Deduction in 2016	Deduction Year 2017 - Current
1	Personal services rendered to employers	40% but not exceeding 60,000 baht (1,714.28 euro)	50% but not exceeding 100,000 baht (2,857.14 euro)
2	Virtue of jobs, positions or services rendered;	40% but not exceeding 60,000 baht	50% but not exceeding 100,000 baht
3	Goodwill, copyright, franchise and other rights	40% but not exceeding 60,000 baht or actual expenses	50% but not exceeding 100,000 baht or actual expenses
4	Dividends, interest on deposits with banks in Thailand, shares of profits or other benefits from a juristic company, juristic	No Deduction	No Deduction
5	Letting of property and from breaches of contracts, installment sales or hire-purchase contracts	10% -30% or actual expenses	10% -30% or actual expenses
6	Liberal professions such as doctor, architect, attorney, engineer, accountant	Doctor 60%, Others 30% or actual expenses	Doctor 60%, Others 30% or actual expenses
7	Construction and other contracts of work;	70% or actual expenses	60% or actual expenses
8	Business, commerce, agriculture, industry, transport or any other activity not specified earlier.	65% - 85% or actual expenses	60% or actual expenses

From Table 1, it was found that tax deductions in assessable income section 40 (1), 40 (2) and 40 (3) changed from 40% of assessable income but not exceeding 60,000 baht to 50% of assessable income but not exceeding 100,000 baht. Obviously, changing of tax deduction will be beneficial for personal services rendered to employers. Furthermore, tax deductions in assessable income section 40 (7) and 40 (8) changed from 65% - 85% or actual expenses to 60% or actual expenses. Apart from mentioned, they are still exactly the same. This deduction will be less useful for construction and other contracts of work, business, commerce, agriculture, industry, transport or any other activities.

Table 2 changing of tax allowances before and after restructuring

Tax Allowances	Year 2016	Year 2017 - Current
Personal allowance	30,000 baht (857.14 euro)	60,000 baht (1,714.28 euro)
Spouse allowance	30,000 baht	60,000 baht
Child allowance	- 15,000 baht (428.57 euro) each for children who do not study. - 17,000 baht (485.71 euro) for child who are studying and totally not over than 3 children	30,000 baht each and no limit

From Table 2, it illustrated that personal allowance increased from 30,000 baht to 60,000 baht as well as spouse allowance increased from 30,000 baht to 60,000 baht. In addition, child allowance rose from 15,000 – 17,000 baht to 30,000 baht for each child. They can decrease tax burden for all taxpayers – single, married taxpayers also who have children.

Table 3 tax rates of personal income tax before and after restructuring

Tax rate between 2008 and 2012			Tax Rate between 2013 and 2016			Tax Rate since 2017 - Current		
Assessable Income (Baht)	Assessable Income (Euro)	Tax Rate (%)	Assessable Income (Baht)	Assessable Income (Euro)	Tax Rate (%)	Assessable Income (Baht)	Assessable Income (Euro)	Tax Rate (%)
1-100,000	1 - 2,857	5	1-300,000	1 - 8,571	5	1-300,000	1 - 8,571	5
100,001 - 500,000	2,857 - 14,286	10	300,001 - 500,000	8,571- 14,286	10	300,001 - 500,000	8,571 - 14,286	10
500,001- 1,000,000	14,286 - 28,571	20	500,001 - 750,000	14,286 - 21,429	15	500,001 - 750,000	14,286 - 21,429	15
1,000,001- 4,000,000	28,571 - 114,286	30	750,001 - 1,000,000	21,429 - 28,571	20	750,001 - 1,000,000	21,429 - 28,571	20
> 4,000,000	> 114,286	37	1,000,001 - 2,000,000	28,571 - 57,143	25	1,000,001 - 2,000,000	28,571 - 57,143	25
			2,000,001 - 4,000,000	57,143 - 114,286	30	2,000,001 - 5,000,000	57,143 - 142,857	30
			> 4,000,000	> 114,286	35	> 5,000,000	> 142,857	35

Obviously, personal income tax rate changed continuously. The tax rate was between 5-37% during 2008 - 2012. It was changed to 5 – 35% between 2013 and 2016. It was changed again since 2017 for the highest rank over than 5 million baht at 35%. From restructuring personal income tax for tax allowance in 2016, the Ministry of Finance (2016) said that government would loss of tax revenue 32,000 million baht per year. However, it would relief tax burden for taxpayers and personal income tax system would be fair. Single taxpayer without tax allowance apart

from personal tax allowance begins to pay tax with monthly assessable income 26,000 baht. However, single taxpayer begins to pay tax at 20,000 baht before restructuring. Furthermore, government mentioned that minimum assessable income for proposing tax return change from 50,000 baht to 120,000 baht. It will decline burden for taxpayers to submit the forms and also save the budget for government.

To achieve objective 2, researcher used semi-structure interview. There are 4 main questions about restructuring of personal tax income linked to tax administration as below.

1. Was restructuring of personal tax income follow by the principle of good tax administration?
2. Was restructuring of personal tax income directly beneficial towards any groups of taxpayers?
3. Was tax allowance efficiently used?
4. Are there any suggestions for any other tax allowances?

The answers from 10 interviewees were concluded in Table 4.

Table 4 opinions from interviewees for personal income tax restructuring

Questions	Interviewees from			
	Revenue Department	Fiscal Policy Office	Tax Advisory	Taxpayers
1. Was restructuring of personal tax income follow by the principle of tax administration?	- From non-adjustment of deductions and allowances for a long time, tax restructuring generates neutral and fairness. - It is the principle of ability to pay. The more revenue, The more tax burden	- It does not follow by the principle of tax administration– fairness and progressive tax. Whether or not you have more income, you have the same deduction and allowance.	- Taxpayers are more happy with higher tax deduction and allowances - Decrease tax burden for less assessable income taxpayers	-Decrease motivation for tax avoidance and tax evasion. - Taxpayers who have less income will not reach minimum income for paying tax.
2. Was restructuring of personal tax income directly beneficial towards any groups of taxpayers?	- Taxpayers who have monthly income less than 26,000 baht will get the highest benefit.	- Taxpayers who have assessable income 4-5 million baht will get the highest benefit because of decrease of tax rate.	- Taxpayers in Section 40 (1, 2 and 3) will get the highest usefulness whereas taxpayers in Section 40 (7 and 8) will loss benefits.	- Same answer with tax advisory.
3. Was tax allowance efficiently used?	- Tax allowances are used efficiently.	- It causes tax complexity. Practically, some tax allowances are ambiguity for taxpayers such as allowance from buying long-term equity fund and retirement mutual fund.	- 19 tax allowances cause confusion. - Some tax allowances are used for particular group of taxpayers.	- With the different knowledge of taxpayers, tax allowances are not efficiently used.
4. Are there any suggestions for any other tax allowances?	- No need for additional tax allowances.	- Government should adjust time conditions of allowance of purchasing domestic products or traveling in December.	- Tax allowances from Provident Fund Contribution, LTF and RMF should be cancelled because they are unfair with unused taxpayers.	- Tax allowance for purchasing domestic products should be cancelled because it was unfavoured with main taxpayers.

Discussion

From the principle of tax administration, we found that good tax administration consists of fairness, equity, increase of collecting amount, convenience and social acceptability. To put it briefly, taxpayers comply to pay tax. From restructuring of personal income tax, in the aspect of convenience and social acceptability, researcher found that taxpayers, particularly who obtain monthly salary or who have employers should be more happy. They have more tax deduction. However, taxpayers who construct and other contracts of work or other businesses may be not happy with less tax deduction. In addition, taxpayers should enjoy with higher personal, spouse and child allowance. However, in the aspect of tax revenue, government losses tax revenue around 888.88 million euro. In the aspect of fairness and equity, it may be fair for taxpayers who have less assessable income. When they have less income, they may pay less tax or not. However, taxpayers who have higher assessable income may feel that it is unfair for them because government has limit of deduction at 100,000 baht. In other words, taxpayers who have more assessable income may have same tax deduction with taxpayers who has less assessable income. Furthermore, for child allowance, it may be unfair for taxpayers who have higher assessable income. For example, if taxpayer who pays tax at 10% tax rate has 3 children, he will receive child allowance at 90,000 baht and save tax 9,000 baht ($9,000 \times 10\%$). While taxpayer who pays tax at 35 % tax rate has 3 children, he will receive child allowance at 90,000 baht and save tax 31,500 baht ($90,000 \times 35\%$). It shows taxpayer who has more assessable income will get more benefit with child allowance.

From the results of both secondary data and semi-structure interview, restructuring of personal income tax reflect good tax

administration in the aspect of social acceptability. However, in terms of increase of government revenue, fairness and equity, researcher thinks that it does not reflect good tax administration. Obviously, whether or not taxpayers have more incomes, they can still deduct the same tax allowance and tax deduction.

Conclusion

This paper study whether or not restructuring of personal income tax in Thailand reflect good tax administration. There are a variety of researches that mention about characteristic of good tax administration such as effectiveness, efficiency, equity, fairness, accuracy, convenience and social acceptability. Thailand restructured personal income tax in 2016 and practically used in 2017. Tax deductions, tax allowance and tax rate were changed. Researcher used secondary data analysis from academic tax research and data from the Ministry of Finance for studying personal income tax restructuring. Semi-structure interview from 4 tax specialists from the Ministry of Finance, 2 tax advisories and 4 taxpayers from large private companies are used for collecting data.

Researcher found that government losses of tax revenue about 32,000 million baht. Single taxpayers with assessable income around 26,000 baht will begin for paying tax whereas in the previous year it starts for paying tax at 20,000 baht. In addition, we found that taxpayers, particularly who obtain monthly salary or who have employers will get benefit from more tax deduction. However, taxpayers who construct and other contracts of work or other businesses may be not happy with less tax deduction. Moreover, taxpayers who have assessable income 4-5 million baht will get the highest benefit because of decrease of tax rate. Results from interviews found that interviewees from the Revenue

Department, tax advisory and taxpayers agreed personal income tax restructuring generates equity and fairness and also decrease tax evasion and tax avoidance. Taxpayers will get benefits from increase of tax allowance and tax evasion and changing tax rate. Nevertheless, tax specialist from the Fiscal Policy Office disagreed and mentioned some tax allowances are ambiguity. Taxpayer who has more assessable income will get more benefit with child allowance that conflicts with the principle of fairness and equity in tax administration. Finally, researcher thinks that restructuring of personal income tax reflect good tax administration in the aspect of social acceptability. Taxpayers are happy with more tax deduction and tax allowance. However, in terms of increase of government revenue, fairness and equity, it may not reflect good tax administration.

References

- Combs, A. and Rowes, P. (2014). *Taxation Incorporating the 2014 Finance Act* (33rd Edition), Fiscal Publications.
- Dabla-Norris, E., Misch, F., Cleary, D. & Khwaja, M. (2017). *Tax administration and firm performance: new data and evidence from emerging markets and developing economies*, IMF Working Paper, WP/17/95, IMF, Washington, DC.
- Erard, B. & Ho, C.C. (2003). Explaining the US income tax compliance continuum. *Ejournal of Tax Research*, 1(2), 93-105.
- Frampton, D. (1993). *Practical Tax Administration*, The Looseleaf Company, Melksham, Wilts.
- Gaspar, V. & Jaramillo, L. (2017). *Designed for growth: taxation and productivity*. Fiscal Monitor, IMF, April, Washington, DC.

- James, S. and Nobes. C. (2017). *The Economics of Taxation* (17th Edition Updated), Financial Time, Prentice Hall.
- James, S., Sawyer, A. and Budak, T. (2016). *The Complexity of Simplification Experiences from Around The World*, Palgrave Macmillan.
- Kamasa, K., Adu. G. & Oteng-Abayie, E.F. (2019). Firm productivity in Sub-Saharan Africa : how relevant is quality of tax administration?. *African Journal of Economic and Management Studies*, 11(1), 75-90.
- OECD Committee of Fiscal Affairs Forum on Strategic Management (2001), *Principles of Good Tax Administration*, Centre for Tax Policy and Administration.
- Oliver, T. & Bartley, S. (2005). Tax system complexity and compliance costs—some theoretical considerations, *Economic Roundup, The Treasury, Australian Government*, 3, 53-68.
- Rojjanavanich, P. et al. (2018). *Revenue Tax: The Revenue Code*, Bangkok : Samcharoenpanich Ltd. (in Thai)
- ไพจิตร โรจนวานิช ชุมพร เสนไสยและ สาโรช ทองประคำ. (2561). คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีสรรพากร. กรุงเทพฯ : สามเจริญพาณิชย์.
- Sato, M. and Shimizu, Y. (2005), 'Tax policy and reform in Asian countries', *Journal of Asian Economics*, 16, 907-909.
- Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. 1 (1 ed.). London : W. Strahan

การประเมินเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบาย
 โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไถ่องค์ราชันระดับพื้นที่ :
 กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี
 The Evaluate to Implementation Process of
 The 3-Million 3-Year Thailand-Wide Quit Smoking Project for
 King: A Case Study of Samut Sakhon and Phetchaburi Province

วารานิชฐ์ ลำไย^{1*} และเชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล²
 Waranist Lamyai^{1*} and Chet Ratchadapannathikul²

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี สถาบันพระบรมราชชนก อำเภอเมือง
 จังหวัดนนทบุรี 11000

²คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล
 จังหวัดนครปฐม 73170

¹Boromarajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi, Praboromrajank
 Institute, Moug, Nonthaburi 11000 Thailand

²Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Putthamonthon,
 Nakhon Pathom 73170 Thailand

*Corresponding Author, E-mail : waranist@bcnon.ac.th

(Received: 12 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน (ระยะที่ 1) โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไถ่องค์ราชันระดับพื้นที่ : กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 189 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) กระบวนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับจังหวัด โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นแกนหลักจัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอเพื่อรับทราบนโยบาย 2) ระดับอำเภอ โดยสาธารณสุขอำเภอแต่ละอำเภอจัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ทุกโรงพยาบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อรับทราบนโยบาย และนำไปขับเคลื่อนในพื้นที่ 3) ระดับตำบล โดยเจ้าหน้าที่ รพ.สต. จัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เป็นแกนนำ โดยให้ อสม. ชักชวนผู้ที่สูบบุหรี่ และคนในครอบครัวตระหนักถึงโทษและพิษภัยบุหรี่ ให้ผู้สูบบุหรี่ ลด ละ และเลิกบุหรี่ พร้อมสมัครใจเข้าร่วมโครงการ 3 ล้าน 3 ปี 2) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า การติดตาม กำกับ และควบคุมการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง การสื่อสารและการรับรู้โครงการมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ไม่มีการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการถ่ายทอดข้อมูลโครงการจากผู้เข้าอบรมไม่ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ ผู้รับผิดชอบหลักควรประชาสัมพันธ์โครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ประชุมติดตามงานและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้รับผิดชอบหลักกับเจ้าของโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ : 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ เทิดไท้องค์ราชัน สมุทรสาคร เพชรบุรี

Abstract

This research aimed to evaluate the implementation process (phase 1) and study the problems and obstacles in implementing of the project. The data was collected through questionnaire and in-depth interviews. The samples were 189. Descriptive statistics were analyzed for percentage, mean and standard deviation. Together with content analysis methods.

The result showed that the process of implementing was executed by three top-down levels of authorized agencies : 1) At the provincial level, the public health offices were instrumental in conducting meetings and public relations campaigns and defining policies for the district health offices. 2) At the district level, the health offices arranged the meetings for policies and carried out public relations campaigns for the staff of the responsible THPHs. Officials from the THPHs put policies into practice locally thereafter. 3) At the tambon level, the staff of the THPHs was in charge of mentoring, conducting meetings and public relations campaigns for the leading VHV. The policy campaigns were passed on to the VHV so that they were able to persuade and educate smokers and their family members about the significance of the effect and the harm of smoking. Those who smoke, subsequently, reduce smoking, quit smoking, and voluntarily participate in “The 3-million 3-year Thailand-wide quit the smoking project for King”. The following problems and obstacles in implementing the project were realized. There was no follow-up and supervision over the work of related officials in the ongoing operation. Communication and perception of the project were incomprehensible. There was a lack of integrated involvement with relevant agencies. The transmission of information about the project from authorized training agencies to participants was incomplete.

“The 3-million 3-year Thailand-wide quit smoking project for King” should be promoted continuously. The meetings for ongoing monitoring and evaluation should be arranged constantly. To accomplish the work and move forward in the same direction, the government agencies and project manager should have good cooperation.

Keywords : 3-million 3-year, quit smoking, for King, Samut Sakhon, Phetchaburi

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งสุขภาพผู้สูบเองและสุขภาพของคนรอบข้าง ผู้ที่ได้รับสัมผัสจากควันบุหรี่ทำให้ป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เช่น โรคถุงลมโป่งพอง มะเร็งกล่องเสียง มะเร็งปอด และเสียชีวิต เป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และผลกระทบทางสังคม กลายเป็นการสูญเสียต้นทุนด้านโอกาสการพัฒนาที่สำคัญ รวมไปถึงค่าใช้จ่ายทางการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลเสียอันเนื่องมาจากปัญหาการสูบบุหรี่ที่ผ่านมามีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ได้มีการดำเนินการในหลายมาตรการในการจัดการแก้ปัญหาการสูบบุหรี่ทั้งมาตรการด้านการจำหน่าย มาตรการด้านภาษี มาตรการควบคุมการผลิต รวมถึงมาตรการด้านสาธารณสุข ตลอดจนการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องพิษภัยของบุหรี่แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ให้มีความตระหนักเรื่องสุขภาพมากขึ้น และช่วยกันรณรงค์ป้องกันการสูบบุหรี่ อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ โดยการขับเคลื่อนผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน โครงการเลิกบุหรี่คลินิกฟ้าใส โครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ โครงการบ้านปลอดบุหรี่ เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการเลิกบุหรี่ในระดับพื้นที่ ที่เกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งหวังที่จะสร้างการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การเลิกสูบบุหรี่ในอนาคต (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2556)

จากการประมาณการความสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์จากโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ในปี พ.ศ. 2552 (Disease Attributed to Smoking) พบว่า ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดจากความสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 74,884 ล้านบาท (คำนวณเป็นความสูญเสีย 42 บาทต่อบุหรี่ 1 ซอง) หรือ 0.78% ของ GDP โดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงทางการแพทย์เท่ากับ 11,473 ล้านบาท (15% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด) ค่าใช้จ่ายทางอ้อมทางการแพทย์เท่ากับ 1,168 ล้านบาท (1.56%) การสูญเสียผลิตภาพจากการขาดงานของผู้ป่วยเท่ากับ 731 ล้านบาท (0.98%) การสูญเสียผลิตภาพจากการขาดงานของผู้ดูแลผู้ป่วยเท่ากับ 293 ล้านบาท (0.39%) และการสูญเสียผลิตภาพจากการตายก่อนวัยอันควรเท่ากับ 61,219 ล้านบาท (81.75%) (ข้อมูลปี พ.ศ. 2552 ปรับปรุงปี พ.ศ. 2558 โดยโครงการ BOD) (สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค

กระทรวงสาธารณสุขและศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (2559)

โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมและขับเคลื่อน เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของพิษภัยจากการสูบบุหรี่ ผลกระทบและความสูญเสีย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม นำไปสู่การเลิกสูบบุหรี่ และการลงมือปฏิบัติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่ดี โดยมียุทธศาสตร์ดำเนินงาน 1) ใช้กลไก “เครือข่ายหมออนามัยและ อสม.” ซึ่งมีกระจายอยู่ทุกตำบลและหมู่บ้าน ทั่วประเทศ และเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดประชาชนในระดับพื้นที่มากที่สุด 2) สร้าง “กิจกรรมลงมือทำ (Action-based activity)” ควบคู่ไปกับ “กิจกรรมรณรงค์สร้างกระแส (Campaign-based activity)” โดยที่กิจกรรมรณรงค์มุ่งให้ข้อมูลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง “ทัศนคติ” ส่วนกิจกรรมลงมือทำมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยโครงการนี้จะทำการ “สร้างกลุ่มลงมือทำพฤติกรรมบางอย่างร่วมกัน” โดยการตั้ง “กลุ่มคนรักสุขภาพ ทำกิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เลิกบุหรี่ (เลิกเหล้า) ร่วมกัน” และ 3) เน้น “ลงมือทำสร้างพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง” ควบคู่ไปกับ “รณรงค์สร้างกระแสใหญ่เป็นระยะ” โดยโครงการนี้จะจัดให้มีการทำกิจกรรมออกกำลังกายในระดับตำบลทุกสัปดาห์ (ซึ่งแต่ละหมู่บ้านสามารถเป็นตัวแทนระดับตำบลเวียนกันจัดกิจกรรมได้) และจะเชิญคนสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มาออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เลิกบุหรี่ (เลิกเหล้า) ร่วมกันทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง (โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน กระทรวงสาธารณสุข, 2559: ออนไลน์)

พื้นที่เขตสุขภาพภาคกลาง ประกอบด้วย พื้นที่เขตสุขภาพที่ 4, 5 และ 6 ซึ่งพื้นที่เขตสุขภาพที่ 5 ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และสมุทรสาคร ข้อมูลผู้สมัครใจเลิกบุหรี่ จาก www.quitforking.com ข้อมูล ณ วันที่ 5 มิถุนายน 2560 พบว่า จังหวัด เพชรบุรี และสมุทรสาคร มีผู้สมัครใจเลิกบุหรี่ จำนวน 362 ราย และ 227 ราย ตามลำดับ ซึ่งมีสัดส่วนจำนวนผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการเลิกบุหรือน้อยกว่าจังหวัดอื่นในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 5 ซึ่งอาจเป็นเพราะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ยังขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อดีของโครงการ หรือ มีปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ ที่ทำให้มีผู้สนใจเข้าร่วมสมัครเข้าโครงการฯ ไม่มากนัก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำการศึกษาการประเมินเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบาย

(ระยะที่ 1) โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชันระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี ข้อมูลที่ได้จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน (ระยะที่ 1) โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน ระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน ระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษากระบวนการดำเนินงานตามนโยบายโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน ระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยใช้แนวคิดการประเมินผล CIPP Model ของสต๊อฟเฟิลบีม (Stufflebeam and Zhang, 2017) เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการที่เกิดขึ้น ที่เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ผลกระทบหรือคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการและความยั่งยืนของโครงการ (สมพิศ สุขแสน, 2545)

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการประเมิน อาศัยแนวคิดของการประเมินผลแบบ (CIPP Model) ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (quantitative and qualitative research)

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรหลัก คือเจ้าหน้าที่ รพ.สต. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และประชาชน (ผู้ที่ปัจจุบันสูบบุหรี่ หรือเลิกสูบบุหรี่ไม่เกิน 1 ปี) ในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี ซึ่งพื้นที่ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มี 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว พื้นที่ศึกษาจังหวัดเพชรบุรีมี 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด และอำเภอเขาย้อย โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 189 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สำหรับเจ้าหน้าที่ รพ.สต. และ อสม. เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน และแบบสอบถามสำหรับผู้ที่เป็นปัจจุบันสูบบุหรี่ หรือเลิกสูบบุหรี่ไม่เกิน 1 ปี แบบสอบถามพัฒนาโดยศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหรือผู้แทนสาธารณสุขอำเภอหรือผู้แทน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หรือผู้แทน ในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในจังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ รพ.สต. จำนวน 11 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับ อสม. ใน 6 อำเภอ อำเภอละ 6 คน จำนวน 36 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร และ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการ (ระยะที่ 1) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ซึ่งระดับจังหวัดมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นแกนหลัก ดำเนินการจัดประชุม

และประชาสัมพันธ์โครงการให้กับสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอเพื่อรับทราบนโยบายระดับอำเภอ โดยสาธารณสุขอำเภอแต่ละอำเภอ ดำเนินการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ทุกโรงพยาบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งจังหวัดสมุทรสาคร มี 55 รพ.สต. จังหวัดเพชรบุรีมี 117 รพ.สต. เพื่อรับทราบนโยบายและนำไปขับเคลื่อนในพื้นที่ ส่วนระดับตำบล โดยเจ้าหน้าที่ รพ.สต.ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับอสม. ดำเนินการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เป็นแกนนำที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละ รพ.สต. โดยให้ อสม. ไปชักชวนผู้ที่สูบบุหรี่ และคนในครอบครัวให้เห็นความสำคัญของโทษและพิษภัยบุหรี่ เพื่อให้ผู้สูบบุหรี่ลด ละ และเลิกบุหรี่ สมัครใจเข้าร่วมโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน

การประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน (ระยะที่ 1) โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชันระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าจังหวัดสมุทรสาครมีกระบวนการดำเนินงานโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชันระดับพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีการจัดประชุม 2 ครั้ง ดังนี้

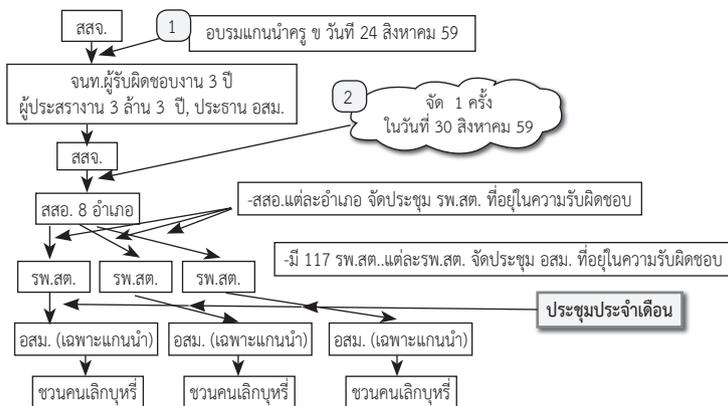
การประชุมครั้งที่ 1 โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จัดประชุม Kick off วันที่ 23 กันยายน 2559 ให้กับสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) 3 แห่ง และแกนนำเยาวชนเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ 3 ล้าน 3 ปี และ สสอ. แต่ละอำเภอ จัดประชุมชี้แจงโครงการ ให้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่อยู่ในความรับผิดชอบมีทั้งหมด 55 รพ.สต. และแต่ละ รพ.สต. ใช้เวทีการประชุมประจำเดือนกับ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ชี้แจงโครงการฯ ให้ทราบและนำไปปฏิบัติ ชักชวนคนในพื้นที่ที่ อสม. ดูแลให้เลิกสูบบุหรี่ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ และสมัครใจเลิกสูบบุหรี่ไม่มากนัก

การประชุมครั้งที่ 2 การประชุมโครงการควบคุมสุรา-ยาสูบจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งจัดประชุม ในวันที่ 22 กันยายน 2560 ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็น เจ้าหน้าที่ รพ.สต. และ อสม. ใช้เวทีของการประชุมนี้เพื่อติดตามโครงการ 3 ล้าน 3 ปี และทบทวนแนวปฏิบัติ 9 ข้อ สำหรับ อสม. ในโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน จากการติดตามผลโครงการฯ ใน www.quitforking.com พบว่า มีผู้เข้าร่วม

โครงการฯ และสมัครใจเลิกสูบบุหรี่ไม่มากนัก จากการสัมภาษณ์ อสม. จะได้คำตอบคล้ายกันคือ “ถ้าคนเลิกสูบบุหรี่ ติดต่อกัน 3 เดือน ถึงจะศิษย์ข้อมูลเข้าระบบ” “คุณไม่สูบบุหรี่ รู้ได้ไงว่าไม่ตี นี่สูบนานแล้วไม่เห็นเป็นอะไร” การชวนคนเลิกบุหรี่ค่อนข้างยาก เป็นเหตุให้ จำนวนคนเลิกบุหรี่ในระบบของจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนน้อยกว่าจังหวัดอื่น

การประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน (ระยะที่ 1) โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชันระดับพื้นที่ : กรมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ข้อมูลที่ได้จะคล้ายกับของจังหวัดสมุทรสาคร แต่จะต่างกัน ในด้านบริบท ดังแสดงตามภาพที่ 1

การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีการจัดประชุม 2 ครั้ง

ภาพที่ 1 การขับเคลื่อนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ของจังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน ในกลุ่มตัวอย่างระดับปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ความคิดเห็นต่อโครงการด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความชัดเจนของโครงการ การได้รับชี้แจงโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการเลิกบุหรี่ อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นต่อโครงการด้านกระบวนการ ได้แก่ มีการบูรณาการอย่างส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป้าหมาย/กิจกรรมรณรงค์ที่สอดคล้องกับโครงการ เพื่อเพิ่มผู้เข้าร่วมโครงการ มีการส่งต่อข้อมูลและบันทึกข้อมูลอย่างถูกต้องและตรงเวลา มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นต่อโครงการด้านผลผลิต ได้แก่ มีระบบการติดตามผู้เข้าร่วมโครงการจนเลิกได้สำเร็จให้คำแนะนำ/เทคนิคให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการจนสำเร็จ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นต่อโครงการด้านผลลัพธ์ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการเลิกสูบบุหรี่ได้สำเร็จ เมื่อเทียบกับผู้เข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง

ประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน (ระยะที่ 1) ของโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชันในระดับพื้นที่ อธิบายตามแนวคิดซิปปโมเดล พบว่า

ด้านบริบท : โครงการนี้ เป็นนโยบายที่ดี เป็นโครงการที่ทำได้ง่ายพอหลวงการดำเนินโครงการ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ซึ่งระดับจังหวัด มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นแกนหลัก ดำเนินการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอเพื่อรับทราบนโยบายระดับอำเภอ โดยสาธารณสุขอำเภอแต่ละอำเภอดำเนินการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) แต่ละรพ.สต.ไปจัดประชุม อสม. เพื่อให้ อสม. ไปเชิญชวนคนเลิกบุหรี่ ให้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งทำได้ค่อนข้างยาก การดำเนินงานพบว่าไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ รพ.สต. และ อสม. มีภาระงานมาก ทำให้ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง และเมื่อชวนให้เลิกสูบบุหรี่ ได้รับคำตอบที่ต่อต้านและไม่เห็นด้วย “ไม่ได้สูบบุหรี่แล้วรู้ได้ไงไม่ดี” (อสม.1) “สูบมานานแล้วจะให้เลิกได้อย่างไร” (อสม.2)

ด้านปัจจัยนำเข้า : การรับรู้โครงการฯ มีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง อสม. ไม่ทราบว่า มีแนวปฏิบัติ 9 ข้อให้ดำเนินงาน เจ้าหน้าที่รพ.สต.ที่ทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้ อสม. มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

ด้านกระบวนการ : การถ่ายทอดข้อมูลของผู้เข้ารับการอบรมโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน ไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ครบทุกประเด็น ทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ที่ทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้ อสม.

มีอายุน้อยกว่า อสม. เป็นเหตุให้ อสม.ไม่เชื่อและไม่ปฏิบัติตาม

ด้านผลผลิต : จังหวัดสมุทรสาคร อสม. สามารถเชิญชวนให้ผู้สูบบุหรี่เข้าร่วมโครงการฯ จากจำนวนที่เชิญชวนทั้งหมด 19 คน เฉลี่ยประมาณ 3 คน ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการ ส่วนจังหวัดเพชรบุรี อสม. สามารถเชิญชวนให้ผู้สูบบุหรี่เข้าร่วมโครงการฯ จากจำนวนที่เชิญชวนทั้งหมด 21 คน เฉลี่ยประมาณ 11 คน ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ขาดการติดตามและควบคุม กำกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารและการรับรู้โครงการมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ขาดการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การถ่ายทอดข้อมูลโครงการจากผู้อบรมไม่ครบถ้วน และที่สำคัญพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของบุคคล เป็นเรื่องยากในการเลิกสูบบุหรี่

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า การชวนคนให้เลิกบุหรี่นั้น ทำได้ค่อนข้างยาก ถ้าจะใช้วิธีการให้เลิกบุหรี่แบบหักดิบนั้น ซึ่งทำได้ยาก ในขณะที่ อสม. ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้มากนัก สำหรับผู้ที่เลิกสูบบุหรี่ได้ ซึ่งมีหลายปัจจัยที่ทำให้ลด ละ เลิกสูบบุหรี่ได้ คือ การเจ็บป่วย การมีปัญหาในครอบครัว ปัญหาภาระค่าใช้จ่ายไม่พอใช้ และที่สำคัญต้องเกิดจากความตั้งใจที่จะเลิกสูบบุหรี่ คือต้องมีใจที่จะเลิกสูบบุหรี่จริง ๆ เพราะพฤติกรรมเลิกสูบบุหรี่ของบุคคลเป็นเรื่องยาก

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการดำเนินงานโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน ในระดับพื้นที่ที่ศึกษา ในระยะที่ 1 พบว่า แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยระดับจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด เป็นแกนหลักในการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้ สาธารณสุขอำเภอ ทราบ ระดับอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เป็นแกนหลักในการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้ รพ.สต. ทราบ ระดับตำบล รพ.สต. เป็นแกนหลักในการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้ อสม. ทราบ เกี่ยวกับโครงการ และนำไปขับเคลื่อนในพื้นที่ โดย อสม. 1 คน ชวน คนเลิกบุหรี่ 1 คน ซึ่งคนที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการนั้น มีความตั้งใจที่จะเลิกสูบบุหรี่ บางคนเลิกสูบบุหรี่เพราะป่วย บางคนเลิกสูบบุหรี่เพราะครอบครัว ทำเพื่อลูก สอดคล้องกับการศึกษาของสุภรณ์ บุหลัน (2546) ทำการศึกษาวิจัยเชิงประเมินผลโปรแกรมการเลิกบุหรี่ของผู้มารับบริการคลินิกปลอดบุหรี่

โรงพยาบาลสงขลา โดยติดตามผลเป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถเลิกบุหรี่ได้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 เลิกสูบบุหรี่ได้ 1 สัปดาห์แล้วกลับไปสูบบุหรี่ซ้ำอีกจำนวน 2 คน ไม่สามารถอดบุหรี่ได้จำนวน 32 คน นอกจากนี้ยังพบว่าในจำนวนผู้ที่เลิกบุหรี่ได้ครอบครัวมีส่วนสนับสนุนให้กำลังใจทำให้มีความมุ่งมั่นสามารถอดบุหรี่ได้สำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Garvey และคณะ (2002) ที่พบว่า หมายฝรั่งนิโคตินในขนาดสูงจะช่วยเพิ่มอัตราการสูบบุหรี่สำหรับคนที่ติดนิโคตินในระดับสูงได้ที่ระยะเวลา 1 ปี และคนที่มีครอบครัว มีการศึกษาสูง และอยู่กับคู่สมรสที่ไม่สูบบุหรี่จะทำให้เลิกบุหรี่ได้นานขึ้น เนื่องจากได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจจากคนใกล้ชิด สำหรับคนที่มีการศึกษาสูงจะมีความสัมพันธ์กับการเลิกบุหรี่ได้ เนื่องจากคนที่มีการศึกษาสูงจะกลัวอันตรายจากการสูบบุหรี่ จึงไม่สูบบุหรี่อีกต่อไป และการสูบบุหรี่ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ดังนั้นความกดดันทางสังคมจะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งให้เขามีความมุ่งมั่นที่จะเลิกบุหรี่ได้ นอกจากนี้ประวัติการสูบบุหรี่ และลักษณะของผู้สูบบุหรี่ก็มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกบุหรี่ให้สำเร็จ นอกจากนี้ มีกิจกรรมหลายอย่างที่สามารช่วยให้คนลด ละ เลิกสูบบุหรี่ได้ ซึ่ง อสม. ได้นำไปปฏิบัติในชุมชน เช่น ชวนออกกำลังกาย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของยูพา จิวพัฒนกุล และคณะ (2558) ที่พบว่า แนวทางการลดการสูบบุหรี่ประกอบด้วย การทำโทษ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับบุหรี่ ออกกำลังกาย และการสร้างกฎเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในชุมชน

นโยบายโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไถ่องค์ราชัน เป็นนโยบายที่ดี ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้คนลด ละ เลิกบุหรี่ได้ ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่รณรงค์การเลิกสูบบุหรี่นำโครงการนี้ไปขับเคลื่อนในพื้นที่ ดังเช่นการศึกษาของสิริกร นามลาบุตร และวรานิษฐ์ ลำไย (2561) ที่พบว่า ในจังหวัดหนองคายทุกภาคส่วนประสานงานและร่วมกันรณรงค์เพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ลง มีการแสดงสติ๊กเกอร์เครื่องหมายปลอดบุหรี่ แสดงไว้ตามจุดต่าง ๆ ที่เป็นสถานที่ปลอดบุหรี่ มีกิจกรรมโครงการโรงพยาบาล “คลินิกอดบุหรี่” จัดโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ มีแผนพับเนื้อหาพิษภัยจากบุหรี่ รณรงค์ในงานกีฬาโรงเรียน ในร้านอาหาร มีการติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ให้ลูกค้าเห็นชัดเจน ซึ่งนโยบายโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไถ่องค์ราชัน เป็นนโยบายที่ดี แต่การนำไปปฏิบัติชวนคนเลิกสูบบุหรี่ค่อนข้างยาก และการเลิกบุหรี่

โดยใช้วิธีการแบบหักดิบนั้นทำได้ยาก เนื่องจากการสูบบุหรี่ส่งผลกระทบต่อผู้สูบบุหรี่และบุคคลรอบข้างไม่หนักเท่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถึงแม้จะทำให้คนเลิกสูบบุหรี่ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ควรจะดำเนินโครงการนี้ต่อไปเรื่อย ๆ และติดตามการทำงานของ อสม.อย่างต่อเนื่อง ดังเช่นงานของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2556) ที่พบว่า การขึ้นทะเบียนเป็นผู้ที่อยู่ในโครงการและจากการประกาศให้เป็นจังหวัดปลอดบุหรี่โดยผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างเป็นทางการต่อสาธารณะ มีส่วนช่วยให้การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ต่อต้าน ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกรูปแบบ มีผลทำให้โครงการนี้มีผู้สูบบุหรี่เลิกสูบได้จากชุดครัวเรือนและชุดอาสาถึง 1,634 คนจากผู้สูบบุหรี่ทั้งหมด 10,500 คนหรือ ร้อยละ 15.56 ผลจากการศึกษาที่สะท้อนความเป็นจริงอีกประการหนึ่งก็คือ การเลิกสูบบุหรี่โดยการตัดสินใจแบบหักดิบนั้น ยังคงเป็นเรื่องยาก สิ่งที่น่าสนใจครั้งนี้ได้มีข้อค้นพบใหม่ก็คือการโน้มน้าวให้ลดจำนวนการสูบลง ซึ่งหมายถึงการที่จะได้ได้รับพิษจากบุหรี่น้อยลงไปด้วย ดังนั้นจากการศึกษาที่พบว่าผู้สูบบุหรี่ในปริมาณลดลงนับเป็นโอกาสที่ผู้สูบบุหรี่จะสามารถเลิกสูบได้เช่นเดียวกับการวางแผนที่จะเลิกสู้อย่างถาวร สิ่งที่ควรดำเนินการเช่นนี้หากมีพยานผู้รู้เห็นให้กำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้สูบบุหรี่มักจะหาเหตุผลเข้าข้างตัวเองที่จะสูบบุหรี่ต่อไป

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไถ่องค์ราชันมีหลายสาเหตุ เช่น ขาดการประสานงานที่เป็นระบบ การประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง ขาดการติดตามและควบคุม กำกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคคล เป็นเรื่องยากในการเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสิริกร นามลาบุตร และวรานิษฐ์ ลำไย (2561) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานคือการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่และไม่ต่อเนื่อง ในการบังคับใช้กฎหมายปลอดบุหรี่ยังไม่เข้มข้น กฎหมายยังไม่ชัดเจน พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคคล เป็นเรื่องยากในการเลิกสูบบุหรี่

ข้อค้นพบสำคัญที่ได้จากการประเมิน พบว่า อสม. ที่ไปชักชวนไม่ได้สูบบุหรี่ทำให้ไม่สามารถไปเชิญชวนให้คนสูบบุหรี่ลด ละ เลิกสูบบุหรี่ได้ เพราะคนสูบบุหรี่จะต่อต้านและพูดว่า “ไม่ได้สูบบุหรี่แล้วรู้ได้ไงว่าไม่ดี” (อสม.1) “สูบมานานแล้วจะให้เลิกได้อย่างไร” (อสม.2) ทำให้การชวนคนเข้าร่วมโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยฯ

ในปีแรกได้จำนวนน้อย อสม. ต้องหาเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ ได้แก่ การใช้ต้นแบบในการ เลิกบุหรี สอดคล้องกับการศึกษาของวรรณพร บุญเปล่ง และคณะ (2563) ที่พบว่า ประสพการณ์การดำเนินการช่วยเหลือผู้ที่ยากเลิกสูบบุหรี คือการใช้ต้นแบบในการเลิกบุหรี โดยให้ อสม. บุคคลในครอบครัวของ อสม. และผู้นำชุมชนเป็นตัวช่วยในการเลิกบุหรี

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการดำเนินงานโครงการ 3 ล้าน 3 ปี แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยระดับจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด เป็นแกนหลักในการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้ สาธารณสุขอำเภอทราบ ระดับอำเภอ สาธารณสุขอำเภอเป็นแกนหลักในการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้ รพ.สต. ทราบ ระดับตำบล รพ.สต. เป็นแกนหลักในการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้ อสม.ทราบ เกี่ยวกับโครงการ และนำไปขับเคลื่อนในพื้นที่ โดย อสม. 1 คน ชวน คนเลิกบุหรี 1 คน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า การกำกับติดตาม และควบคุมการดำเนินงาน ไม่ต่อเนื่อง การสื่อสารและการรับรู้โครงการมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ไม่มีการบูรณาการ อย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อค้นพบที่ได้จากการประเมิน 1) การถ่ายทอด ข้อมูลของผู้เข้ารับการอบรมโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรีทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน ไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ครบทุกประเด็น ทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน 2) อสม. ที่ไปชักชวน ไม่ได้สูบบุหรี ทำให้ไม่สามารถไปเชิญชวนให้คนสูบบุหรีลด ละ เลิกสูบบุหรีได้ เพราะคน สูบบุหรีจะต่อต้านและพูดว่า “ไม่ได้สูบบุหรีแล้วรู้ได้ไงว่าไม่ดี” “สูบมานานแล้วจะให้ เลิกได้อย่างไร” 3) อสม.ที่เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายจะเป็นแกนนำ ซึ่งมีไม่ มากนักถ้าเทียบกับจำนวนอสม.ในพื้นที่ ส่วน อสม. ที่ไม่ใช่แกนนำจะมีภาระงานค่อนข้างมาก และเป็น อสม. ผู้สูงอายุที่ไม่มีความชำนาญทางเทคโนโลยี สื่อสารออนไลน์ จึงทำให้ไม่ได้ศึยข้อมูลเข้าระบบ 4) การประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง ซึ่ง อสม. ในบางพื้นที่ ไม่ทราบข้อมูลว่ามีโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรีทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน ที่ให้ อสม. ไปเชิญชวนคนเลิกบุหรี และ อสม. ส่วนใหญ่ ไม่ทราบว่า มีแนวปฏิบัติ 9 ข้อ สำหรับ อสม. ในโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรีทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน 5) เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ที่ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้การดำเนินโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรีทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชันไม่ต่อเนื่อง บางรายที่มารับงานใหม่

ไม่ทราบว่ามีแนวปฏิบัติ 10 ข้อ ของเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ในโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน 6) นโยบายโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชันเป็นนโยบายที่ดี แต่นำไปปฏิบัติค่อนข้างยาก เนื่องจากการสูบบุหรี่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สูบและบุคคลรอบข้างไม่หนักเท่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 7) ขาดการประสานงานที่เป็นระบบ 8) ผู้รับผิดชอบโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน ไม่มีการประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุข แต่งานควบคุมยาสูบอื่น ๆ จะดำเนินการโดย รพ.สต. ส่งรายงานผ่านสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สสอ. จะรวบรวมส่งต่อให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) สสจ. จะรวบรวมส่งให้เขตสุขภาพที่ 5 กรณีประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายผู้ปฏิบัติงานจะประสานงานกับศูนย์กฎหมาย กรมควบคุมโรค โดยตรง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ระดับนโยบาย กำหนดให้เป็นตัวชี้วัดในการทำงานควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในแต่ละจังหวัด โดยใช้กลไกคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด

ระดับปฏิบัติการ ควรกำหนดควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชันอย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมเพื่อติดตามงาน รวมถึงการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสื่อสารให้เข้าใจตรงกันระหว่างผู้รับผิดชอบหลักกับเจ้าของโครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คนที่เลิกสูบบุหรี่ได้แล้ว กลับมาสูบบุหรี่ซ้ำใหม่ ควรสร้างแรงจูงใจให้กำลังใจ เพื่อลดแรงกดดันในการลด ละเลิกบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคคลเป็นเรื่องยากในการเลิกสูบบุหรี่ ควรมีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก อบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น อบรมให้ความรู้พิษภัยบุหรี่แก่นักเรียนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำไปขยายผลต่อในครอบครัวที่มีคนสูบบุหรี่ และควรมีการพัฒนาศักยภาพกำลังคนให้กับ อสม. โดยทำบูรณาการให้เป็นเรื่องเดียวกับงานเหล่า บุหรี่ และ NCD

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) หน่วยงานสนับสนุนทุนการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- The 3-million 3-year Thailand-wide quit smoking project for King Ministry of Public Health. (2016). [online] Retrieved November 1, 2016, from : <http://www.quitforking.com/pages/view/history>. (in Thai)
- โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน กระทรวงสาธารณสุข. (2559). [ออนไลน์] เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 เข้าถึงได้จาก <http://www.quitforking.com/pages/view/history>
- Mae Fah Luang University. (2013). *AN EVALUATION OF PROVINCIAL CIGARETTE FREE PROGRAM IN CHIANGRAI, NAN, AND MEAHONGSON*. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center, (TRC.) and Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2556). รายงานวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยประเมินจังหวัด เชียงราย น่าน และ แม่ฮ่องสอน เพื่อมุ่งสู่จังหวัดปลอดบุหรี่. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)
- Jewpattanakul Y. *et al.* (2015). *To develop youth's smoking reduction guideline by family and community participations*. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center, (TRC.) and Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- ยุพา จิวพัฒนกุล และคณะ. (2558). การพัฒนาแนวทางในการป้องกันและลดการสูบบุหรี่ในเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- Boonpleng W. *et al.* (2020). Experiences of village health volunteers in “Three Millions-Three Years Anti-smoking Project”. *The Public Health Journal of Burapha University*,15(2), 74-85.

- วรรณพร บุญเปล่ง และคณะ. (2563). ประสบการณ์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานโครงการ “3 ล้าน 3 ปีเลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน”. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 15(2), 74-85.
- Pitayarangsarit S. and Iamanan P. (2011). *Summary of Tobacco Control Situation in Thailand 2011*. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center, (TRC.) and Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ และประภาพรรณ เอี่ยมอนันต์. (2554). *สรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2554*. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) กรุงเทพฯ :เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- Namlabut S., Lamyai w. (2018). *The assessment of the effectiveness of the national measures for smoke-free environment in Nong Khai Province*. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center, (TRC.) and Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- สิริกร นามลาบุตร และวรานิชฐ์ ลำไย. (2561). *การประเมินประสิทธิผลของมาตรการระดับประเทศด้านสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่ในจังหวัดหนองคาย*. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- Bulan S. (2003). *effectiveness of the smoking cessation program among clients at quit smoking clinic Songkha hospital*. Songkha : health education group Songkha hospital. (in thai)
- สุภรณ์ บุหลัน. (2546). *ประสิทธิผลของโปรแกรมเลิกบุหรี่ในกลุ่มผู้มารับบริการคลินิกอดบุหรี่โรงพยาบาลสงขลา*. สงขลา : กลุ่มงานสุขศึกษา โรงพยาบาลสงขลา.
- Suksan S. (2002). *Planning and evaluation techniques* : Document for lecture, Uttaradit : Uttaradit Rajabhat Institute.
- สมพิศ สุขแสน. (2545). *เทคนิคการวางแผนและการประเมินผล* : เอกสารประกอบการบรรยาย, อุดรดิตต์ : สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์.

Bureau of Tobacco Control Department of disease control Ministry of Public Health and Tobacco Control Research and Knowledge Management Center. (2016). *Estimating the economic loss from smoking. BOD project International Health Policy Program.* (online). Retrieved December 7, 2016, from: <http://www.trc.or.th/th/images/upload/files/dat/cigarcontrol/3.pdf>. (in thai)

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขและศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2559). *การประมาณการสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการสูบบุหรี่. โครงการ BOD สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.* (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559 เข้าถึงได้จาก <http://www.trc.or.th/th/images/upload/files/dat/cigarcontrol/3.pdf>

Garvey, A.J., Kinnunen, T., Nordstrom, B.L., Utman, C.H., Doherty, K. and Rosner, B. (2002). Effects of nicotine gum dose by level of nicotine dependence. *Nicotine and tobacco Research*,2, 53-63.

Stufflebeam DL, Zhang G. (2017). *The CIPP evaluation model : how to evaluate for improvement and accountability.* Guilford Publications.

แนวทางความสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
จังหวัดสมุทรสาคร
Approach of Achievement of Project in Strategy Plan
Development in Samutsakhon Province.

เสรี วรพงษ์
Seree Woraphong

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170

(Received: 12 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

112

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างแนวทางความสำเร็จของโครงการฯ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์รองคือเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่ตามแผนยุทธศาสตร์ จังหวัดสมุทรสาคร และเพื่อประเมินผลความสำเร็จของโครงการฯ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจาก 3 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์ผู้ดำเนินการโครงการฯ ตามแผนยุทธศาสตร์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน

ผลวิจัยพบว่าประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 6 ด้านของจังหวัดสมุทรสาคร ในระดับความสำเร็จด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อแผนการดำเนินงานทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ พบว่าส่วนมากมีความชื่นชอบต่อแผนการดำเนินงานทั้งหมดของยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยเมื่อวัดระดับความสำเร็จของการดำเนินการโครงการฯ และประโยชน์ต่อประชาชน อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 หรือร้อยละ 77.4 ของความพึงพอใจ ยุทธศาสตร์แต่ละด้านพบว่าพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ทำให้ผลการวิจัยครั้งแสดงถึงความสำเร็จต่อการแผนการดำเนินการโครงการฯ ทั้งหมดทุกโครงการ และความสำเร็จนี้จะนำผลความสำเร็จไปสู่การสร้างแนวทางความสำเร็จของโครงการฯ ได้ต่อไป

ส่วนด้านแนวทางการความสำเร็จของโครงการฯ จากการวิจัย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น, สมาชิกสภาองค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ/เอกชน หน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ ประชาชน ต่อแผนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 6 ด้าน จากการสัมภาษณ์พบว่า แนวทางการความสำเร็จจะต้องถูกดำเนินการจากส่วนกลางตามนโยบายของจังหวัด คือ 1) การวางแผน โครงการให้สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชน ได้อย่างเป็นรูปธรรม 2) การนำแผนที่ได้ไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริงตามแนวนโยบาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกโครงการ 3) เมื่อดำเนินการแล้วจะต้องมีการตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อความถูกต้อง เป็นธรรม และโปร่งใสในการปฏิบัติงาน 4) สามารถทำให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ทราบว่าจังหวัดสมุทรสาคร ได้มีโครงการพัฒนาและกิจกรรมของโครงการตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดด้านใดบ้าง และได้ให้แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมว่า จังหวัดสมุทรสาครควรปรับปรุงแผนการดำเนินการในปีถัดไปให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับประชาชนมากยิ่งขึ้น

จากการประเมินผลความสำเร็จของโครงการทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ทั้ง 6 ด้านของจังหวัดสมุทรสาคร สามารถตอบโจทย์ความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครได้อย่างดีมากและเกิดประสิทธิภาพความสำเร็จในด้านการบริหารงานโครงการทั้งหมด ในทุกด้านของการพัฒนาจังหวัด โดยประเมินผลความสำเร็จจากความพอใจของประชาชนและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อแผนยุทธศาสตร์ และแนวทางการความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์นี้ จะสามารถนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ในด้านอื่น ๆ ของจังหวัดสมุทรสาครอีกต่อไป

คำสำคัญ : แนวทางการความสำเร็จของโครงการ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

Abstract

This research has the primary objective of creating an achievement approach of the project according to Samut Sakhon

provincial strategic development plan. The secondary objective is to study the general environment of the area in accordance with Samut Sakhon provincial strategic development plan and to assess the achievement of the project according to Samut Sakhon provincial strategic development plan. Survey data were derived from 400 samples and interview data came from 10 persons involved.

The research showed that people got the benefits from the project implementation of the project according to Samut Sakhon provincial strategic development plan in all 6 aspects. At the level of achievement in terms of satisfaction with 6 strategic plans, it was found that most of people in all 3 districts, consisting of Mueang District, Krathum Baen District and Amphoe Ban Phaeo had satisfied in all the operational plans of the development strategy in all 6 aspects. When measuring the achievement level of the project implementation, the satisfaction was at a high level in all 6 strategies, resulting in research results showing that the achievement of all project implementation plans can lead to the achievement of the in the following years.

As for the achievement approach of the project, the research found that stakeholders include community leaders, administrators of local government organizations, community organization council members, business/private sector, government agencies/state enterprises and citizens towards the implementation plan in according to Samut Sakhon provincial strategic development plan in all 6 aspects. It was found from interviewing that approach must be implemented in accordance with the policy of the province, which the project is planning to be able to help and solve the economic problems of the people and bringing the plan into action in accordance with the policy in order to meet the needs of every project. Once it has been done, every step of the operation must

be inspected for accuracy, fairness and transparency in operations and able to make people and stakeholders knew that what the development projects and project activities are in accordance with the provincial strategic development plan and also gave further development approach that Samut Sakhon province should improve the action plan in the next year to be more effective and more beneficial to the people.

From evaluating the success of the project, the researcher found that the performance according to the strategic plan in all 6 aspects of Samut Sakhon Province are able to meet the basic needs of the people In Samut Sakhon province and effectively achieve in all project management In all aspects of provincial development by evaluating the achievement of the people's satisfaction and the quality of life of the people to the strategic plan and the achievement of the implementation of this strategic plan will be able to lead to the development of other strategies of Samut Sakhon Province.

KeyWords : Approach of Achievement of Project, Strategy Plan Development

บทนำ

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย ที่มีสภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีในระดับหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัด ถือว่าเป็นจังหวัดในระดับต้น ๆ ของประเทศ ที่มีการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอาชีพของประชาชน ในจังหวัดให้มีคุณภาพชีวิตและมีเศรษฐกิจที่ดี ในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดเป็นอย่างดี การส่งเสริมจากหน่วยภาครัฐในระดับจังหวัดนั้น มีหน่วยการประสานของหน่วยงานในระดับจังหวัดหลาย ๆ หน่วย ที่ส่งเสริมและดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสาคร เพราะเนื่องจากจังหวัดสมุทรสาคร มีพื้นที่ไม่ใหญ่มากเกินไป ทำให้หน่วยงานในด้านการพัฒนา

ตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดสามารถดูได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานในระดับท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องดูแล ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครทั้งหมด จึงทำให้หน่วยงานนี้จำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในด้านการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาเป็นกลยุทธ์เพื่อวางแผนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ ที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณประโยชน์ในเขตจังหวัด ตลอดจนให้การช่วยเหลือพัฒนางานของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในส่วนที่ไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางรัฐศาสตร์นั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ในการบริหารจังหวัดให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวก สบายในการดำรงชีวิต (Well Being) และดูแลความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (National Security) (สิวาพร สุขเอียด, 2016) โดยเฉพาะการส่งเสริมประชาชนให้รู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง (Self-government) ซึ่งหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีส่วนรับรู้ถึงปัญหา และแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน ด้วยวิธีสะท้อนความต้องการของตนเองผ่านกระบวนการบริหารตามวิถีประชาธิปไตย ภายใต้การกำกับของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 16-7 (สถาบันพระปกเกล้า, 2560)

นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังทำหน้าที่แบ่งเบาภาระรัฐบาล เนื่องจากท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ ดังนั้นปัญหาย่อมแตกต่างกันออกไป บางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น ๆ และไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศโดยรวม องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน จึงมีความเหมาะสมและความคล่องตัวที่จะบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาให้สามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและตรงเป้าหมายที่สุด

ความสำเร็จในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากจะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างความรู้

ความเข้าใจและถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่บุคลากรในองค์กร ให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีความรับผิดชอบแล้ว ยังต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถบริหารงาน และเสนอกิจกรรม/โครงการได้ตรงตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนดังกล่าวถือเป็นการติดตามและประเมินผลโครงการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ข้อ 29 ความว่า “กำหนดให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าว”

ดังนั้นเพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จึงได้กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ อันได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา 2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ 4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5. ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และ 6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงานและเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นพื้นที่ จังหวัดสมุทรสาครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างแนวทางการประสบความสำเร็จของโครงการฯ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์รองเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่ตามแผนยุทธศาสตร์ จังหวัดสมุทรสาคร และเพื่อประเมิน

ความสำเร็จของโครงการฯ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) และการสำรวจ (Survey Research) ผสมผสานกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อศึกษาหาแนวทางการสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร แล้วนำมาตีความหมายในบริบทของความพึงพอใจ โดยรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา (Area Based) ทั้ง 6 ประเภท อันได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร อปท. สมาชิกสภาองค์กรชุมชน, ภาคธุรกิจ/เอกชน หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ ประชาชน โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลดิบ ได้คำนวณเป็นระดับความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ และส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นข้อมูลเชิงเนื้อหาที่ต้องมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Contents Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยโครงการ เรื่องแนวทางการสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็นดังนี้ โดยภาพรวมผลการประเมินความพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์เป็นดังนี้

ผลจากการประเมินความพึงพอใจของประชาชนทั้ง 6 ประเภท (ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร อปท. สมาชิกสภาองค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ/เอกชน หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และประชาชน) พบว่าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครทั้ง 6 ด้าน อันได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา 2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ 4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5. ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู

สิ่งแวดล้อม และ 6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) คิดเป็นร้อยละ 77.4 เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานเกณฑ์การพิจารณารางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) พบว่ามีคะแนนคุณภาพอยู่ในระดับ 4 หรือระดับ “ดี” (คะแนนมากกว่าร้อยละ 75 ขึ้นไป)

เมื่อพิจารณารายด้านตามลำดับคะแนน พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 6 กลุ่ม มีความพอใจต่อยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจระดับ ($\bar{x} = 3.97$) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างระดับ ($\bar{x} = 3.90$) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษาในระดับ ($\bar{x} = 3.88$) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ระดับ ($\bar{x} = 3.87$) ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร ระดับ ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาการศึกษา

ผลจากการประเมิน พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาการศึกษาในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อศึกษารายละเอียด จะเห็นได้ว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความพอใจต่อการพัฒนาอุทยานการเรียนรู้สมุทรสาคร (SK Park) เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้แก่เด็กและเยาวชน อาทิ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมหนังสือหมุนเวียนเปลี่ยนกันอ่านในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) และการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชน เช่น กิจกรรมเข้าค่ายวิทยาศาสตร์ กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ผลจากการประเมิน พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อศึกษารายละเอียดพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพอใจการส่งเสริม/สนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การขุดลอกคู ร่องระบายน้ำ ติดตั้งเครื่องสูบน้ำป็นต้นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) และการส่งเสริม/สนับสนุนงานด้านสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ เด็ก สตรี

เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เช่น กิจกรรมอบรม พัฒนากาย-พัฒนาใจ-ผู้สูงวัยมีสุข กิจกรรมสตรีไทยห่วงใยสุขภาพ ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

ผลจากการประเมิน พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อศึกษารายละเอียด พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจการส่งเสริม/สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อรักษาและสืบทอดประเพณีที่สำคัญของจังหวัด เช่น ประเพณีแห่เจ้าพ่อหลักเมืองในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และการส่งเสริม/สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงศาสนา เพื่อให้เด็ก เยาวชน พุทธศาสนิกชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ผลจากการประเมิน พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อศึกษารายละเอียด พบว่าประชาชนมีความพอใจการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมและการขนส่งให้มีมาตรฐาน ตลอดจนการปรับปรุงระบบสาธารณสุขปโภค เพื่อให้ประชาชนมีไฟฟ้าและน้ำอย่างเพียงพอในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และการป้องกันและแก้ไขปัญหาหน้าท่วมและภัยธรรมชาติอื่น ๆ เช่น สร้างเขื่อนกันดิน ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

ผลจากการประเมิน พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อศึกษารายละเอียด พบว่าประชาชนมีความพอใจการเสริมสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดกิจกรรมประชารัฐร่วมใจปลูกต้นไม้ให้แผ่นดิน ตลอดจนการกำจัดวัชพืชในแม่น้ำท่าจีน และลำคลองสาธารณะ ในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$)

และการเสริมสร้างให้เยาวชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การลดการใช้ทรัพยากร โครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมของ อบจ. เป็นต้นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร

ผลจากการประเมิน พบว่า ประชาชนมีความพอใจต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) เมื่อศึกษารายละเอียด พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพอใจการเผยแพร่ข้อมูลผลงานดำเนินงานของ อบจ. สมุทรสาครเพื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) และการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น บริการเก็บภาษีนอกสถานที่ รถยนต์สุขาเคลื่อนที่ ตลอดจนการส่งเสริม/สนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้การพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยเพื่อสร้างแนวทางการความสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐวิสาหกิจของจังหวัดสมุทรสาคร

จากการวิเคราะห์หาแนวทางการความสำเร็จของโครงการฯ จาก ประชาชนทั้ง 6 ประเภท (ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภาองค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ/เอกชน หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ ประชาชน) ต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ พบว่า คือ แนวทางการความสำเร็จของโครงการนั้น จะต้องมีการดำเนินนโยบายมาจากส่วนกลางและระดับจังหวัด โดยจะต้อง มีการวางแผน (Planning) โครงการให้สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนได้ ความอยู่ดีกินดี และการนำแผนที่ได้ไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และเมื่อดำเนินการแล้วจะต้องมีการตรวจสอบประเมินผลการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อความถูกต้อง เป็นธรรม และโปร่งใสต่อการปฏิบัติงาน และได้ให้แนวทางการความสำเร็จของการดำเนินโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหาแนวทางจากการสัมภาษณ์แยกตามรายอำเภอได้ดังนี้

อำเภอเมืองสมุทรสาคร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการให้จังหวัดสมุทรสาครเพิ่มกิจกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางแห่งความสำเร็จ ตามแผนยุทธศาสตร์ ในกิจกรรม ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา เสนอให้มีการเพิ่มงบการจัดสรรทุนการศึกษาทุกระดับ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดโอกาสในการศึกษา ตั้งแต่ ปฐมวัย อาชีววะ และอุดมศึกษา และจัดสรรจำนวนครูให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน เช่น ครูอัตราจ้าง เป็นต้น
2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ/ผู้พิการ และด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และการจัดกิจกรรมในการดูแลสุขภาพ/สาธารณสุขชุมชน เช่น คลินิกสัจจร หมอครอบครัว พิตเนสชุมชน เป็นต้น
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เสนอให้มีการเพิ่มช่องทางการตลาด ให้สินค้าชุมชน และพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะมากขึ้น เป็นต้น
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เสนอให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและน้ำ เช่น ปรับปรุงถนน และขยายเขตไฟฟ้า/ไฟส่องสว่างให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เป็นต้น
5. ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ ไม่ตกค้าง และดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติให้สะอาด เช่น การขุดลอกคู เป็นต้น
6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร เสนอให้มีการจัดช่องทางประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายและทั่วถึง และกระจายการพัฒนาให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ เป็นต้น

อำเภอบ้านแพ้ว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการให้จังหวัดสมุทรสาครเพิ่มกิจกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางแห่งความสำเร็จ ตามแผนยุทธศาสตร์ ในกิจกรรม ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา เสนอให้มีการเพิ่มการจัดสรรทุนการศึกษาทุกระดับ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดโอกาสในการศึกษา ตั้งแต่ปฐมวัย อาชีววะ และอุดมศึกษา และเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เป็นต้น

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เสนอให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้สูงอายุ/ผู้พิการ และด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และการจัดกิจกรรมในการดูแลสุขภาพ/สาธารณสุขชุมชน เช่น คลินิกสัญจร หมอครอบครัว พิตเนสชุมชน เป็นต้น

3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เสนอให้มีการเพิ่มช่องทางการตลาดให้สินค้าชุมชน และพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะมากขึ้น เป็นต้น

4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เสนอให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและน้ำ เช่น ปรับปรุงถนน และดูแล/จัดการพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น

5. ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ ไม่ตกค้าง และแก้ปัญหาผักตบชวาและวัชพืช เป็นต้น

6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร เสนอให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร และมีการกำหนดความถี่/ช่องทางในการรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำ เป็นต้น

อำเภอกระทุ่มแบน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการให้จังหวัดสมุทรสาครเพิ่มกิจกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางแห่งความสำเร็จ ตามแผนยุทธศาสตร์ในกิจกรรม ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา เสนอให้มีการเพิ่มการจัดสรรทุนการศึกษาทุกระดับ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดโอกาสในการศึกษา ตั้งแต่ ปฐมวัย อาชีว และอุดมศึกษา และใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนและสนับสนุนอุปกรณ์ IT เป็นต้น

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เสนอให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้สูงอายุ/ผู้พิการ และด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และควบคุมดูแลโรคระบาด เช่น ไข้เลือดออก เป็นต้น

3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เสนอให้มีการผลักดันแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และเพิ่มช่องทางการตลาดให้สินค้าชุมชน เป็นต้น

4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เสนอให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและน้ำ เช่น ปรับปรุงถนน และขยายเขตไฟฟ้า/ไฟส่องสว่างให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เป็นต้น

5. ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ ไม่ตกค้าง และเพิ่มพื้นที่สีเขียว เป็นต้น

6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร เสนอให้มีการสร้างการรับรู้เรื่องการค้าเนินงานของ อบจ. ผ่านช่องทาง online และ offline และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นต้น

สรุปผล การสร้างแนวทางการสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร จำเป็นต้องยึดในหลักการบริการงานภาครัฐ ดังนี้ ประการแรก ยึดตามแนวนโยบายการบริหารงานนโยบายสาธารณะเพื่อสามารถให้บริการกับประชาชนได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรมและบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยต้องใช้ตามแนวหลักการบริหารคือ การวางแผนงานโครงการที่ดี ถือเป็นกาหนดนโยบายประจำปีตามงบประมาณที่ได้รับอย่างทั่วถึง และสามารถนำแผนงานโครงการตามนโยบายที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย ความต้องการของประชาชนในพื้นที่แต่ละพื้นที่ ตามความจำเป็นและเร่งด่วนของทุกโครงการ เมื่อปฏิบัติงานตามโครงการแล้วจะต้องมีการประเมินผลความสำเร็จของงานในแต่ละโครงการ เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบ ความคุ้มค่าของโครงการและการยอมรับของประชาชนในแต่ละพื้นที่ของโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน อย่างแท้จริง และผลที่ได้รับจากการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติงานตามแนวทางนี้แล้ว จะสามารถใช้เป็นรูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานโครงการของทุกโครงการในแต่ละปี ให้มีผลลัพธ์ออกมาเป็นที่พึงพอใจกับประชาชนทุก ๆ คนได้ตลอดไป

การอภิปรายผล

จากผลการประเมินความสำเร็จของโครงการฯ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพอใจต่อแผนการค้าเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของ จังหวัดสมุทรสาครทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ในระดับมาก โดยมีคะแนนเทียบเท่าระดับ “ดี” หรือระดับ 4 ตามเกณฑ์รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560, น.9) เนื่องจาก จังหวัดสมุทรสาคร นำเอาแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2579) ภายใต้อำนาจ “มั่นคง-มั่งคั่ง-ยั่งยืน” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนยุทธศาสตร์จังหวัดมาเป็นกรอบ

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาครทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะที่มีเจตนารมณ์ในการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครอย่างแน่วแน่ ตามวิสัยทัศน์ของทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 และวิสัยทัศน์ของจังหวัดสมุทรสาคร (พ.ศ. 2561–2565) ที่ต้องการให้จังหวัดสมุทรสาครเป็น “เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เกษตรและอาหารปลอดภัย ท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ สังคมเป็นสุข”

เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยึดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management) ทำการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติเป็นกิจกรรม/โครงการ ตามยุทธศาสตร์ที่ 1. ด้านการพัฒนาการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 3. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 4. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 5. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ที่ 6. ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร รวมถึงการจัดสรรงบประมาณการดำเนินการในแต่ละยุทธศาสตร์ จึงทำให้ประชาชน/ประชาชนทั้ง 6 กลุ่ม อันได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารอปท. สมาชิกสภาองค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ/เอกชน หน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ และประชาชน มองเห็นผลจากการทำงานการพัฒนาตามยุทธศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรม และแสดงความพึงพอใจในระดับมาก หรือสามารถกล่าวอีกนัยยะหนึ่งว่า การให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครมีคุณภาพ สะท้อนถึงสมรรถนะของการปฏิบัติงานการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการประชาชนที่เป็นลูกค้าผู้รับบริการตามแนวทางของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) นอกจากนี้ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครยังแสดงถึงคุณภาพในการดำเนินงานในการให้บริการแก่ประชาชน/ประชาชน (SERVQUAL) 5 มิติ ได้แก่

1. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ สามารถจับต้องและเห็นผลได้ (Tangibility) เนื่องจากกิจกรรม/โครงการมีความเป็นรูปธรรม เช่น สร้างสระว่ายน้ำที่สนามกีฬาเทิดพระเกียรติ 84 พรรษา ชุดเจาะบ่อบาดาล และทำถนนเป็นต้น ทำให้ประชาชนรับรู้ถึงกิจกรรมได้อย่างชัดเจน

2. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ มีความน่าเชื่อถือ (Reliability) เนื่องจากจำนวนกิจกรรม/โครงการ ในแต่ละปีงบประมาณ

เป็นไปตามแผนพัฒนา พ.ศ. 2561–2564 ซึ่งมีการระบุไว้อย่างชัดเจน ทำให้ประชาชนให้ความเชื่อถือ จนสามารถให้ความไว้วางใจได้

3. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ (Responsiveness) เนื่องจากในทุกปีงบประมาณ จังหวัดสมุทรสาครจะทำการสำรวจความต้องการการพัฒนาของประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด

4. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ สร้างความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) เนื่องจากมีการแจ้งผลการดำเนินงานผ่านการช่องทางที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น ประกาศ ป้าย เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น

5. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ คำนึงถึงความแตกต่างของสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ที่ดูแล (Empathy) ทำให้มีการเน้นกิจกรรม/โครงการที่แตกต่างออกไป เช่น อำเภอกระทุ่มแบนซึ่งมีอาณาเขตติดกับกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นสังคมเมือง ดังนั้นจึงมีการเน้นกิจกรรม/โครงการที่รองรับการขยายตัวของเมือง อาทิ การขยายช่องทางการจราจร และปรับปรุงถนนเป็นแบบ ค.ส.ล. ส่วนอำเภอเมืองสมุทรสาคร ซึ่งมีอาณาเขตติดกับทะเล ดังนั้นจึงมีการเน้นกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลชายฝั่งให้มากขึ้น เช่น การใช้วัสดุที่คงทนป้องกันการกัดเซาะของน้ำทะเลแทนไม้ไผ่ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

การสร้างแนวทางแห่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาฯ ต้องทราบถึงความต้องการของประชาชนและผู้ส่วนได้เสีย และได้รับความร่วมมือจากประชาชนทุกภาคส่วน จะต้องดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์โครงการประจำปีทุก ๆ ปี โดยต้องมีการวางแผนจากส่วนกลางเพื่อกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนกิจกรรมโครงการสำหรับประชาชนทุกปี มาดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และนำไปสู่ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานโดยจะต้องปฏิบัติจริงตามแผนโครงการที่ได้ดำเนินการไว้และจะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกด้านที่ได้จากการประเมินผลความสำเร็จของทุกโครงการจากความพอใจของประชาชนในพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอ ก่อนการสัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดผลและประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดทุก ๆ

โครงการนั้น จะต้องดำเนินการทำให้สำเร็จทุกโครงการ และตอบโจทย์ความต้องการ
ของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะต้องเข้าร่วมการแสดงความคิดเห็นด้วยทุกครั้ง
สุดท้ายแล้วโครงการทุกโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร
จะต้องมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณทุกโครงการที่ได้ดำเนินการไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร (อบจ.)
ฝ่ายนโยบายและแผน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนทุนการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. (2538). *คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับอาสาพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ :
ยูไนเต็๊ดโปรดักชั่น
- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2539). *ศูนย์ข้อมูลการ
พัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน.
- กานดา พูนลาภทวี. (2539). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- จังหวัดสมุทรสาคร. (2560). แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน)
สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2562 จาก [https://drive.google.com/file/
d/18Sx8l_PMLAfRbBib5LOSfFQ_ql34ValUG/view](https://drive.google.com/file/d/18Sx8l_PMLAfRbBib5LOSfFQ_ql34ValUG/view)
- ชนะดา วีระพันธ์. (2555). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี*. ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวัลย์ วรเทพพุทธิพงษ์. (2536). *นโยบายสาธารณะและการวางแผน + นโยบาย
สาธารณะ*.
- วีรพงษ์ เฉลิมจิรรัตน์. (2539). *คุณภาพในงานบริการ (Quality in Service)*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- สมวงศ์ พงศ์สภาพร. (2550). *เคล็ดลับการตลาดบริการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ยูบีซีแอล บุ๊คส์.

- สมิต สัจฉกร. (2542). *การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยชน.*
- สารานุกรมเสรี วิกีพีเดีย. (2555). *โครงสร้างพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2555
จาก th.wikipedia.org/wiki/โครงสร้างพื้นฐาน.
- สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ
Cronbach, L.J. (1984). *Essential of psychology testing*. New York :
Harper.
- Easton, David (1965). *The Political System*. New York : Knopf.
- _____. (1965). *A framework for political analysis*. Englewood Cliffs,
NJ : Prentice-Hall.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill
- Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G.J. (1998). *Applied Statistics for the
Behavior Sciences*. (4th ed.). New York : Houghton Mifflin.
- Rust, R.T. & Zahorik, A.J. (1993). *Customer satisfaction, customer
retention and market share*. *Journal of Retailing*, 69, pp. 193-215.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน
ระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors that Influence Happiness Working of Medical
Records Staffs in the Government and Private Hospitals
in Bangkok Thailand

อรจิรา อยู่พิจิตร¹ อัจฉริยา เกตุพานิช² อัญญา หงส์สุวรรณ³ และแสงเทียน อยู่เถา^{4*}
Ornjira Yupijit¹ Archariya Katpanich² Unna Hongsuwan³ and
Sangtien Youthao^{4*}

¹โรงพยาบาลพญาไท 2 พญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

²สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

³โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ สาทร กรุงเทพมหานคร 10120

⁴คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พุทธมณฑล นครปฐม 73170

¹Phyathai 2 Hospital, Putthamonthon, Phaya Thai, Bangkok 10400 Thailand

² National Health Security Office (NHSO), Laksi, Bangkok 10210 Thailand

³Saint Louis Hospital, Sathorn, Bangkok 10120 Thailand

⁴Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Putthamonthon,
Nakhon Pathom 73170 Thailand

*Corresponding Author, E-mail : sangtien.you@mahidol.ac.th

(Received: 12 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสุข เปรียบเทียบระดับความสุข และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิจัยเชิงสำรวจ ภาคตัดขวาง จากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรด้านเวชระเบียนโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนจำนวน 176 คน ด้วยแบบสอบถาม ที่ใช้การวิเคราะห์ค่าที และ

สมการถดถอยพหุ พบว่า มิติด้านสุขภาพของบุคลากรด้านเวชระเบียนโรงพยาบาล เอกชนดีกว่าของโรงพยาบาลรัฐ ส่วนในด้านมิติอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ มิติผ่อนคลาย มิติน้ำใจดี มิติจิตวิญญาณดี มิติครอบครัวดี มิติสังคมดี มิติใฝ่ รู้ดี มิติการเงินดี มิติการงานดี ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนในโรงพยาบาลรัฐบาล คือ ปัจจัยด้านการรับรู้คุณลักษณะงาน และ ด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ตามลำดับ ส่วนในโรงพยาบาลเอกชนมีเพียงปัจจัยด้านคุณลักษณะงานเท่านั้น และจากตัวแปรทั้งหมดในปัจจัยด้านการรับรู้คุณลักษณะงานและด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน พบว่า หากมีการหมุนเวียนงานไปสู่ตำแหน่งใหม่ และกลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานมากที่สุด ถัดมาคือ แผนปฏิบัติงานในหน่วยงานมีความชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย เพื่อนร่วมงานและผู้มารับบริการมีส่วนสำคัญต่องานที่ปฏิบัติ สถานที่ทำงานกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนบุคลากร การกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความชัดเจน และ งานที่ปฏิบัติมีความสำคัญต่อการอยู่รอดของหน่วยงานรองลงมาตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัจจัยความสุข ความสุขในการทำงาน เวชระเบียน

Abstract

This research aims to study the level of happiness, compare Happiness and factors that influence happiness working of medical records staffs in the government and private hospitals in Bangkok Thailand. Use the Cross-sectional survey research from 176 staffs in medical record unit by questionnaires that use t-test and multiple regression analysis. It found that the health dimension of medical records staffs in private hospitals better than public hospitals. In the other dimensions including the relaxing kindness spiritual family social inquisitive knowledge financial and working dimensions are not different (P -value < 0.05). Factors influencing happiness working of the medical record staffs in government

hospital is the main factors of job characteristics recognition and the working environment but in private hospitals is the factors of job characteristics recognition only. From the all variables of factors of job characteristics recognition and the working environment found that the job rotation to new positions and can work in that position is the most factors influencing happiness working. Next is the working plan is clear and simple, co-worker and patients see the importance of the work performed, workplace spacious enough all of staffs, defining the roles and responsibilities of the medical record staffs in the unit are clear and the practice is very important to the survival of the medical record units respectively.

Keywords : Happiness Factors, happiness working, Medical Record

บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ในยุทธศาสตร์หนึ่งของแผนพัฒนาฯ ซึ่งมีความสุขเป็นเป้าหมายหลัก ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มาจากการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคนไทย ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคม ดำรงชีวิตอย่างมั่นคง ทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ เสริมสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อลดความขัดแย้ง และมุ่งสู่การสร้าง “ความสุข” ให้เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ในแต่ละวัน คนส่วนใหญ่ใช้เวลาหมดไปกับการทำงาน ซึ่งจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ล้วนทำให้เกิดความเครียดและความกดดันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นทุกคนจึงต้องการแสวงหาสิ่งที่ทำให้ตนเองนั้นผ่อนคลายจากความเครียดและความกดดันลง เพื่อเพิ่มความสุขให้มากขึ้นองค์การที่จะประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวผลักดันและ

มองข้ามไม่ได้เลยก็คือ ปัจจัยแห่งความสุข “ชีวิตคนทำงานไม่มีใครที่ไม่ต้องการความสุข เพราะความสุขที่เกิดขึ้น เป็นเสมือนน้ำหล่อเลี้ยงให้พฤติกรรมคนปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น อันนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่องค์กรต้องการ

ดังนั้น ความสุขจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์, 2553ก; อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์, 2553ข) องค์กรมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมทำให้เกิดความสุขในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยของอารมณ์ทางบวก มีความคิดในทางสร้างสรรค์อยากทำงานด้วยความสนุกสนาน ด้วยความรู้สึกมีความสุข แม้ว่าจะงานจะหนักและเหนื่อย แต่ถ้ามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ก็จะทำให้เกิดการช่วยเหลือกัน เต็มใจทำงาน มีความรักในงาน เกิดความผูกพัน พึงพอใจปฏิบัติงานด้วยความสุข มีผลต่อการพัฒนางานในองค์กร ให้เกิดประสิทธิภาพของงานบริการได้ (Warr,1990; รัชนี้ หาญสมสกุล, 2550) บุคลากรด้านเวชระเบียน เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งของทุก ๆ โรงพยาบาลหรือแม้กระทั่งสถาบันทางการแพทย์และสาธารณสุขต่าง ๆ เพราะงานด้านเวชระเบียนต้องอาศัยความละเอียด รอบคอบในการทำงาน เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ป่วย (แสงเทียน อยู่เถา, 2560) ไม่ว่าจะเป็นประวัติของผู้ป่วย ทั้งประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติการแพ้ยา เอกสารการยินยอมให้ทำการรักษาพยาบาล ประวัติการเจ็บป่วยในอดีตและปัจจุบัน ข้อมูลบ่งชี้เฉพาะของบุคคล การรักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาล ผลจากห้องปฏิบัติการ ผลการชันสูตรบาดแผล หรือพลิกศพ ผลการบันทึกค่าทั้งที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร รูปภาพหรือเครื่องหมายอื่นใดจากอุปกรณ์ เครื่องมือในสถานบริการสาธารณสุขหรือเครื่องมือทางการแพทย์ทุกประเภท หรือเอกสารการบันทึกการกระทำใด ๆ ที่เป็นการสั่งการรักษา การปรึกษาเพื่อการรักษาพยาบาล การส่งต่อผู้ป่วยไปทำการรักษาที่อื่น การรับผู้ป่วยรักษาต่อการกระทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจในการรักษาพยาบาลตามที่สถานบริการสาธารณสุขกำหนดไว้ เอกสารอื่น ๆ ที่ใช้ประกอบเพื่อการตัดสินใจทางการแพทย์ เรียกได้ว่าเป็นการบันทึกและเก็บรวบรวมเอกสารทางการแพทย์ทุกประเภท (แสงเทียน อยู่เถา, 2556) ซึ่งการทำงานกับข้อมูลปริมาณมาก อาจจะทำให้เกิดความเครียด กัดดัน เหนื่อยล้า และหากเกิดข้อผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลผู้ป่วยเพียงเล็กน้อย อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ต่อตัวบุคลากรด้านเวชระเบียนและโรงพยาบาลได้ เช่น การถูกฟ้องร้อง ส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของโรงพยาบาลลดลง ดังนั้น โรงพยาบาลและหน่วยงานควรตระหนัก

ถึงความสุขในการทำงานของบุคลากร เพื่อลดความเครียดและความกดดัน อันจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

งานด้านเวชระเบียนในแต่ละโรงพยาบาล มีหลักการบริหารงานที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงระดับความสุขในการทำงานและปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน ระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลกับโรงพยาบาลเอกชน เพื่อเปรียบเทียบและทราบระดับความสุขในการทำงานภายใต้ข้อจำกัดด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบัน โดยทางผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อพัฒนาความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน ซึ่งจะทำให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงผู้ที่มารับบริการได้รับบริการที่ดีและมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนของโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน
- 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนของโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนของโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการศึกษา

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนของโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน โดยศึกษามิติความสุขที่มีกรอบแนวคิดในมิติ 9 ด้านประกอบด้วย สุขภาพดี ผ่อนคลายดี น้ำใจดี จิตวิญญาณดี ครอบครัวยุติธรรมดี ใฝ่รู้ดี การเงินดี และการงานดี

2) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรด้านเวชระเบียน ในโรงพยาบาลรัฐบาลจำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลพญาไท 2 อินเตอร์เนชันแนล โรงพยาบาลบางมด และโรงพยาบาลบางปะกอก 1 ซึ่งมีจำนวนบุคลากรด้านเวชระเบียน ดังนี้

- (1) โรงพยาบาลพระ มงกุฎเกล้า จำนวน 58 คน
- (2) โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 60 คน
- (3) โรงพยาบาลพญาไท 2 อินเตอร์เนชันแนล จำนวน 38 คน
- (4) โรงพยาบาลบางมด จำนวน 19 คน
- (5) โรงพยาบาลบางปะกอก 1 จำนวน 15 คน

จำแนกเป็นโรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน 118 คน โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 72 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 190 คน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรศึกษา โดยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากประชากรทุกคน และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบกลับมาซึ่งในการศึกษาครั้งนี้สามารถจัดเก็บได้จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 94.74

3) ขอบเขตด้านสถานที่และเวลา

สถานที่ที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้คือ โรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลพญาไท 2 อินเตอร์เนชันแนล โรงพยาบาลบางมด และโรงพยาบาลบางปะกอก 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง (Cross-sectional survey research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงาน การเปรียบเทียบระดับความสุขในการทำงาน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) มีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม ภายใต้การศึกษา ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแบบสอบถาม ด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา

3) หลังจากการปรับแก้แบบสอบถามตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว จึงนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมตามแบบประเมิน IOC ซึ่งมีค่าเกิน 0.5 ในทุกรายการ และทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4) ปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยหลังจากเก็บรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

1) บรรยายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) นำเสนอด้วย จำนวน และร้อยละ

2) บรรยายคุณลักษณะงาน สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน และความสุขในการทำงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) นำเสนอด้วยร้อยละ

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความสุขในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กระบวนการทางสถิติ t-test

4) หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติวิเคราะห์ความถดถอย (Multiple Regression) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ผลการวิจัย

ระดับความสุระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสุขในการทำงาน จำแนกเป็นองค์ประกอบรายมิติและโดยรวมของบุคลากรด้านเวชระเบียนโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน

n = 180

มิติความสุข	โรงพยาบาลรัฐ		ระดับ	โรงพยาบาลเอกชน		ระดับ	P-value
	Mean	SD		Mean	SD		
สุขภาพดี	3.4654	0.579	มาก	3.628	0.36	มาก	0.024*
ผ่อนคลายดี	3.0723	0.624	ปานกลาง	3.114	0.5228	ปานกลาง	0.643
น้ำใจดี	3.8986	0.588	มาก	3.910	0.627	มาก	0.896
จิตวิญญาณดี	3.9387	0.574	มาก	3.921	0.545	มาก	0.843
ครอบครัวดี	3.7264	1.004	มาก	3.639	0.584	มาก	0.513
สังคมดี	3.6038	0.659	มาก	3.567	0.517	มาก	0.702
ใฝ่รู้ดี	3.6887	0.887	มาก	3.742	0.581	มาก	0.653
การเงินดี	3.0283	0.688	ปานกลาง	2.985	0.614	ปานกลาง	0.676
การงานดี	3.4962	0.642	มาก	3.328	0.723	ปานกลาง	0.109
ความสุขรวม	3.5569	0.414	มาก	3.547	0.319	มาก	0.872

*significant at $\alpha = 0.05$

136

ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรเวชระเบียนโรงพยาบาลรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงานจากการมีองค์ประกอบมิติสุขภาพดี มิติน้ำใจดี มิติจิตวิญญาณดี มิติครอบครัวดี มิติสังคมดี มิติใฝ่รู้ดี และมิติการงานดีอยู่ในระดับมาก ส่วนความผ่อนคลายดีและการเงินดี เป็นมิติที่อยู่ในระดับปานกลาง และรวมสุขโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างของโรงพยาบาลเอกชน พบว่า การมีความสุขในการทำงานมีองค์ประกอบมิติสุขภาพดี มิติน้ำใจดี มิติจิตวิญญาณดี มิติครอบครัวดี มิติสังคมดี และมิติใฝ่รู้ดีในระดับมาก ส่วนมิติที่อยู่ระดับปานกลาง คือ มิติผ่อนคลายดี มิติการเงินดี และมิติการงานดีโดยจากผลการวิเคราะห์ระดับความสุขของบุคลากรด้านเวชระเบียนระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนพบว่า บุคลากรด้านเวชระเบียนโรงพยาบาลเอกชนมีมิติด้านสุขภาพที่ดีมากกว่าเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ในด้านมิติอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ มิติผ่อนคลายดี, มิติน้ำใจดี มิติจิตวิญญาณดี มิติครอบครัวดี มิติสังคมดี มิติใฝ่รู้ดี มิติการเงินดี, มิติการงานดี พบว่า บุคลากรทางด้านเวชระเบียนโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนไม่มีแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน

การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความถดถอย (Multiple Regression) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สมการโดยจำแนกสมการตามประเภทของโรงพยาบาล คือ โรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการทำงาน คือ ด้านการรับรู้คุณลักษณะงาน และด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน แบ่งได้เป็น 4 สมการ ดังนี้

1) สมการที่ 1 โรงพยาบาลรัฐบาล

$$Y = 0.938 + 0.608(X_1) + 0.318(X_2), R^2 = 0.353$$

ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน = 0.938 + 0.608 (ระดับการรับรู้คุณลักษณะงาน) + 0.318 (ระดับความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน) $R^2 = 0.353$

2) สมการที่ 2 โรงพยาบาลเอกชน

$$Y = 2.388 + 0.387(X_1) R^2 = 0.163$$

ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน = 2.388 (ระดับการรับรู้คุณลักษณะงาน)

3) สมการที่ 3 โรงพยาบาลรัฐบาล และโรงพยาบาลเอกชน $R^2 = 0.163$

$$Y = 1.628 + 0.493 (X_1) + 0.174 (X_2), R^2 = 0.257$$

ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน = 1.628 + 0.493 (ระดับการรับรู้คุณลักษณะงาน) + 0.174 (ระดับความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน) $R^2 = 0.163$

4) สมการที่ 4 โรงพยาบาลรัฐบาล และโรงพยาบาลเอกชน วิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมด

$$Y = 1.714 + 0.133(V46) + 0.107(V53) + 0.103(V51) + 0.086(V58) + 0.078(V55) + 0.064(V49) R^2 = 0.299$$

ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน = 1.714 + 0.133 (หากมีการหมุนเวียนงานไปสู่ตำแหน่งใหม่ สามารถทำได้) + 0.107 (แผนปฏิบัติงานในหน่วยงานมีความชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย) + 0.103 (เพื่อนร่วมงานและผู้มารับบริการเห็นความสำคัญในงานที่ปฏิบัติ) + 0.086 (สถานที่ทำงานกว้างขวางเพียงพอกับจำนวน

บุคลากร) + 0.078 (การกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความชัดเจน) + 0.064 (งานที่ปฏิบัติมีความสำคัญต่อการอยู่รอดของหน่วยงาน) $R^2 = 0.299$

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้คุณลักษณะงาน และด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียนโรงพยาบาลรัฐบาล (สมการที่ 1) ซึ่งในส่วนของโรงพยาบาลเอกชน (สมการที่ 2) พบว่า มีเพียงปัจจัยด้านคุณลักษณะงานเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน และเมื่อวิเคราะห์ทั้งโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชนแล้ว (สมการที่ 3) พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้คุณลักษณะงาน และด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน และเมื่อนำ ตัวแปรทั้งหมดในปัจจัยด้านการรับรู้คุณลักษณะงานและด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานมาวิเคราะห์ (สมการที่ 4) พบว่า หากมีการหมุนเวียนงานไปสู่ตำแหน่งใหม่ และกลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานมากที่สุด ถัดมา คือ แผนปฏิบัติงานในหน่วยงานมีความชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย เพื่อนร่วมงานและผู้มารับบริการเห็นความสำคัญในงานที่ปฏิบัติ สถานที่ทำงานกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนบุคลากร การกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความชัดเจน และงานที่ปฏิบัติมีความสำคัญต่อการอยู่รอดของหน่วยงานรองลงมาตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาระดับความสุขในการทำงานและหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน โรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรด้านเวชระเบียนของทั้งโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน มีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งทั้งโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน มีระดับความสุขโดยรวมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน 2 ด้าน คือ ด้านรับรู้คุณลักษณะงาน 5 ประการ และ ด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Hackman and Oldham (1980) ที่ได้อธิบายความสัมพันธ์ของรูปแบบคุณลักษณะงาน 5 ประการ คือ 1) ด้านความหลากหลายของทักษะ 2) ด้านลักษณะเฉพาะของงาน 3) ด้านความสำคัญของงาน 4) ด้านความมีอิสระในงาน

5) ด้านการรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การรับรู้ใน 5 คุณลักษณะของงาน(Care job characteristic) นั้นส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่เป็นสภาวะทางจิตใจ (Critical psychological state) ที่มีต่องานใน 3 สภาวะ คือ รู้คุณค่าในงาน รู้ถึงความรับผิดชอบต่องาน รู้ผลจากการปฏิบัติงานและทำให้เกิดผลลัพธ์จากสภาวะทางจิตใจที่มีต่องานดังกล่าว ได้แก่ เพิ่มแรงจูงใจในงาน ความพึงพอใจในงานและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยความพึงพอใจในงานเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่แสดงถึงการมีความสุขในการทำงาน (Hackman and Oldham, 1980) ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสอดคล้องกับทฤษฎีของ Warr (1990) ที่ได้ทำการศึกษาลักษณะที่เกี่ยวกับงานและพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความพอเหมาะพอดี จะทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานควรส่งเสริมให้พอดีกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในขอบเขตที่หน่วยงานสามารถจัดให้ได้อย่างเหมาะสม (Warr, 1990; ประทุมทิพย์ เกตุแก้ว, 2551)

จากผลการศึกษาระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน โรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิศุภา แก้วมีศรี (2556) ซึ่งพบว่า ระดับความสุขโดยรวมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับปฐมภูมิ จังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาปฏิบัติงานรายได้ของครอบครัว คุณลักษณะงานและสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน โดยพบว่า รายได้ของครอบครัว คุณลักษณะงานด้านความสำคัญของงานและสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานที่ร่วมกันอธิบายโอกาสมีความสุขในการทำงานระดับมาก ได้ร้อยละ 25 แตกต่างจากผลการวิจัยของเสาวภา จตุทอง (2556) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า ระดับพฤติกรรมผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการวิจัยของอภิศุภา แก้วมีศรี (2556) และเสาวภา จตุทอง (2556) ได้ศึกษาความสุขในการทำงานโดยใช้แบบสอบถามจากรูปแบบของ Happinometer (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2553) และแนวคิดของ Diener (1999) ตามลำดับ ซึ่งเป็นการวัดความสุขในการทำงานที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผลการวิจัยมีทั้ง

ที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนั้น การวัดความสุขในการทำงานจะใช้แบบใดวัด จึงขึ้นอยู่กับมุมมองของความสุขและวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาแต่ละคน สำหรับการวัดความสุขในการวิจัยครั้งนี้ ได้วัดความสุขของบุคลากรด้านเวชระเบียนโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการประเมินองค์ประกอบ 9 มิติ ทำให้เห็นภาพรวมความสุขในการทำงานของหน่วยงานและทราบว่าเมืองค์ประกอบด้วยใครได้รับการพัฒนา ซึ่งเป็นแนวทางการเสริมสร้างความสุขในการทำงานแก่บุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

- 1) ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาในเรื่องของความรู้สึที่ดีต่องานเป็นหลักทั้งในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน เพราะมิติทางจิตวิญญาณดีจะมีค่าสูงสุดของความสุขในการปฏิบัติงาน การสร้างความรู้สึที่ดีต่องาน การรักในงาน มีทัศนคติที่ดีต่องาน องค์กร และเพื่อนร่วมงาน จึงต้องส่งเสริมในเรื่องนี้อย่างจริงจัง
- 2) ควรมีการสนับสนุนในเรื่องของการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน
- 3) ควรมีการหมุนเวียนงานในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีระดับความสุขในที่ทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน ทำให้เข้าใจงานของบุคคลอื่นด้วย สร้างความเข้าใจและสามารถที่จะช่วยเหลือกันได้มากขึ้นในการปฏิบัติงาน
- 4) ผู้บริหารองค์กรควรใส่ใจในเรื่องความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านเวชระเบียน โดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมความสุขในการทำงาน จัดตั้งคณะกรรมการที่หา หน้าที่ดูแลและกำหนดนโยบายในการพัฒนาความสุขในการทำงานให้ดีขึ้นต่อไป
- 5) ควรให้การสนับสนุนในการส่งเสริมความสุขในด้านจัดสรรเวลาพักผ่อนหรือเปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะเสริมสร้างกิจกรรมสังสรรค์นอกเหนือจากงานประจำ เช่น งานรื่นเริงประจำปีนอกจากนี้ควรดูแลเรื่องสวัสดิการ เพราะสวัสดิการที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานที่พนักงานควรจะได้รับ ทำให้พนักงานมีความสุข มีเงินเก็บ ส่งผลให้รู้สึกมีความสุขที่ได้ปฏิบัติงานในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อารมณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2553ก). *การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมพ์ดีการพิมพ์ .
- อารมณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2553ข). *ระบบการบริหารผลงาน*. กรุงเทพฯ : เอชอาร์ เซ็นเตอร์.
- Warr, P. (1990). The measurement of well-being and other aspects of mental health. *Journal of Occupational Psychology*, 63, 193-210.
- รัชณี ชาญสมสกุล. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน ลักษณะงานกับความสุขในการทำงานของบุคลากรพยาบาลประจำสถานพยาบาลสังกัดกรมราชทัณฑ์*. [วิทยานิพนธ์พยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล]. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเทียน อยู่เถา. (2560). *การบริหารงานเวชระเบียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเทียน อยู่เถา. (2556). *เวชระเบียน*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี (ประเทศไทย).
- Hackman R.J. and Oldham G.R. (1980). *Work Redesign*. Massachusetts : Addison-Wesley.
- Warr P. (2007). *Happiness and Unhappiness*. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.
- ประทุมทิพย์ เกตุแก้ว. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงานความสามารถในการเผชิญ และพื้นผ้าอุปสรรคกับความสุขในการทำงานของพยาบาลงานการพยาบาลผ่าตัด : กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- อภิศญา แก้วมีศรี. (2556). *ความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับปฐมภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข]. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสาวภา จตุทอง. (2556). *พฤติกรรมผู้นำและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณสุขและการจัดการภาครัฐ]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2553). *แบบสำรวจความสุขด้วยตนเอง : HAPPINOMETER ความสุขวัดเองก็ได้*. (เอกสารออนไลน์). ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2562. ค้นจาก <http://cstproject.exteen.com/20100926/entry>.
- Diener E., Suh M.E., Lucas R.E. and Smith H.L. (1999). Subjective Well-being : Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*; 125(2) : 276-302.

สภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Conditions and Results of Reading Habit Enhancement of
Students in Schools under the Office of Basic Education
Commission (OBEC)

พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ¹ และวรรณวีร์ บุญคุ้ม^{2*}

Pitak Supannopaph¹ and Wannawee Boonkum^{2*}

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

¹Faculty of Education, Silpakorn University, Muang, Nakhon Pathom 73000 Thailand

²Faculty of Education, Silpakorn University, Muang, Nakhon Pathom 73000 Thailand

*Corresponding Author, E-mail : bwannawee@gmail.com

(Received: 4 November 2020 Revised: 24 November 2020 Accepted: 26 November 2020)

143

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรกคือ การศึกษาสภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมนิสัย รักการอ่านของนักเรียนและห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Mixed methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้ง เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสภาพการดำเนินงานและผลการดำเนินงานการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงสำรวจพื้นที่ศึกษา การสัมภาษณ์ และการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามจากโรงเรียนต้นแบบส่งเสริม นิสัยรักการอ่านจากเขตพื้นที่ศึกษาทุกภูมิภาคของประเทศ รวม 16 โรงเรียน เป็น โรงเรียนในภาคเหนือ 4 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 โรงเรียน ภาคใต้ 4 โรงเรียน และภาคกลาง 4 โรงเรียน ในช่วงเดือนสิงหาคม 2561- มกราคม 2562 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการศึกษา พบว่า

สภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโครงการของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์และครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสำหรับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ 1) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้กิจกรรมเป็นหลัก จัดให้มีสื่อต่าง ๆ ที่ดึงดูดให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน ต้องการอ่านมากขึ้น โดยอาศัยการเสริมแรงในรูปแบบต่าง ๆ มีต้นแบบและการถ่ายทอดตัวอย่างที่ดีในการสร้างนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งมีหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานในระดับจังหวัด ภาคเอกชน รวมถึงผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน 2) การพัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยการพัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพ เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พัฒนาหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 3) การพัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่าน ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในการเรียนการสอน เน้นการบูรณาการเรื่องการอ่านในทุกกลุ่มสาระการจัดกิจกรรมการอ่านให้นักเรียนได้นำความรู้ความสามารถจากการอ่านมาใช้

คำสำคัญ : สภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research paper aimed to report the finding of conditions and results of reading habit enhancement of students in schools under the Office of Basic Education Commission (OBEC), which was a part of enhancement of reading habits of students and school libraries under the Office of Basic Education Commission. Mixed methods was used in this study to collected data from 16 schools under OBEC. Interview questions, a questionnaire were used to find out the conditions and results of reading habit enhancementให้นักเรียนใน sixteen prototype schools under OBEC that

enhance reading habits in different educational areas. Documentary analysis and field studies at the schools to explore the conditions and results of the reading habit enhancement were conducted. The data were collected during August 2018-January 2019, and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings were as follows.

The findings revealed the conditions and results of reading habit enhancement among students in schools under OBEC were at a high level. For the aspect of the opinions towards the project of the students in the prototype schools under OBEC, in overall, was at a high level. The best practice to enhance reading habits among students in the prototype schools under OBEC included 1) Schools paid attention to enhance reading habits; they had campaigns for continuous reading enhancement by using activities as a core, providing various media that attracted students to realize the importance and benefits of reading, more needs of reading motivated by using various forms of reinforcement. In those schools, there were role models and good examples of how to create reading habits. Moreover, agencies and related parties such as provincial agencies, private sectors, and parents also supported the students to enhance students' reading habits. 2) Reading sources and reading resources were developed to facilitate the enhancement of reading habits among students, by developing libraries to be quality learning resources for enhancing reading habits, and developing books and other media to facilitate reading habits. 3) Skills and reading ability were developed to enhance reading habits in teaching and learning, by emphasizing reading and integrating reading in all subjects. Additionally, reading activities were arranged to allow students to apply knowledge from reading.

Keywords : conditions of reading habit enhancement, results of reading habit/Enhancement, school library, students in schools under OBEC

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยตามกรอบนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอดพัฒนาทักษะในทุกด้าน มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน เน้นการสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดงานทั้งทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะเฉพาะในวิชาชีพ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทักษะการประกอบอาชีพอิสระ รวมถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้ ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน นอกจากนี้ นโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ 4 ประการ คือ 1) คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล 2) คนไทยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย 4) คนไทยคิดเป็น

ทำเป็น แก้ปัญหาได้มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โดยได้กำหนดตัวบ่งชี้ตามยุทธศาสตร์ข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวบ่งชี้ตามยุทธศาสตร์ที่สอง ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) อัตราการรู้หนังสือของประชากร (อายุ 15-60 ปี) เป็นร้อยละ 100 3) ผู้เข้ารับบริการในแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นปีละอย่างน้อยร้อยละ 30 4) คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน นอกเวลาทำงานโดยเฉลี่ย อย่างน้อยวันละ 60 นาที 5) สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ต่อประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปเป็นร้อยละ 50 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมและสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับประชากรในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมุ่งพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลตามนโยบายของรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ และแนวโน้มการพัฒนาในระดับสากล จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ในระยะ พ.ศ. 2557-2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด และสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาใช้ในการนิเทศประเมิน ให้คำแนะนำแก่โรงเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องมีส่วนร่วมและรับผิดชอบโดยมีการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนต้องส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามเป้าหมายการพัฒนาภายในปี พ.ศ. 2561 คือ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่านอย่างยั่งยืน และเป็นบุคคล

แห่งการเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการประเมิน เลือกปรับ และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรม มีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของการใช้ห้องสมุดและทรัพยากรสารสนเทศ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายเหล่านี้แล้วจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นเครื่องมือสำหรับนักเรียนในการแสวงหาความรู้สำหรับการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและโลก

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในปีงบประมาณ 2561 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้มีการวิจัยการศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาและจัดทำแนวทางที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและแนวทางการจัดกิจกรรมห้องสมุดที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและห้องสมุดโรงเรียน ตลอดจนทำให้ครูและผู้บริหารได้ตระหนักถึงบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้กับนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ในกรอบ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิ่งที่มีผลทำให้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านบุคลากรดำเนินงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านสถานที่

1.2 ด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินการในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้และการส่งเสริมและพัฒนาห้องสมุด ในขั้นตอนกระบวนการเตรียมการจัดกิจกรรมการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลที่ได้จากกิจกรรม

1.3 ด้านผลผลิต (Output) ของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ นิสัยรักการอ่านของนักเรียน การเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของห้องสมุด

1.4 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน และนักเรียนของโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมจำนวน 369 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage sampling) จากทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายมาภาคละ 2 จังหวัด 4 ภาค รวม 8 จังหวัด

และจากแต่ละจังหวัด สุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อย่างละ 1 โรงเรียน รวมได้ 16 โรงเรียน คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษา 8 โรงเรียน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 8 โรงเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 16 คน

2.1.2 กลุ่มครูบรรณารักษ์ โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 16 คน

2.1.3 กลุ่มครูผู้สอน โรงเรียนละ 7 คน รวมจำนวน 112 คน

2.1.4 กลุ่มนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนระดับประถมศึกษา 8 โรงเรียน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 8 โรงเรียน รวม 16 โรงเรียน โรงเรียนละ 25 คน รวมจำนวน 400 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการหาผลปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมเป็นกรณีศึกษา โดยโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกต้องเป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ

2.2.1 เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลรักการอ่าน

2.2.2 เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานการศึกษาว่าเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2.2.3 เป็นโรงเรียนที่ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติในด้านการอ่าน จากโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 16 คน ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2. ครูบรรณารักษ์โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

3. ครูผู้สอนโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 6 คน

4. นักเรียนโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 6 คน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน ศึกษานิเทศน์ จากพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ จำนวนพื้นที่ละประมาณ 7 คน รวม 4 พื้นที่ จำนวน 28 คน

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และแนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต สรุปได้ว่าการเรียนรู้ (Learning) หมายถึงกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร เป็นผลจากประสบการณ์ จากการฝึกปฏิบัติ การลงมือกระทำจริง (ทศนา แชนณี, 2554 : 475) และการเรียนรู้ตัวอย่างสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดที่มาจากกลุ่มทฤษฎี Constructionism ที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, 1972) การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้เห็นความคิดนั้นอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาและทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสร้างสรรค์ชิ้นงานนี้ ได้นำมาใช้ในประเทศไทยโดยเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยการเรียนรู้ที่ได้นั้นควรมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งควรมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) บรรยากาศที่มีทางเลือกหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ 2) สภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ เช่น กลุ่มคนที่มีความถนัด ความสามารถ และประสบการณ์แตกต่างกัน ซึ่งจะเอื้อให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสร้างผลงานและความรู้ รวมทั้งการพัฒนาทักษะทางสังคมด้วย และ 3) เป็นบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร เป็นกันเอง บรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนรู้รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สบายใจ จะเอื้อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข สำหรับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, 11-16) ระบุว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจกรรมหลัก เป็นกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยสามารถปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและครูผู้รับผิดชอบ โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับโรงเรียน 2) กิจกรรมเสนอแนะ โรงเรียนสามารถเลือกจัดกิจกรรมอย่างอิสระตามความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียน และในการพัฒนาห้อง

สมุดมีชีวิตนั้น นักวิชาการได้ให้ความหมายของห้องสมุดมีชีวิต (Living Library) ไว้พอสรุปได้ว่า แนวคิดห้องสมุดมีชีวิตหรือหนังสือมีชีวิตปรากฏขึ้นในประเทศอังกฤษครั้งแรกในเดือนเมษายน ค.ศ. 2008 ณ ศูนย์พักผ่อนย่านสวิสส์ คอทเทจ (Swiss Cottage) ในกรุงลอนดอน กิจกรรมนี้มีหนังสือมีชีวิตให้ผู้อ่านคนละ 30 นาที จากหนังสือจำนวน 15 เล่ม หลังจากนั้นกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตก็จะกระจายไปตามเมืองต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษอย่างรวดเร็ว ห้องสมุดมีชีวิต หมายถึง แหล่งรวมสารสนเทศที่ให้บริการความรู้ เพื่อให้บุคคลผู้แสวงหาความรู้ได้รับข้อมูลตรงตามความต้องการของทุกคนในการเพิ่มพูนสติปัญญา ได้ทุกที่ทุกโอกาสโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยการวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ สอบถาม และสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากพื้นที่ศึกษาทุกภูมิภาคของประเทศ รวม 12 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ข้อมูลสภาพและผลการดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากพื้นที่ศึกษา รวม 12 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน และนักเรียน และคัดเลือกโรงเรียนที่มีคะแนนการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสูงสุดระดับประถมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษาจำนวน 1 โรงเรียน เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยดำเนินการ

วิจัยในช่วงเดือนสิงหาคม-มกราคม 2562

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. กระทรวงศึกษาธิการได้ทราบผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แนวทางการจัดกิจกรรมห้องสมุดที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. สถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
4. นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษาได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีในการเรียนรู้และมีนิสัยรักการอ่าน

153

ผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษา สรุปได้ดังนี้

สภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์และครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด และด้านผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำสุด ส่วนความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ 1) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน รณรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องโดยใช้กิจกรรมเป็นหลัก จัดให้มีสื่อต่าง ๆ ที่ดึงดูดให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน เกิดความต้องการอ่านมากขึ้น ทั้งนี้อาศัยการเสริมแรงในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วย

ในการกระตุ้น มีต้นแบบและการถ่ายทอด ตัวอย่างที่ดีในการสร้างนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุน 2) การพัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยการพัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพ เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พัฒนาหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และ 3) พัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่าน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในการเรียนการสอนเน้นการอ่านและบูรณาการการสอนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการจัดกิจกรรมการให้นักเรียนได้นำความรู้ความสามารถจากการอ่านมาใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่าสภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอ่านเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดและวิจารณ์ญาณให้คนเรามีความองอกงามทางวุฒิภาวะวุฒิปัญญาและความสามารถ อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นไปในทางที่ดีงามได้ด้วยตนเอง จากเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอน จึงมีเห็นความสำคัญและมีแนวคิดร่วมกันในการสนับสนุนโดยจัดบุคลากรที่จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มีความเพียงพอ และเหมาะสมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของปิยธิดา วงศ์ประสิทธิ์ (2550) ที่ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนนาบ่อคำ วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของวรรณนิภา ชติรัตน์ (2550) ที่ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนทรงวิทยาจังหวัดสมุทรปราการ

ของผู้บริหาร และครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของจักรพันธ์ ต๊ะเรียน (2554) ที่ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ผลการศึกษาสภาพและผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านผลผลิต (นิสัยรักการอ่าน) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่ามีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอ่านเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และวิจารณ์ญาณให้คนเรามีความองกามทางวุฒิภาวะ วุฒิปัญญาและความสามารถ อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นไปในทางที่ดีงามได้ด้วยตนเอง การได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากบุคคลรอบข้างทั้งจากผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอน จึงเป็นการส่งเสริมที่ถูกต้องและส่งผลได้อย่างดีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนและได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของปิยธิดา วงศ์ประสิทธิ์ (2550) ที่ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนนาบ่อคำวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในด้านผลผลิต (นิสัยรักการอ่านของนักเรียน) พบว่า ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของวรรณนิภา ชติรัตน์ (2550) ที่ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนทรงวิทยา จังหวัดสมุทรปราการ ของผู้บริหารและครู ในด้านผลผลิต (นิสัยรักการอ่านของนักเรียน) พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญมากเพื่อให้การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านบรรลุผลสำเร็จ โดยการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้รับร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและหน่วยงานต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมสนับสนุนเพื่อพัฒนาให้เกิดนิสัยรักการอ่าน สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของธวัชชัย มีประเสริฐ (2552) ที่วิจัยและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ พบว่า นักเรียนโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรีเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นและปฏิบัติเป็นนิสัยเนื่องจากมีแรงจูงใจและเจตคติที่ดีจากโครงการส่งเสริมการอ่าน การหาแหล่งเรียนรู้หรือห้องสมุดที่ง่ายและการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองโดยการจัดหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่นักเรียนชอบ ปัจจัยอีกประการ คือ แหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านของโรงเรียน พบว่า รูปแบบของแหล่งการอ่านที่น่าสนใจ นักเรียนเข้าถึงง่าย รูปแบบที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงวัย และมีทรัพยากรการอ่านที่เพียงพอต่อความ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านขึ้น สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของสุชาติดา ชัยวิวัฒน์ตระกูล (2544) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวางเพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนนั้น โรงเรียนควรมีห้องสมุดที่ดีมีหนังสือที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน ปัจจัยที่สำคัญอีกประการ คือ กิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน พบว่า กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านที่มีรูปแบบที่หลากหลาย จัดโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะหรือตามบริบทของโรงเรียนและความเหมาะสมกับนักเรียน เป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งในการได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนใช้กิจกรรมเป็นหลัก กิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงษ์ คำเนตร (2552) ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการสร้างความรู้นียมเพื่อส่งเสริมทักษะและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการสร้างความรู้ความนียมสามารถสร้างเสริมทักษะการอ่านและนิสัยรักการอ่านให้สูงขึ้น การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนตามที่สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้ระบุไว้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนที่ให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่สนับสนุนทุนวิจัยประจำปีงบประมาณ 2562

เอกสารอ้างอิง

Basic Education Commission, Office of. (2018). *The Handbook of the Project of Encouraging Students to Gain Reading Habit and Library Development 2018*. Bangkok : Office of The Basic Education Commission. (in Thai)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการดำเนินงานกิจกรรมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดประจำปีงบประมาณ 2561*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Chaiwiwutrakul, S. (2001). Implementation of Extensive Reading Activities to enhance English Reading-Writing Abilities and Reading Habit of Mathayom Suksa 4 Students. Master of Education Thesis. Chiangmai University. (in Thai)

สุชาติ ชัยวิวัฒน์ตระกูล. (2544). การใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวางเพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Education, Ministry of. (2010). *Education Reform of the Second Decade (2009-2018)*. (2nd ed.). Bangkok : Ministry of Education. (in Thai)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- Kattirat, W. (2007). An Evaluation of the Project of Encouraging Students to Gain Reading Habit, Songvithaya School, Samut Prakan Province. Master of Education Thesis. Suandusit Rajabhat University. (in Thai)
- วรรณนิภา ชัตติรัตน์. (2550). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนทรงวิทยา จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- Khaemane, T. (2011). *The Method of Teaching*. (14th ed.). Bangkok. Chulalongkorn University Printing House.
- ทีศนา แชมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Mangmoon, J. (2004) Using Group Activities to Promote Reading Habit of Prathom Suksa 5 Students. Master of Education Thesis. Chiangmai University. (in Thai)
- จิรนนท์ มั่งมุล. (2547). *การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Meeprasert, T. (2009). *Research and Development of Reading Promotion to Improve the Quality of Learners and Develop Academic Performance*. Bangkok. Tharn Aksorn.
- ธวัชชัย มีประเสริฐ (2552). *การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- National Economics and Social Development Council, Office of. (2016). *12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Bangkok : Office of The National Economics and Social Development Council. (in Thai)

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Piaget, J. (1972). *The Psychology of the Child*. New York : Basic Books.
- Tarian, J. (2011). Evaluation of Reading Formation Habit Project of Students at Schools under KamphaengPhet Educational Service Area Office 2. Master of Education Thesis. Kamphaengphet Rajabhat University. (in Thai)
- จักรพันธ์ ตะเรียน. (2554). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- กำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- Wongprasit, P. (2007). An Evaluation of the Project of Encouraging Students to Gain Reading Habit, Naborkum wittayakom School under Educational Service Area Office 41. The National and International Conference on Interdisciplinary Research for Sustainable Community 15th, July 23, 2015. Nakhon Sawan : Nakhon Sawan Rajabhat University. (in Thai)
- ปิยธิดา วงศ์ประสิทธิ์. (2558). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียน นาน้อยคำวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. ในการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15, 23 กรกฎาคม 2558. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Wuttipong, K. (2009). Organizing Constructivist Activities to Enhance Reading Skill and Habit Mathayom Suksa 2 Students. Master of Education Thesis. Chiangmai University. (in Thai)
- วุฒิพงษ์ คำเนตร. (2552). การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการสร้างความรู้นียมเพื่อส่งเสริมทักษะและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทางออกของความต่าง : การสร้างความปรองดองสมานฉันท์
ในระบอบประชาธิปไตยไทย
Solution for Diversity : Building Reconciliation for
Thailand's Democracy Regime

จันทนา อินทchim¹ และฤทัยทิพย์ จันทรสระแก้ว^{2*}
Chanthana Intrachim¹ and Ruetaitip Chansrakao^{2*}

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University,
Dhonburi, Bangkok 10600

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage, Klong Luang, Pathum Thani 13180

*Corresponding Author E-mail : ruetaitip@vru.ac.th

(Received: 19 November 2020 Revised: 24 November 2020 Accepted: 26 November 2020)

160

บทคัดย่อ

ความขัดแย้งทางการเมืองไทยในปัจจุบัน เป็นความขัดแย้งที่มีความเห็นต่าง
แม้ทุกฝ่ายจะเห็นตรงกันว่า ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
เป็นระบอบการปกครองที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทย แต่ก็ยังมีความต่างทาง
ความคิด การให้คุณค่าระบอบประชาธิปไตย การให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง
การเป็นตัวแทนของประชาชน การให้ความสำคัญกับคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตของ
ผู้นำประเทศ มีข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถค้นหาและทำความเข้าใจให้ปรากฏเป็นที่ยอมรับ
ในสังคมไทยและนานาชาติ ข้อเท็จจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้ง
การชุมนุมทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บทาง
ร่างกายและจิตใจ ความเสียหายของทรัพย์สิน และความเสียหายในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิด
ขึ้นให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่สั่งสมจนทำให้เกิดความ
แตกแยกในสังคม เป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การเยียวยา และการป้องกัน
มิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีก

ผู้เขียนเห็นว่า การสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมน่าจะเป็นทางออกของความต่าง : การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในระบอบประชาธิปไตยไทย คือ 1) เจตจำนงทางการเมืองของผู้บริหารและความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการผลักดันขับเคลื่อนการสร้างความปรองดอง 2) เปิดพื้นที่ทางการเมืองเพื่อสร้างบรรยากาศถึงความเป็นไปได้ในการหาทางออกร่วมกัน 3) การพูดคุยเจรจาทุกฝ่ายด้วยกระบวนการที่ยอมรับของกลุ่มพลังในสังคม 4) เหตุแห่งความขัดแย้งได้รับการแก้ไขหรือจัดการภายใต้กลไกที่ชอบธรรมอันนำไปสู่สังคมร่วมกัน 5) การมีคำอธิบายต่อเหตุการณ์ที่กระทบความรู้สึกของสังคม การยอมรับการกระทำผิดอย่างจริงใจและการให้อภัยต่อกันและกัน

คำสำคัญ : การปรองดอง ความขัดแย้ง ประชาธิปไตย

Abstract

The current Thai political conflict is a conflict of diverse opinions. Although all parties agree that democratic government with the King as Head of State is a regime that is suitable for Thai society, but there are still differences in ideas, valuing democracy, election focus orientation, people representation, virtue emphasis, integrity of the country's leader, unanswered and unclear doubts that needed to be accepted in Thai and international society, facts at the root of the conflict, political rally, human rights violation, loss of life, physical and mental injuries, property damage and other forms of damage that happened to be the cause of the conflict. Those conflicts have accumulated to cause divisions in society. So the goal is to bring together understanding, remedies and prevention of repeated incidents of violence and damage.

The authors view that building reconciliation in society should be solution for diversity for Thailand's democracy regime consisting as follows : 1) The political will of government leaders and the strength of

civil society to drive reconciliation, 2) Creating a political space to create an atmosphere of the possibility of finding a solution together, 3) Having dialogue with all parties through a process of acceptance of the social forces groups, 4)) The causes of conflicts are resolved or managed under legitimate mechanisms that contribute to society together and 5) Having explanations for events that affect the feelings of society, sincerely admitting wrongdoing and forgiving one another.

Keywords : reconciliation, conflict, democracy

บทนำ

ตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2475 มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านสถาบันทางการเมืองทั้งรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล มีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่าง ๆ สิทธิ เสรีภาพ อำนาจ หน้าที่ รวมถึงกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างกันของผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ภายใต้หลักการที่ว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้สมาชิกผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนทั้งประเทศ นำเสนอปัญหาไปยังฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างไม่รู้จบที่ผ่านมามีปัญหาต่าง ๆ รวมถึงความขัดแย้งในประเทศไทย แต่ที่ผ่านมามีปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้รับการแก้ไข ขาดความเอาใจใส่จากฝ่ายข้าราชการประจำและฝ่ายการเมือง ทำให้หลายปัญหาถูกสะสมกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งในระดับชุมชน บางปัญหากลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน บางปัญหานำไปสู่การแบ่งฝ่ายแบ่งสีของประชาชน มีการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์บ้าง ข้อเสนอทางการเมืองบ้าง บางครั้งนำไปสู่ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินทั้งของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป กระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของประเทศ

ในวงกว้าง บางครั้งนำไปสู่เหตุผลในการยึดอำนาจของฝ่ายทหาร ต่อจากนั้นก็มีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสืบทอดอำนาจในการปกครองบริหารประเทศ ทำให้เกิดข้อสงสัยถึงเป้าหมายในการดำเนินการของฝ่ายการเมือง ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของบางกลุ่มหรือไม่ ลักษณะดังกล่าวที่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหมุนเวียนครั้งแล้วครั้งเล่าในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2553 ได้มีเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศ โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม 2553 อันนำมาซึ่งความสูญเสียและความเสียหายอย่างประมาณค่ามิได้สู่สังคมและประเทศไทย รวมทั้งส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม มีประเด็นข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถค้นหาและทำความเข้าใจให้ปรากฏเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมไทยและนานาชาติได้ จึงต้องมีการตรวจสอบและค้นหาความจริง และข้อเท็จจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็ความรุนแรงในการชุมนุมทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บทางร่างกาย และจิตใจ ความเสียหายของทรัพย์สินและความเสียหายในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ในช่วงที่ผ่านมาให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่สั่งสมจนทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม ความตึงเครียดและขัดแย้งทางการเมือง โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและการเยียวยา และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต ทั้งนี้ ต้องมุ่งเน้นการใช้มาตรการเชิงสมานฉันท์ รวมถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม การฟื้นฟูและเยียวยาเหยื่อและผู้เสียหาย เพื่อสมานบาดแผลทางสังคมและ เสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ถ้อยทีถ้อยอาศัย และยอมรับความแตกต่างทางความคิดเพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป (Truth for Reconciliation Commission of Thailand, 2012, pp.1) และจากงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าในปี 2555 ความขัดแย้งที่ปรากฏชัดในสังคมไทย ประกอบด้วย ความขัดแย้งจากการใช้อำนาจ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความคิดเห็นที่แตกต่าง ความขัดแย้งจากการพัฒนาที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาเชิงโครงสร้างหรือปัญหาพื้นฐาน การไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม การดำเนินงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเสียเอง การที่นักการเมืองซึ่งเป็นผู้มีอำนาจทำตัวมีปัญหาเสียเอง ประชาชน

ที่มีการปรับตัวกับระบบสังคมที่เปลี่ยนไปทั้งได้และไม่ได้ ระบบการเรียนการสอนของประเทศไทยที่ไม่เน้นหลักการประชาธิปไตย และสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่เร่งกระบวนการขัดแย้งให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น (Wuthisarn *et al*, 2012, pp.108-115)

ความขัดแย้งทางการเมืองไทยในปัจจุบัน ถูกมองว่าเป็นความขัดแย้งที่มีความซับซ้อน มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายซึ่งมีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน กล่าวคือ แม้ทุกฝ่ายจะเห็นตรงกันว่า ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะเป็นระบอบการปกครองที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันมากที่สุด แต่ก็ยังมีความแตกต่างทางความคิดในแง่ของการให้น้ำหนักกับคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยของประเทศ ระหว่างการให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งและการเป็นตัวแทนของประชาชนกับการให้ความสำคัญกับคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตของผู้นำประเทศ โดยมีประเด็นข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถค้นหาและทำความเข้าใจให้ปรากฏเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมไทยและนานาชาติได้ จึงต้องมีการตรวจสอบและค้นหาความจริง และข้อเท็จจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงในการชุมนุมทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บ ทางร่างกายและจิตใจ ความเสียหายของทรัพย์สิน และความเสียหายในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ในช่วงที่ผ่านมาให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่สั่งสมจนทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม ความตึงเครียดและขัดแย้งทางการเมือง โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและการเยียวยา และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต ทั้งนี้ หากไม่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชน อาจนำไปสู่การสร้างความเสียหายจากความขัดแย้งของประชาชนอีกครั้งก็ได้

ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนี้กล่าวได้ว่า เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2557 หลังจากที่พลเอกประยุทธ์ล้มรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งภายใต้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและรวมอำนาจในตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลและนายกรัฐมนตรีจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการดำเนินการเลือกตั้งแต่การเลือกตั้งล่าสุดที่ผ่านมาได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก เนื่องจากเป็นการเลือกตั้งที่ผ่านการใช้กลไกทางกฎหมายและทางการเมืองโดยการออกแบรัฐธรรมนูญให้เอื้อต่อการขึ้นดำรงตำแหน่งและการครองอำนาจของรัฐบาลชุด

ปัจจุบัน ความไม่พอใจต่อการทำงานของรัฐบาลผสมกับการยุบพรรคการเมืองฝ่ายค้านอย่างพรรคอนาคตใหม่ นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ที่เป็นนักศึกษาและนักเรียนผ่านการใช้ระบบแพลตฟอร์มและการใช้สื่อทางสังคมเป็นเครื่องมือในการระดมพลจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองและการประท้วงที่ยืนข้อเรียกร้องในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน การปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ และการให้เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง (Supalak Ganjanakhundee, 2020, pp.2-3)

จากประเด็นปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวจึงต้องมุ่งเน้นการเข้ามาตรึงเชิงสมานฉันท์ รวมถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม การฟื้นฟูและเยียวยาเหยื่อและผู้เสียหาย เพื่อสมานบาดแผลทางสังคมและเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ถ้อยทีถ้อยอาศัย และยอมรับความแตกต่างทางความคิด เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการปรองดองและแนวทางการปรองดองที่มาจากฐานความคิดที่เกี่ยวข้อง

นิยามของการสร้างความปรองดอง

การสร้างความปรองดอง (Reconciliation) เป็นคำที่ได้รับการสนใจในสังคมไทยในขณะนี้ ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดความขัดแย้งจากความคิดต่างเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยกระบวนการปรองดองมีนักวิชาการต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ เช่น

Abu-Nimer (2001 as cited in Brouneus, 2003, pp. 13-19) กล่าวว่า การสร้างความปรองดอง เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยกและสร้างความไว้วางใจ เพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง โดยผ่านการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีต การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัย ตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน เป็นความยากลำบากอีกประการหนึ่งในการกำหนดนิยามการปรองดอง อยู่ที่คำถามว่าสิ่งที่ถูกอ้างถึงนั้นคือความสมานฉันท์ในสังคมหรือของเหยื่อแต่ละคน

Hayner (2010, pp. 155) พยายามชี้ให้เห็นว่าควรสร้างความแตกต่างระหว่างการปรองดองระดับบุคคลและระดับชาติ/การเมือง ทั้งยังได้ระบุว่าเป้าหมายของคณะกรรมการการความจริง คือ การส่งเสริมการปรองดองในระดับชาติโดยการพูดถึงอดีตที่เจ็บช้ำและขัดแย้งกันอย่างเปิดเผยเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและความขมขื่นที่แฝงเร้นระหว่างฝ่ายตรงกันข้าม อย่างไรก็ตามเฮย์เนอร์ยังคงเน้นในระดับบุคคลด้านประเด็นต่าง ๆ เช่น การเยียวยาและการปรองดองเป็นกระบวนการส่วนบุคคลอย่างลึกซึ้ง ไม่มีการรับประกันว่าความรู้ความจริงทั้งหมดจะนำไปสู่การคืนดีของผู้รอดชีวิตกับผู้กระทำความผิด

Bar-Tal and Bennink (2004, pp. 11-38) ให้คำจำกัดความของการปรองดองว่า เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาสำหรับการก่อตัวของสันติภาพที่ยั่งยืนในกระบวนการนี้คู่แข่งในอดีตต้องยอมรับและยอมรับซึ่งกันและกัน ลงทุนผลประโยชน์และเป้าหมายในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่สันติ รู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกันที่ศนคติเชิงบวกตลอดจนความอ่อนไหวและคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของอีกฝ่าย การเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่ศนคติและอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มของตนเองคนอื่น ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างกันอาจใช้เวลาหลายทศวรรษ Bar-Tal กล่าวว่า การปรองดองไม่จำเป็นต้องมีในทุกสังคม แต่เฉพาะในสังคมที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งที่ยืดเยื้อและวุ่นวาย นั่นคือความขัดแย้ง “...ซึ่งสังคมที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาละครทางจิตวิทยาที่ใช้ร่วมกันอย่างกว้างขวางซึ่งสนับสนุนการยึดมั่นในเป้าหมายที่ขัดแย้งรักษาความขัดแย้งมอบอำนาจให้ฝ่ายตรงข้ามและลบล้างความเป็นไปได้ของการแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติและป้องกันการพัฒนาของความสัมพันธ์อย่างสันติ”

Lederach (1997, pp. 30) นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ให้คำจำกัดความของการปรองดองว่าเกิดจาก “จุดเน้นและจุดมุ่งหมาย” จุดสำคัญของการปรองดองคือการสร้างความอิมเมจใหม่และตีความระหว่างศัตรูในอดีต ความสัมพันธ์เป็นทั้งต้นตอและทางออกของความขัดแย้งในระยะยาวตาม Lederach ดังนั้นความสัมพันธ์ต้องเป็นจุดสนใจหลักในฐานะที่เป็นสถานที่ Lederach ให้เหตุผลว่า “การคืนดีหมายถึง พื้นที่สถานที่หรือสถานที่ของการเผชิญหน้าซึ่งคู่กรณีในความขัดแย้งมาบรรจบกัน” ในสถานที่แห่งนี้ความชอกช้ำของอดีตและความหวังในอนาคตจะต้องถูกกำหนดและนำมารวมกันโดยการอภิปรายประเด็นแห่งความจริงการ

ให้อภัยความยุติธรรมและสันติภาพ

Van der Merwe (1999, pp. 5) ผู้จัดการโครงการของศูนย์ศึกษาความรุนแรงและการปรองดองในเคปทาวน์ แอฟริกาใต้ ให้คำจำกัดความของการปรองดองว่า เป็นการริเริ่มทั้งหมดที่นำมารวมกันหรือมีส่วนร่วมทั้งสองฝ่ายในการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ค่านิยมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ ทศนคติและรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้พวกเขามีความสัมพันธ์แบบร่วมมือกันมากขึ้น” Van der Merwe ตรวจสอบการปรองดองจากสามมิติ ได้แก่ ขอบเขตของความสัมพันธ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์ลักษณะค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรม และระดับสังคมของการปรองดอง (ระดับชาติ ชุมชนและบุคคล) เขาให้เหตุผลว่าการปรองดองเป็นองค์ประกอบสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการสร้างสันติภาพ องค์ประกอบที่สำคัญของการปรองดอง ประกอบด้วย ความยุติธรรม ความจริง การเยียวยาและความมั่นคง

Long and Brecke (2003, pp. 24-35) ศาสตราจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีแห่งจอร์เจีย เสนอคำจำกัดความของการปรองดองใน “แบบจำลองการให้อภัย” Long เสนอว่า การรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมแม้จะมีความก้าวร้าวและความรุนแรงเป็นพื้นฐานสำหรับการอยู่รอดและความเป็นอยู่ที่ดี การปรองดองถูกมองว่าเป็นกลไกในการแก้ปัญหากระบวนการทางอารมณ์ที่จิตใจได้พัฒนาขึ้นโดยปรับให้เข้ากับความจริงที่ว่า ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ของมนุษย์ ปรองดอง คือ “การประนีประนอมซึ่งกันและกันระหว่างอดีตคู่อริ” และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการให้อภัย

Ericson (2001 as cited in Brouneus, 2003, pp. 13-19) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการปรองดองระหว่างนักวิจัยด้านสันติภาพและนักศาสนศาสตร์ ว่าความปรองดองเป็น “การสร้างสันติภาพเชิงบวกและยั่งยืนระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งด้วยอาวุธ” มีความเข้าใจที่แตกต่างกันมากมายเกี่ยวกับสิ่งที่ควรให้ความสำคัญในกระบวนการปรองดอง จากข้อมูลของ Ericson การริเริ่มเพื่อการปรองดองมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นไปที่หนึ่งในสามเสาหลักในรูปสามเหลี่ยมแห่งความขัดแย้ง พฤติกรรมความขัดแย้ง (ค้นหาวิธียุติความขัดแย้งด้วยอาวุธและฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่แตกสลาย) ทศนคติความขัดแย้ง (แบบแผนที่ทำหายความเข้าใจผิดและความเชื่อและการเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ) หรือการผสมผสานทั้งสองอย่างที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างความขัดแย้ง (การเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบไม่สมมาตร)

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อประชาธิปไตยและความช่วยเหลือด้านการเลือกตั้ง (IDEA, Stockholm, 2003, pp. 12) ได้ให้คำจำกัดความของการปรองดองว่าเป็นกระบวนการที่สังคมเคลื่อนจากอดีตที่แตกแยกไปสู่อนาคตร่วม การพัฒนาบรรทัดฐานประชาธิปไตยในสังคมหลังสงครามเป็นพื้นฐาน กระบวนการนี้ความยุติธรรมเชิงโครงสร้างก่อให้เกิดความขัดแย้งใหม่ ในกระบวนการสร้างความปรองดองการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความไว้วางใจและการเอาใจใส่พัฒนาขึ้นภายใต้กรอบของประชาธิปไตยเพื่อสันติภาพที่ยั่งยืน

Assefa (1999 as cited in Brouneus, 2003, pp. 13-19) ให้เหตุผลว่าการปรองดองแตกต่างจากกลไกจัดการความขัดแย้งอื่น ๆ โดยวิธีการสาระสำคัญของ การปรองดอง คือ การริเริ่มโดยสมัครใจของคู่ขัดแย้งที่จะรับทราบความรับผิดชอบและความผิดของตนโดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่ได้มีไว้เพื่อสื่อสารความคับข้องใจของตนเท่านั้น การกระทำของฝ่ายตรงกันข้าม แต่ยังมีส่วนร่วมในการไตร่ตรองตนเองเกี่ยวกับบทบาทและพฤติกรรมของตนเองในพลวัตของความขัดแย้ง

Galtung (1996 as cited in Brouneus, 2003, pp. 13-19) เสนอการปรองดองไว้ว่า “ เป็นกระบวนการเยียวยาความชอกช้ำของเหยื่อและผู้กระทำผิดหลังความรุนแรง เป็นการปิดฉากความสัมพันธ์ที่ไม่ดี กระบวนการนี้คือการเตรียมความพร้อมของฝ่ายต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรมและสันติ ”

Kriesberg (2007, pp. 243-271) กล่าวว่า การปรองดอง คือ การที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เคยประสบกับความสัมพันธ์ที่กดขี่หรือความขัดแย้งที่ทำลายล้างซึ่งกันและกันได้เคลื่อนไหว เพื่อบรรลุหรือฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่มีอยู่ตามระดับการยอมรับซึ่งกันและกันที่ความแตกต่างกัน

จากแนวคิดของนักวิชาการที่มีความคิดเห็นหลากหลาย จึงสรุปได้ว่าการปรองดอง หมายถึง การดำเนินการหรือกระบวนการในการฟื้นฟูหรือรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความไม่ลงรอยหรือไม่เห็นพ้องต้องกันในสถานการณ์หรือจุดยืนเรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยที่มีเป้าหมาย เพื่อสร้างความสมานฉันท์หรือเชื่อมความแตกแยกให้กลับมาสู่สภาพที่เหมาะสม

มิติต้องพิจารณาเกี่ยวกับการปรองดอง

ในการปรองดองนั้น มีมิติต้องนำมาพิจารณาหลายมิติ อาทิ การรับรู้อดีต การยอมรับความรับผิดชอบและขั้นตอนในการสร้างความไว้วางใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการระยะยาวและการระบุดเริ่มต้นที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะในสังคมแต่ละสังคม (Fischer, 2011, pp. 3)

แนวคิดการปรองดองถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในเชิงวิชาการ เรื่อง การสร้างสันติภาพและการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้ง ทั้งยังเป็นที่ถกเถียงกันว่า การปรองดองจำเป็นต้องมีทั้งการประสานกันของกระบวนการจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบน (Bar-On 2007, pp. 81) และแม้ว่ากระบวนการอาจเริ่มต้นจากผู้นำหรือจากรากหญ้า แต่ก็ต้องมีประสิทธิภาพ ดำเนินการในทั้งสองมิติพร้อมกันเสมอ (Bar-Tal/Bennink, 2004)

Boraine (2006, pp. 17-27) นักวิชาการด้านการแก้ไขความขัดแย้ง เห็นว่าในการปรองดองนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องบรรลุถึงการปรองดองในสังคมที่แตกแยกกันอย่างลึกซึ้ง ด้วยการสร้างความทรงจำร่วมที่ผู้ที่ยอมรับได้สร้างและดำเนินการกับระบบที่ไม่ยุติธรรมต่อผู้คนที่ต่อสู้อีกผู้คนอีกมากมายที่อยู่ตรงกลางและอ้างว่าไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในประเทศของตนเอง

Kriesberg (2007, pp. 243-271) ได้ถึงระบุว่า การปรองดองมีมิติต้องพิจารณา 4 มิติ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพในสังคม หลังสงครามเพื่อความจริงร่วมกัน ความยุติธรรม ความเคารพและความมั่นคง

มิติตที่ 1 ความจริงมีความสำคัญ

สังคมที่แตกแยกกันหลังจากการก่ออาชญากรรมจำนวนมากมักจะปฏิเสธสิ่งที่สมาชิกของอีกฝ่ายหนึ่งประสบมา จึงจำเป็นต้องยอมรับอย่างเปิดเผยว่า พวกเขามีมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความเป็นจริง ในระดับที่สูงอาจมีการพัฒนาความจริงร่วมกันซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการสืบสวนอย่างเป็นทางการ การพิจารณาคดี และการรายงานวรรณกรรมและสื่อมวลชน เพื่อให้มีการรับทราบถึงการล่วงละเมิด

มิติตที่ 2 ความยุติธรรมเป็นสิ่งจำเป็น

ในขณะที่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากการกดขี่หรือการทารุณกรรมแสวงหาการชดใช้ อาจอยู่ในรูปแบบของการชดใช้ความเสียหายหรือการชดเชย กระบวนการนี้ยังรวมถึง

การลงโทษผู้ที่กระทำความผิดด้วย นอกจากนี้อาจมีการแสดงถึงความยุติธรรมในทางการเมืองที่ให้การป้องกันอันตรายและการเลือกปฏิบัติในอนาคต

มิติที่ 3 การแสดงออกถึงความเคารพ

การแสดงออกถึงความเคารพของสมาชิกแต่ละชุมชนต่ออีกฝ่ายหนึ่งทำให้เกิดการยอมรับความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นและสิทธิมนุษยชน

มิติที่ 4 การรักษาความปลอดภัย

มิติเรื่องการรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลหรือส่วนรวมเป็นส่วนหนึ่งของการปรองดองความปลอดภัยมีอยู่เนื่องจากฝ่ายตรงกันข้ามรู้สึกไว้วางใจขั้นต่ำและการมีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าพวกเขาสามารถที่จะอยู่ร่วมกันโดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคุกคามอีกฝ่ายหนึ่ง

มิติต่าง ๆ ของการปรองดองตาม แนวคิดของ Kriesberg ไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างในเวลาเดียวกัน แต่มักจะขัดแย้งกัน ในขณะที่ผู้นำกลุ่มเล็ก ๆ หรือแม้แต่การปฏิบัติทั่วไปแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของการปรองดอง คนอื่น ๆ อีกหลายคน ในหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายอาจยังคงไม่ปรองดองและบางคนอาจต่อต้านความสัมพันธ์ใหม่หรือแม้แต่พยายามล้มล้าง คนอื่น ๆ อาจปฏิเสธสิ่งนี้และพยายามต่อสู้ต่อไปหรือบ่อนทำลายการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ

จึงได้สรุปไว้ว่า ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้ง คือ การเอาชนะความขัดแย้งทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้มากกว่าการปรับตำแหน่งใหม่ มีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนการกระทำต่าง ๆ ที่มาจากความขัดแย้งโดยการระบุงสาเหตุที่แท้จริงและมุ่งเน้นไปที่ด้านโครงสร้าง พฤติกรรมและทัศนคติ ซึ่งสอดคล้องและใกล้เคียงกับกัลตุง (2539) ที่เสนอว่า การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจำเป็นต้องเปลี่ยนความสัมพันธ์ผลประโยชน์ วาทกรรมและรัฐธรรมนูญของสังคม

Miall (2004, pp. 67-90) เชื่อว่าความหมายของความขัดแย้งขึ้นอยู่กับบริบทที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่และทัศนคติที่ทั้งสองฝ่ายมีต่อกันนั้นถูกหล่อหลอมโดยความสัมพันธ์ก่อนหน้านี้ สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตและความคาดหวังของสิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต บริบทรวมถึงสังคมที่แตกแยกด้วยวัฒนธรรมการจัดการด้านการปกครองสถาบัน บทบาททางสังคม บรรทัดฐานกฎเกณฑ์และหลักจรรยาบรรณและเส้นทางการพัฒนาของสังคมเอง นอกจากนี้ความขัดแย้งส่วนใหญ่ยังได้รับอิทธิพลจากพัฒนาการทางเศรษฐกิจและการเมืองที่กว้างขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

จะเห็นได้ว่า ภายในสังคมที่แตกแยกกับสังคมอื่น ๆ ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างกลุ่ม มักเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งและยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความพยายามในการสร้างสันติภาพในสภาพแวดล้อมหลังความขัดแย้ง ความทรงจำเป็นส่วนหนึ่งของความเข้าใจที่สร้างขึ้นโดยสังคมของแต่ละฝ่ายเกี่ยวกับสถานการณ์ซึ่งหล่อหลอมโดยวัฒนธรรมและการเรียนรู้ วาทกรรมและความเชื่อ วิธีที่กลุ่มต่าง ๆ จัดจำและสร้างอดีตของกลุ่มมักเป็นศูนย์กลางของการระดมพลเพื่อความขัดแย้ง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องจัดการในการสร้างความปรองดองและในด้านประเพณีวัฒนธรรม

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างการปรองดอง

Huys (2003, pp.19-21) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการปรองดองไว้ 3 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย

ขั้นตอนที่ 1 หยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว (Replacing Fear by Nonviolent Coexistence) การอยู่ร่วมกันแบบปราศจากความรุนแรงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยซึ่งผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญอย่างมาก

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ (Building Confidence and Trust) ขั้นตอนที่สองในกระบวนการนี้ กำหนดให้แต่ละฝ่ายทั้งเหยื่อและผู้กระทำความผิดได้รับความเชื่อมั่นในตนเองและกันและกัน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความเชื่อว่าการยอมรับความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกันและเปิดประตูให้วัฒนธรรมที่ยั่งยืนของการไม่ใช้ความรุนแรงมาถึงทีละน้อย

ขั้นตอนที่ 3 เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Towards Empathy) โดยความรู้สึกเห็นอกเห็นใจมาจากฝ่ายเหยื่อจะต้องเต็มใจจะรับฟังเหตุผลจากฝ่ายผู้กระทำ และผู้กระทำผิดเองก็ต้องเข้าใจถึงความโกรธและความขมขื่นใจของผู้ที่ได้รับความเจ็บปวด ในขั้นนี้วิธีหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ คือ คณะกรรมการค้นหาความจริงพิจารณาว่าขั้นตอนการปรองดอง

ขั้นตอนการปรองดอง	
ขั้นตอนการปรองดองไม่ใช่เรื่องของ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ an excuse for impunity ◆ only an individual process ◆ in opposition to/an alternative to truth or justice ◆ a quick answer ◆ a religious concept ◆ perfect peace ◆ an excuse to forget; nor ◆ a matter of merely forgiving
ขั้นตอนการปรองดองเป็นเรื่องของ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ finding a way to live that permits a vision of the future ◆ the (re)building of relationships ◆ coming to terms with past acts and enemies ◆ a society-wide, long-term process of deep change ◆ a process of acknowledging, remembering, and learning from the past; and ◆ voluntary and cannot be imposed.

ที่มา : A Handbook of Reconciliation After Violent Conflict, 2003, pp. 14.

กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง

Huyse (2003, pp. 24) เห็นว่า กระบวนการสร้างความปรองดองในชาติและสังคมอาจจะอาศัยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธีการก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ การสร้างสังคมที่คนเห็นต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ (Peaceful Coexistence) ซึ่งประกอบไปด้วย

1) การเยียวยาทางจิตใจ (Healing) ปัญหาที่ว่าผู้เสียหายจะต้องได้รับการเยียวยาอะไร หรืออย่างไร บ้างนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละบุคคล สภาพทางการเมือง วัฒนธรรม และเหตุการณ์อันทำให้เกิดความทรงจำที่เจ็บปวดแก่ผู้เสียหายด้วย หลักสำคัญในการเยียวยาผู้เสียหาย ได้แก่ การทำความเข้าใจกับบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Understanding Context) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น (Use Local Resources) และการเยียวยาควบคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน (Link Healing with Wider Reconstruction Efforts)

2) การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเยียวยาผู้เสียหายและการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นกระบวนการยุติธรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการพูดคุยกันเพื่อวิเคราะห์ว่า อะไรคือข้อเท็จจริง อะไรคือสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึก “รับผิดชอบ” กับสิ่งที่ตนเองทำ และตกลงกันว่า จะเยียวยาผู้เสียหายอย่างไร ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแล้วทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้

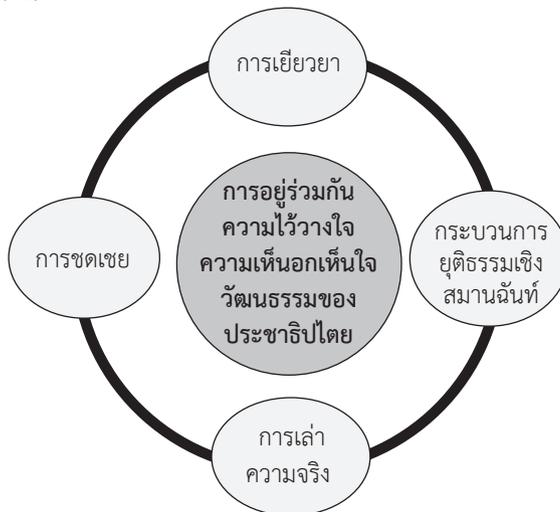
3) การเล่าความจริง (Truth-telling)

กระบวนการสร้างความปรองดอง ที่พบช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา คือ การจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อทำหน้าที่ค้นหาความจริง ข้อดีของการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริง ได้แก่ คณะกรรมการค้นหาความจริงสามารถเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นทางการของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งก่อนมีคณะกรรมการดังกล่าว อาจมีการให้ข้อมูลที่กล่าวถึงความเสียหายที่มากเกินไปเกินความเป็นจริง หรือน้อยเกินความเป็นจริงก็ได้ และการเปิดเผยความจริงจะทำให้สังคมหันมาสนใจผู้เสียหายซึ่งถูกสังคมเพิกเฉยมาเป็นเวลานาน อันนำไปสู่การสร้างมาตรการเยียวยาผู้เสียหายได้ ที่สำคัญ คณะกรรมการค้นหาความจริงสามารถนำเสนอมาตรการในการเยียวยาผู้เสียหาย ตลอดจนการปฏิรูปกฎหมายและสถาบันได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงไม่ใช่ว่าจะเหมาะสมกับทุกบริบทของความขัดแย้งเสมอไป เพราะในบางครั้ง การค้นหาความจริงก็อาจทำให้ความขัดแย้งที่มีอยู่เพิ่มมากขึ้น และการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงก็มีข้อเสียเช่นกัน ได้แก่ บางประเทศไม่มีโครงสร้างทางสถาบันที่น่าเชื่อถือพอที่จะสร้างกระบวนการค้นหาความจริงที่มีความชอบธรรม และไม่มีอะไรรับประกันได้ว่า คณะกรรมการค้นหาความจริงจะดำเนินการอย่างเป็นทางการอย่างเป็นกลาง ยิ่งกว่านั้น ในบางครั้ง การเปิดเผยความจริงก็อาจจะยิ่งสร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้เสียหายมากขึ้นก็ได้

4) การชดเชย (Reparation)

Vandeginste (2003, pp. 89-114) เห็นว่าการชดเชยเป็นสิ่งที่สำคัญในกระบวนการสร้างความปรองดองอย่างแท้จริง โดยถือหลักว่า รัฐมีหน้าที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ถ้าหากรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ทำการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน รัฐก็ต้องชดเชยให้ผู้เสียหายทั้งการทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (Restoration) ได้แก่ การคืนทรัพย์สิน การคืนสิทธิตามกฎหมายแพ่งของบุคคล และการใช้ค่าสินไหมทดแทน (Compensation) หมายถึง การจ่ายเงินให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้เสียหายสูญเสียไป นอกจากนี้ การเยียวยาอาจได้แก่ การฟื้นฟู (Rehabilitation) หมายถึง การทำให้สุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตกลับคืนสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุด ซึ่งอาจทำได้โดยให้การรักษาทางการแพทย์ และการชดเชยยังอาจหมายถึงการสร้างความพึงพอใจ (Satisfaction) คือ การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เสียหาย โดยการเปิดเผยความจริง การขอโทษ การลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นต้น

ภาพกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง

ที่มา : A Handbook of Reconciliation After Violent Conflict, 2003, pp. 24.

เงื่อนไขการสร้างการปรองดอง

Kelman (2010, pp.8) ได้ระบุเงื่อนไขสำหรับการปรองดอง ไว้ 5 เงื่อนไข โดยถูกออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ร่วมของฝ่ายที่ขัดแย้งกัน ประกอบด้วย

1. การรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับความเป็นชาติและมนุษยชาติของอีกฝ่าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการยอมรับอีกฝ่ายว่าเป็นชาติที่แท้จริงและรวมอีกฝ่ายเข้าด้วยกันในชุมชนคุณธรรมของตนเอง (Mutual acknowledgment of the other's nationhood and humanity)

2. การพัฒนาพื้นฐานทางศีลธรรมร่วมกันเพื่อสันติภาพ เพื่อให้ทั้งสองเกิดความสงบสุขฝ่ายต่าง ๆ เห็นว่าสอดคล้องกับหลักการแห่งความเป็นธรรมและสามารถบรรลุได้ความยุติธรรม (Development of a common moral basis for peace)

3. การเผชิญหน้ากับประวัติศาสตร์ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีประวัติการยินยอมร่วมกันแต่ต้องยอมรับความจริงของอีกฝ่ายในการเล่าเรื่องของตัวเอง (Confrontation with history)

4. การรับทราบความรับผิดชอบแสดงออกทั้งในเชิงสัญลักษณ์และเชิงสาระเงื่อนไข (Acknowledgment of responsibility)

5. การสร้างรูปแบบและกลไกเชิงสถาบันของความร่วมมือรวมถึงกิจกรรมระหว่างคนสู่คนที่หลากหลายซึ่งมีประโยชน์อย่างแท้จริงต่อทั้งสองอย่างภาคีและตั้งอยู่บนหลักการของความเสมอภาคและการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (Establishment of patterns and institutional mechanisms of cooperation)

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างการปรองดอง

การสร้างความปรองดองในชาติจะประสบความสำเร็จได้ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ คือ (Wuthisarn *et al*, 2012, pp. 52-55)

1. เจตจำนงทางการเมืองของผู้นำรัฐบาลและความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการผลักดันขับเคลื่อนการสร้างความปลอดภัย

สำหรับปัจจัยแรกที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปรองดองนั้น นอกจากเจตจำนงทางการเมืองของผู้นำรัฐบาลแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนและสร้างฐานมวลชนสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย

ปรองดอง เมื่อเจตจำนงทางการเมืองของผู้นำประเทศระดับบนได้ประสานเข้ากับความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมที่มีบทบาทการทำงานอยู่ในระดับกลางและฐานรากของสังคม กระบวนการสร้างความปรองดองในชาติที่ต้องการพลังความร่วมมือจากผู้นำของทุกฝ่ายรวมถึงฐานมวลชนในวงกว้าง จึงประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกกลุ่มในสังคม

2. เปิดพื้นที่ทางการเมืองเพื่อสร้างบรรยากาศให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการหาทางออกร่วมกัน

พื้นที่ทางการเมืองคือ พื้นที่ทั้งทางกายภาพและความรู้สึกที่ทุกฝ่ายสามารถแสดงออก การเรียกร้อง และการดำเนินการผลักดันเคลื่อนไหวให้เกิดการแก้ไขปัญหาหรือให้บรรลุปเป้าหมายทางการเมืองของตนได้อย่างสันติปราศจากความรุนแรง โดยไม่ถูกปิดกั้นกีดทับด้วยความรุนแรงจากผู้มีอำนาจรัฐ เมื่อพื้นที่การใช้สันติวิธีถูกเปิดกว้าง กลุ่มที่ต้องการเรียกร้องแสดงออกก็จะมองเห็นถึงความเป็นไปได้ในการหาทางออกที่ต้องการโดยมิต้องใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือ หมายถึงบรรยากาศทางการเมืองและสังคมแห่งการรับฟังกันและกันได้เริ่มที่จะเกิดขึ้น และภายใต้บรรยากาศดังกล่าวเท่านั้นที่จะเป็น สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ทุกฝ่ายเดินเข้าสู่ทิศทางการพิจารณาหาทางออกที่เป็นไปได้ร่วมกัน

3. การพูดคุยเจรจากับทุกฝ่ายด้วยกระบวนการซึ่งเป็นที่ยอมรับของกลุ่มพลังในสังคม

สิ่งสำคัญ คือ การพูดคุยเจรจານี้มิใช่การพูดคุยเจรจากับกลุ่ม ‘เพื่อน’ ที่เป็นพรรคพวกเดียวกันเท่านั้น แต่ต้องเป็นการพูดคุยกับกลุ่มคนที่คิดต่างซึ่งขัดแย้งรุนแรงกันถึงขนาดที่เรียกว่าเป็น ‘ศัตรู’ กันด้วย ซึ่งนับว่าเป็นความท้าทายที่ต้องอาศัยความกล้าหาญ และ ‘หัวใจที่ใหญ่’ และเปิดกว้างไม่น้อยของผู้นำจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้นอกจากต้องอาศัยความกล้าหาญและจิตใจที่เปิดกว้างรับฟังอันเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำ กระบวนการพูดคุยเจรจาก็จะต้องครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งด้วย (Inclusivity) เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของกระบวนการ (Sense of Ownership) หลักการครอบคลุมทุกฝ่ายเพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันจะทำให้กระบวนการเกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งการยอมรับจากทุกฝ่าย

4. เหตุแห่งความขัดแย้งได้รับการแก้ไขหรือจัดการภายใต้กลไกที่ชอบธรรม อันนำไปสู่การมองเห็นภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน

การที่ทุกฝ่ายจะปรองดองกันได้ก็ต่อเมื่อเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงระหว่างกันได้รับการแก้ไขหรือหากยังคงมีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่ ความแตกต่างนั้นก็ได้รับการจัดการไม่ให้เกิดกลายเป็นความรุนแรงดังเช่นในอดีตด้วยกลไกที่ชอบธรรม อันนำไปสู่การมองเห็นภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน ด้วยเหตุนี้การสร้างความปลอดภัยจึงไม่ใช่การให้ทุกฝ่ายลืมอดีตที่ผ่านมาโดยไม่แก้ไขจัดการกับต้นเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้นขึ้น

5. การมีคำอธิบายต่อเหตุการณ์ที่กระทบความรู้สึกของสังคม การยอมรับการกระทำผิดอย่างจริงจังและการให้อภัยต่อกันและกัน

การที่สังคมภายหลังความแตกแยกสูญเสียจะเดินหน้าต่อไปได้ผู้คนในสังคม จะต้องให้อภัยต่อการกระทำที่กระทบความรู้สึกของกันและกัน แต่โดยทั่วไปแล้ว การที่จะให้อภัยกันได้ นั้นความจริงของเหตุการณ์ที่นำมาซึ่งความสูญเสียและกระทบต่อความรู้สึกของสังคมอย่างรุนแรงนั้น ควรต้องได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะโดยมีเป้าหมายหลัก คือ เพื่อให้คำอธิบายต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เรียนรู้ บทเรียนในอดีต และป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งมีใช้การมุ่งค้นหาตัวคนผิดหรือแก้แค้น ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์ดังกล่าวจะต้องยอมรับผิดต่อการกระทำของตนอย่างจริงจัง ซึ่งจะเป็นการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในทางหนึ่งและทำให้เขาเหล่านั้นรู้สึกว่าได้ความยุติธรรมกลับคืนมา

ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างความปรองดอง

ระบบและโครงสร้างทางสังคมและการเมืองที่กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่เป็นระบบโดยบุคคลในกลุ่มอัตลักษณ์ต่าง ๆ ผ่านการเป็นตัวแทนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม และการกระจายหรือจัดสรรนโยบาย สินค้าและบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน สามารถปรับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มและส่งเสริมความร่วมมือให้เกิดขึ้นได้

การขจัดอุปสรรคเพื่อเปิดช่องว่างสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้น ต้องการการจัดการกับความคับข้องใจที่ชอบด้วยกฎหมายหรือการปฏิรูประบบการเมือง และโครงสร้างทางสังคมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในระบบนิเวศทางสังคม ตัวอย่าง

เช่น สถาบันทางการเมืองที่ล้มเหลวในการรวมตัวและการแสดงออก ในทำนองเดียวกัน เครือข่ายทางการเมืองแบบชาตินิยมที่ระดมการมีส่วนร่วมทางการเมืองพร้อมกับความแตกแยกในอัตลักษณ์หรือชนชั้นนำที่ทุจริต กักตุนทรัพยากรที่หายากเอาไว้สำหรับกลุ่มทางสังคมที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจ มีส่วนทำให้เกิดความแตกแยกภายในสังคม ซึ่งนำไปสู่การขาดตอนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการสร้างความปรองดอง

ประการแรก คือ ความสำคัญของการสนับสนุนความคิดริเริ่มในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเพื่อการปรองดอง ในการสนับสนุนการวางแผนเพื่อการปรองดอง ควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ความขัดแย้งซึ่งรวมถึงบริบทของความขัดแย้ง สาเหตุต้นตอ ผลที่ตามมา (รวมถึงบาดแผลทางจิตใจ) และการมีอยู่ของการริเริ่มเพื่อการปรองดอง ในระดับต่าง ๆ ในสังคม (ระดับบนสุด ระดับกลาง และรากหญ้า) โดยที่ขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ที่ต้องใช้เวลาเพียงพอ เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการที่ยาวนานมาก ในการวิเคราะห์สิ่งสำคัญ คือต้องกำหนดด้วยว่าใครกำลังทำอะไรที่ ไหน และอย่างไร

นอกจากนี้ยังต้องตรวจสอบระยะเวลาของการริเริ่มการสร้างความปรองดอง การวิเคราะห์ความขัดแย้ง ว่าเมื่อใดถึงเวลาที่จะเกิดการปรองดอง สิ่งที่สำคัญอยู่ที่การริเริ่มการปรองดองต้องการให้เงื่อนไขที่สงบสุขกลายเป็นเรื่องปกติในสังคมและความรุนแรงที่คาดว่าจะสามารถเกิดขึ้นใหม่จะต้องลดลงอย่างรวดเร็ว

ประการที่สอง คือ ในขั้นตอนกระบวนการแสวงหาความจริง รัฐบาลจำเป็นต้องสนับสนุนการให้ค่าตอบแทนทางการแพทย์ เศรษฐกิจ สังคมแก่ผู้ที่เข้าร่วมผู้รอดชีวิตที่ได้แบ่งปันประจักษ์พยานในอดีต จะต้องได้รับการชดเชยอย่างยุติธรรม เนื่องจากมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศ โดยรวมในการรับข้อมูล การไม่ได้รับเงินชดเชย ตามสัญญาว่าจะทำอันตรายร้ายแรงต่อบุคคลที่ถูกกระทำทารุณกรรมอยู่แล้ว ในทำนองเดียวกันเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการหาความจริง ควรได้รับการสนับสนุนทางจิตวิทยาที่เหมาะสม อีกทั้งควรจะสนับสนุนความคิดริเริ่มระดับชาติเกี่ยวกับวิธีการออกแบบการสนับสนุนดังกล่าว ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและประเพณีของประเทศเป็นอย่างมาก การปรองดองความยุติธรรมทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อลดช่องว่างและ

ชุดเซยความทุกข์ทรมานจึงเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการปรองดอง

ประการที่สาม คือ งานของคณะกรรมการความจริง (และกระบวนการแสวงหาความจริงอื่น ๆ ที่มุ่งไปที่การปรองดอง) มักจะจบลงด้วยรายงานที่มีคำแนะนำสำหรับอนาคต ดังนั้นสิ่งสำคัญคือต้องติดตามและนำคำแนะนำเหล่านี้ไปปฏิบัติจริง

ประการสุดท้าย คือ การสนับสนุนการจัดตั้ง “สื่อสันติภาพ” ในสังคมหลังความขัดแย้ง เพราะสื่อเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่ใช้อย่างชาญฉลาด ทั้งสามารถส่งเสริมกระบวนการปรองดองในเชิงบวก ตัวอย่างที่กล่าวถึงข้างต้น ได้แก่ การออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์จากคณะกรรมการความจริง (ระดับชาติและระดับท้องถิ่น) และรายการสำหรับเด็กที่มีเป้าหมายในการเปลี่ยนอคติและแบบแผนเชิงลบและเพิ่มความอดทนต่อ “อีกฝ่าย” ในสังคมที่แยกจากกัน

เอกสารอ้างอิง

- Assefa, Hizkias. (1999). “The Meaning of Reconciliation,” in *People Building Peace : 35 Inspiring Stories from around the World*, ed. Paul van Tongeren (Utrecht : European Centre for Conflict Prevention.
- Boraine, Alexander. (2006). *Transitional Justice. A Holistic Interpretation*, in : *Journal of International Affairs* 60, 1, 17-27.
- Bar-On, Dan. (2007). Reconciliation Revisited for More Conceptual and Empirical Clarity, in : Janja Bec-Neumann (ed.). *Darkness at Noon. War Crimes, Genocide and Memories*. Sarajevo : Centre for Interdisciplinary Postgraduate Studies, 62-84.
- Bar-Tal, Daniel and Gemma H. Bennink. (2004). The Nature of Reconciliation as an Outcome and a Process, in : Yaacov Bar-Siman-Tov (ed.). *From Conflict Resolution to Reconciliation*. Oxford : Oxford University Press, 11-38.

- Bloomfield, David. (2003). "Reconciliation: An Introduction," in *Reconciliation after Violent Conflict: A Handbook*, ed. David Bloomfield. Stockholm: International IDEA.
- Brouneus, Karen. (2003). *Reconciliation—Theory and Practice for Development Cooperation*. Sweden : International Development Cooperation Agency.
- Daniel Bar-Tal, speech held at the "Stockholm International Forum : Truth, Justice and Reconciliation", April 23–24, 2002
- Ericson, Maria. (2001). *Reconciliation and the Search for a Shared Moral Landscape : An Exploration Based Upon a Study of Northern Ireland and South Africa*. Frankfurt am Main; New York).
- Fischer, M. (2011). *Transitional Justice and Reconciliation : Theory and Practice*.
- Galtung, Johan.(1996). *Peace by Peaceful Means*. London : Sage.
- Galtung, John. (2001). "After Violence, Reconstruction, Reconciliation, and Resolution : Coping with Visible and Invisible Effects," in *Reconciliation, Justice, and coexistence: Theory and Practice*, ed. Mohammed Abu-Nimer. Lanham, Maryland: Lexington Books).
- Hayner, Princilla. (2010). *Unspeakable Truths: Confronting State Terror and Atrocity*. United Kingdom: Routledge.
- Kelman, Herbert C. (2010) "Conflict Resolution and Reconciliation : A Social-Psychological Perspective on Ending Violent Conflict Between Identity Groups," *Landscapes of Violence : Vol. 1 : No. 1* , Article 5. DOI : 10.7275/R5H12ZX0 Available at: <https://scholarworks.umass.edu/lov/vol1/iss1/5>
- Kriesberg, Louis. (2001). "Changing Forms of Coexistence," in *Reconciliation, Justice, and Coexistence : Theory and Practice*, ed. Mohammed Abu-Nimer (Lanham, Maryland : Lexington Books).

- Kriesberg, Louis. (2007). External Contributions to Post-Mass-Crime Rehabilitation, in : Beatrice Pouligny, Simon Chesterman and Albrecht Schnabel (eds.). *After Mass Crime. Rebuilding States and Communities*. New York : United Nations University, 243-271.
- Lederach, John Paul. (1997). *Building Peace : Sustainable Reconciliation in Divided Societies* Washington, D.C. : United States : Institute of Peace Press.
- Long, W.J. and P. Brecke, “The Emotive Causes of Recurrent International Conflict,” *Politics and the Life Sciences*, Vol. 22, No. 1 (March 2003), pp. 24-35
- Miall, Hugh. (2004). Conflict Transformation: A Multi-Dimensional Task, in : Alex Austin, Martina Fischer and Norbert Ropers (eds.). *Transforming Ethnopolitical Conflict. The Bergh of Handbook*. Wiesbaden : VS Verlag, 67-90. Available at www.berghof-handbook.net.
- Supalak Ganjanakhundee. (2020). Youthquake Evokes the 1932 Revolution and Shakes Thailand’s Establishment. Perspectives, ISSUE : 2020 No. 127, ISEAS Yusof Ishak Institute. Available at https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/2020/10/ISEAS_Perspective_2020_127.pdf
- Truth for Reconciliation Commission of Thailand. (2012). Final Report of Truth for Reconciliation Commission of Thailand (TRCT) 2012. Bangkok : Truth for Reconciliation Commission of Thailand.
- คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553-กรกฎาคม 2555 : สารจากประชาชนและกรรมการ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.).

Wuthisarn Thanchai *et al.* (2012). *Final Report on Building Reconciliation for Thailand*. Bangkok : King Prajadhipok's Institute.

วุฒิสสาร ต้นไชย และคณะ. (2555). *รายงานวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

Van der Merwe, Hugo. (1999). *The Truth and Reconciliation Commission and Community Reconciliation : An Analysis of Competing Strategies and Conceptualizations*. US : George Mason University.

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ
ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
Problems of Determination for Compensation on
Non-Pecuniary Damages in Thai Product Liability Law

ธีรฉรรษา บวรนนท์กุล

Theeratchara Borwornnuntakul

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Theeratchara.bo@gmail.com

(Received: 19 October 2020 Revised: 5 November 2020 Accepted: 15 December 2020)

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้มีการนำกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product liability) มาใช้โดยการตราออกเป็นพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ทั้งนี้มีเจตนารมณ์เพื่อให้การคุ้มครองประชาชนจากการนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ รวมทั้งมีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) มาใช้ อีกทั้งมีการกำหนดให้ผู้ต้องเสียหายสามารถได้รับค่าชดเชยต่าง ๆ เพื่อความเสียหายที่เหมาะสมต่อไป โดยไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั่นเอง ค่าเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองจึงเป็นทั้งค่าเสียหายที่แท้จริง ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจและค่าเสียหายเชิงลงโทษ อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและควรได้รับการพิจารณา ได้แก่ ปัญหาความไม่ครอบคลุมในความเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย นอกจากนี้ในการกำหนดค่าเสียหาย กฎหมายให้อำนาจศาลในการสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ครอบคลุมความเสียหายที่แท้จริงในอนาคตที่อาจเกิดต่อเนื่องมากขึ้นได้ แต่ก็ยังจำกัดและไม่ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิตหรือเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน หรือความเสียหายต่อจิตใจ

183

วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ

ที่ไม่ได้มีฐานที่มาจากความเสียหายทางร่างกาย ปัญหาการพิสูจน์ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าไม่ปลอดภัยของไทยที่ปัจจุบันการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจของไทย ยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดที่ชัดเจน ปัญหาเหล่านี้เป็นประเด็นที่ต้องแสวงหาคำตอบ เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมทั้งต่อผู้ประกอบการและผู้เสียหาย

คำสำคัญ : กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ การกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

Abstract

Thailand has adopted the product liability law by enacting as of to be The Liability for Damages arising from Unsafe Goods, Act B.E. 2551 (2008). Such law also has contained a strict liability and is required for the victims to receive compensation for any reasonable damage, pecuniary damage/non-pecuniary damage and punitive damage, but not including damage to the unsafe goods themselves. Therefore, the damages are covered as both real economic damages and non-pecuniary damages and punitive damages. However, the legal loophole that arise and should be considered include the legal problems of non-coverage of stand-alone non-pecuniary damage under such law. In addition, in determining the damages, the relevant consumer protection procedural law has legal provisions allow the court reserve the right to amend a judgment or court order to cover any potential future damages that may be more intermittent. Be that as it may, it is not covering life damages or damages to property or emotional distress damage that is not based on physical damage obviously. Apart from this, there are indispensable problems of how to prove for the existing non-pecuniary damage including the

problem of assessment on determination for the non-pecuniary damages respectively.

Currently, the determination for the non-pecuniary damages according to Thai Product liability law on liability for the unsafe goods are remain no clear guidelines for determining. These legal problems are issues that require answers to be clear and fair to both the entrepreneur as well as the victim. Recommends for this study are to guarantee the right to compensate an independent non-pecuniary damage, determine the conditions for assess the non-pecuniary damage in Thai Product liability law or pass the Supreme court Declaration including extend or improve to reserve the right in the judicial judgement in Thai Consumer Procedure law.

Keywords : Product liability law/Non-pecuniary damage/Assessment on determination for the non-pecuniary damages

185

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการนำกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product liability) มาใช้โดยการตราออกเป็นพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ทั้งนี้มีเจตนารมณ์เพื่อให้การคุ้มครองประชาชนจากการนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ รวมทั้งมีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) มาใช้ อีกทั้งมีการกำหนดให้ผู้ต้องเสียหายสามารถได้รับค่าชดเชยต่าง ๆ เพื่อความเสียหายที่เหมาะสมต่อไป¹ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน โดยไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั่นเอง² ดังนั้น ค่าเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองตาม

¹หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ

²มาตรา 4 พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัตินี้จึงเป็นทั้งค่าเสียหายที่แท้จริง ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ³ และค่าเสียหายเชิงลงโทษ นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเฉพาะฉบับแรกที่บัญญัติค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจไว้และใช้ถ้อยคำชัดเจนในบทนิยาม “ความเสียหายต่อจิตใจ”⁴ และผู้ได้รับความเสียหายพิสูจน์เพียงว่าตนได้รับความเสียหายจากสินค้านั้น อย่างไรก็ตาม แม้มีการกำหนดนิยามอย่างชัดเจน แต่ก็ยังมี得有หลักเกณฑ์ในการพิสูจน์และกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจไว้เช่นกัน จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนำไปสู่การมีประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

ปัญหาความไม่ครอบคลุมของความเสียหายต่อจิตใจที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

1) ปัญหาว่าความเสียหายต่อจิตใจรวมอยู่ในคำว่าความเสียหายต่อสุขภาพหรือไม่

จากการศึกษาพบว่า ในกลุ่มกฎหมายว่าด้วยสุขภาพ จะมีการบัญญัติกฎหมายให้ความเสียหายต่อสุขภาพผนวกรวมทั้งสุขภาพทางร่างกายและสุขภาพทางจิตใจ ไม่ว่าจะระดับนานาชาติ อันได้แก่ ธรรมนูญขององค์การอนามัยโลก⁵ (WHO : World Health Organization) หรือในกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ คือ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550⁶ รวมทั้งการให้ความหมายตามพจนานุกรม⁷

³เช่น ค่าเสียหายจากความเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน (Pain and suffering) ค่าเสียหายจากการใช้ชีวิตยากลำบาก (Inconvenience) ค่าความเสียหายจากความบาดเจ็บทางจิต (Emotional Distress) ในบัญญัติ มาตรา 11(1) พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

⁴มาตรา 4 พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

⁵ให้ความหมายของสุขภาพไว้ว่า “สุขภาพ หมายถึง สภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข รวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี และมีได้หมายความเฉพาะเพียงแต่การปราศจากโรคและทุพพลภาพเท่านั้น”

⁶พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สุขภาพ” ว่า “สุขภาพ” หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

⁷พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 หน้า 1201) ได้ให้ความหมายของ “สุขภาพ” ไว้ว่า “ความสุภาพ ปราศจากโรค, ความสบาย”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า ความเสียหายออกชัดเจนว่ามีทั้งความเสียหายต่อสุขภาพแยกออกจากความเสียหายต่อจิตใจ⁹ และยังมีคำนิยามของคำว่า ความเสียหายต่อจิตใจ ไว้โดยเฉพาะ⁹ นอกจากนี้ยังมีมาตรา 11 (1) กำหนดวิธีการในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจไว้โดยเฉพาะ จึงเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายประสงค์จะให้แยกความเสียหายประเภทความเสียหายต่อจิตใจออกจากความเสียหายประเภทอื่น เพื่อไม่ต้องการให้มีปัญหาในการตีความ ดังนั้น หากกฎหมายประสงค์ที่จะให้ผนวกรวมความหมายของร่างกายและจิตใจเข้าในความหมายของคำว่าสุขภาพให้ความหมายสุขภาพรวมถึงทั้งสุขภาพทางร่างกาย และสุขภาพทางจิตใจ คงไม่ต้องจำแนกออกอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความดังเช่นในกฎหมายลักษณะละเมิด¹⁰

นอกจากนี้เมื่อพิจารณากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562) รวมทั้งกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มีการบัญญัติถึงความเสียหายทางร่างกาย และความเสียหายต่อจิตใจแยกออกจากกันและเป็นไปทิศทางเดียวกัน โดยในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติถึงเรื่อง “สินค้าปลอดภัย” ในพระราชบัญญัติคุ้มครอง

⁹ในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ระบุในมาตรา 4 ว่า

“ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ ออนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

⁹มาตรา 4

“ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

¹⁰ป.พ.พ. มาตรา 446

ผู้บริโภค (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 29/1¹¹ รวมทั้ง มาตรา 29/6¹² การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านความปลอดภัย ดังนั้น ความเสียหายต่อจิตใจจึงไม่รวมอยู่ในคำว่า ความเสียหายต่อสุขภาพ

ปัญหาความไม่ครอบคลุมของความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทย

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่า มีเจตนารมณ์ในการให้ความคุ้มครองความเสียหายประเภทความเสียหายต่อจิตใจ หากแต่ในการที่ศาลจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อจิตใจนั้นจะต้องเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายเท่านั้น¹³

ดังนั้น หากเป็นความเสียหายต่อจิตใจที่มีได้เป็นผลเนื่องมาจากร่างกาย สุขภาพ อนามัย จึงไม่ได้รับความคุ้มครอง กล่าวคือ จะต้องเป็นความเสียหายที่มีลักษณะของการได้รับบาดเจ็บหรือทำให้เกิดบาดแผลทางร่างกายหรือความเสียหายทางร่างกาย

¹¹มาตรา 29/1 ในส่วนนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“สินค้าที่เป็นอันตราย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสินค้าที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติเรื่องนั้นไว้โดยเฉพาะแล้ว

“บริการที่เป็นอันตราย” หมายความว่า บริการที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบริการที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติเรื่องนั้นไว้โดยเฉพาะแล้ว

¹²มาตรา 29/6 ในกรณีที่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการซึ่งต้องปฏิบัติตาม มาตรา 29/4 และมาตรา 29/5 มีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้าหรือบริการนั้นอาจเป็นสินค้าหรือบริการที่เป็นอันตราย ผู้ประกอบการนั้นอาจแจ้งเตือนภัยแก่ผู้ผลิต ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ขาย หรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ รวมถึงผู้ประกอบการโฆษณา ผู้บริโภค และประชาชนทราบ เป็นการทั่วไป ในกรณีที่ปรากฏว่าสินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าหรือบริการที่เป็นอันตราย หรือสินค้าหรือบริการ ที่เป็นอันตรายนั้นมีผลทำให้บุคคลถึงแก่ความตาย รัับอันตรายสาหัส หรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของบุคคล หรือเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินอื่น...

¹³มาตรา 11 นอกจกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย...

เป็นฐานก่อนเท่านั้น หากเป็นความเสียหายต่อจิตใจอันมิได้มีผลเนื่องมาจากเงื่อนไขทางร่างกาย เป็นความเสียหายต่อจิตใจโดยแท้ กฎหมายมิได้บัญญัติให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องได้

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศจารีตประเพณีและลายลักษณ์อักษร พบว่า นอกจากความเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายแล้ว ยังมีความเสียหายต่อจิตใจที่ไม่ได้มีฐานมาจากทางร่างกายที่รู้จักกันในนาม “Nervous shock” หรือ “Emotional distress or Psychiatric illness” เช่น การตกใจอย่างรุนแรงและเสียชีวิตที่รอดชีวิตอย่างหวุดหวิดก็มีการยอมรับให้มีการชดเชยค่าเสียหายลักษณะนี้ โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา นำมากำหนดไว้ใน Restatement of Torts และให้ศาลมีอำนาจในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจประเภทนี้ให้ได้ในคดีต่าง ๆ เช่น คดีที่ผู้เสียหายตกใจกลัวอย่างรุนแรงจากการที่จำเลยจามขวานผ่านหน้าผู้เสียหายเฉียดไป แม้ไม่มีความเสียหายทางร่างกายเกิดขึ้น ศาลก็พิจารณาว่าเป็นการกระทำละเมิดที่สร้างความเสียหายต่อจิตใจโดยแท้แบบ “IIED” (Intentional Infliction of Emotional Distress) คือ เป็นการกระทำที่ร้ายแรงและอุกอาจที่สร้างความเสียหายต่อจิตใจผู้อื่นโดยแท้จริง โดยไม่ต้องอาศัยฐานความเสียหายอื่น ๆ¹⁴ และกรณีผู้เสียหายถูกลวนลาม ส่งผลให้เกิดความเครียดรุนแรงแบบ Intentional Infliction of Emotional Distress เป็นตัวอย่างที่รับรู้ได้ว่า ความเสียหายต่อจิตใจที่แท้จริงโดยไม่ต้องอาศัยฐานทางร่างกายหรือรอให้เกิดอาการทางร่างกายก่อน สามารถเกิดขึ้นได้ และศาลรับรองคุ้มครองให้¹⁵ หรือคดีที่ผู้เสียหายพบว่า มีเศษขุ่นขี้ในขวดจิ้งไปตรวจเพราะกลัวติดเชื้อเอช ไอ วี และฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจ เป็นต้น คดีเหล่านี้เป็นกรณีที่ศาลยอมรับผู้เสียหายมีความทุกข์ทรมานทางจิตใจ แม้ไม่ได้มีความเสียหายทางร่างกายร่วมด้วย กล่าวคือเป็นความเสียหายต่อจิตใจที่เป็นเอกเทศ

นอกจากนี้แม้ประเทศที่ไม่นำหลักความรับผิดเด็ดขาด (Strict liability) มาใช้อย่างเช่น ประเทศแคนาดาก็ยอมรับและคุ้มครองให้ เพียงแต่อาจจะมีการกำหนด

¹⁴ คดี I de.S.vW de S.

¹⁵ คดี Ford v. Revlon, Inc (1987)

เขตแดนสำหรับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค ส่วนประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่น ประเทศฝรั่งเศส ก็ยอมรับความเสียหายต่อจิตใจประเภทที่ไม่ได้มีฐานมาจากความเสียหายทางร่างกายก่อนด้วยเช่นกัน โดยมีการคุ้มครองความเสียหายต่อจิตใจประเภทต่าง ๆ ทั้งความเสียหายต่อจิตใจประเภท ความเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน ความสูญเสียความเพลิดเพลินหรือความสุขในชีวิต การขาดสมาคม รวมไปถึงค่าเสียหายต่อจิตใจจากการถูกลบหลู่ย่ำยักตีศรีและเกียรติยศ ความไม่สะดวกสบาย การสูญเสียความสุขในชีวิต เสียโฉม ความสูญเสียเชิงศีลธรรม สูญเสียสัมพันธภาพกับคู่ชีวิตด้วย เป็นต้น

ปัญหาความไม่ครอบคลุมของความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีสภาพเดียวกันและสืบเนื่องมาจากปัญหาความไม่ครอบคลุมของความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายสารบัญญัติ เนื่องจากในส่วนของกรณีพิจารณาตีความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น มีกฎหมายกำหนดให้การพิจารณาคดีต้องอาศัยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 40¹⁶ อย่างไรก็ตาม ในการสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวนั้น ก็ยังจำกัดเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิตหรือเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับจิตใจโดยแท้ เช่น หากต่อมาผู้เสียหายเกิดเป็นโรคจิตหลอน หรือความเสียหายทางอารมณ์ (Emotional Distress) ที่ไม่ได้มีฐานที่มาจากความเสียหายทางร่างกาย ศาลย่อมไม่สามารถแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ในค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจได้

¹⁶มาตรา 40 ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยและในเวลาพิพากษาคดีเป็นการพ้นวิสัยจะหยั่งรู้ได้ว่าความเสียหายนั้นมีแท้จริงเพียงใด ศาลอาจกล่าวในคำพิพากษาหรือคำสั่งว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ก่อนการแก้ไขต้องให้อีกาสคู่ความอีกฝ่ายที่จะคัดค้าน

ปัญหาการพิสูจน์การมีอยู่ของความเสียหายต่อจิตใจ

โดยหลักการ เมื่อผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ การจะเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ผู้เสียหายจำเป็นต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็น ทั้งนี้เป็นการพิสูจน์ตามที่กฎหมายบัญญัติ คือ การพิสูจน์ถึงการได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้านั้นและพิสูจน์ต่อว่าตนได้รับความเสียหายต่อจิตใจ ทั้งนี้ประเด็นการพิสูจน์ดังกล่าวจะต้องประกอบด้วย การจะต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายต่อจิตใจดังกล่าวนั้นเกิดมาจากหรือมีเหตุมาจากการใช้สินค้าไม่ปลอดภัย¹⁷ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความเสียหายต่อจิตใจเป็นความเสียหายที่มีลักษณะเฉพาะและแยกต่างหากจากความเสียหายทั่วไป และแม้เป็นความเสียหายต่อจิตใจที่เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายที่มีฐานจากทางร่างกาย สุขภาพ และอนามัย ผู้เสียหายก็ยังคงพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ามีเหตุและผลเชื่อมโยงว่าความเสียหายต่อจิตใจดังกล่าวเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น และหากเป็นกรณีความเสียหายต่อจิตใจที่เป็นความเสียหายต่อจิตใจโดยแท้ผู้เสียหายจะพิสูจน์อย่างไรให้เห็นว่า ตนได้รับความเสียหายต่อจิตใจแล้ว

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศจารีตประเพณีและลายลักษณ์อักษรนั้น ในกรณีการพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจ ศาลจะมีการพิสูจน์แยกออกมาโดยเฉพาะ ดังเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส พบว่าในกรณีต้องการพิสูจน์ โดยพยานหลักฐานที่สำคัญที่สุดที่จะพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจ คือ หลักฐานทางการแพทย์ ทั้งนี้การใช้หลักฐานทางการแพทย์นั้นจะช่วยนำมาใช้ประกอบการพิจารณาได้ เช่น กรณีที่โรคที่เจ็บปวดและกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงที่ศีรษะหรือผู้ป่วยเป็นโรคลมชัก (Epilepsy) อาจจะทำให้กระทบต่อประสาทจอตาที่ส่งผลต่อการมองเห็น เหมือนกับกรณีที่มีการบริโภคสารบางชนิด ที่มีส่วนผสมของสเตอรอยด์ ต่อเนื่องซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะข้อเสื่อม (Osteoarthritis) ซึ่งต่อไปแน่นอนอาจส่งผลให้เกิดความเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน หรือกรณีที่โรคที่อ้างว่าได้รับความทุกข์ทรมานจากโรกระบบประสาทอ่อนแรง (neurasthenia : a state of nervous exhaustion)

¹⁷มาตรา 6 ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการและการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด

อันเป็นผลมาจากการได้รับอุบัติเหตุทางรถไฟ โดยจากการตรวจของแพทย์ที่รายงานผลการทดสอบโดยการนำเข็มทิ่มศีรษะ ปรากฏว่า ผู้ป่วยไม่มีความรู้สึก แพทย์จึงยืนยันว่า โจทก์ป่วยได้รับผลกระทบจริง แสดงให้เห็นว่า ในการพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจนั้น ต้องอาศัยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งอาจเป็นจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาเฉพาะด้านที่ขึ้นทะเบียน ดังนั้น ในการพิสูจน์นั้น ศาลระบุในหลายคดีว่าจะต้องมีการนำสืบพิสูจน์ที่จะประกอบด้วยรายงานทางการแพทย์ (Medical records) ที่มีข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบาดเจ็บที่ได้รับ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออาการบาดเจ็บทางจิตอื่น (emotional distress) ภาพถ่ายการบาดเจ็บ (Photographs of injuries) จะบ่งบอกถึงความรุนแรงของอาการทางร่างกายและกระทบไปถึงอาการบาดเจ็บทางจิต รวมทั้งบันทึกพยานบอกเล่า เป็นต้น

นอกจากนี้ ในการระบุว่าผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายต่อจิตใจ นอกจากให้มีการนำเอาพยานหลักฐานทางการแพทย์มาแสดงแล้ว อาจให้มีการนำพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงถึงการมีอยู่ของความเสียหายต่อจิตใจ โดยอาจเป็นพยานหลักฐานที่ยืนยันจากคนใกล้ชิด เช่น เพื่อน ๆ หรือญาติ หรือการพิสูจน์ถึงความแตกต่างระหว่างก่อนเกิดเหตุกับหลังเกิดเหตุ ทั้งนี้ หลักการ คือ ต้องการนำเสนอแสดงข้อเท็จจริงที่แสดงถึงการมีอยู่จริงที่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญให้การรับรองยืนยัน การพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจดังกล่าวแทบทุกประเทศจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ข้อเท็จจริงเฉพาะจะต้องมาจากการตรวจพิสูจน์และยืนยัน

นอกจากนี้ในประเทศฝรั่งเศส ยังมีการตรวจพิสูจน์ โดยแพทย์เฉพาะทางอีกด้วย แต่กฎหมายไม่ได้บรรจุไว้ และยึดความเห็นของแพทย์หรือจิตแพทย์ที่เป็นทีม เช่น ประเทศฝรั่งเศส เสนอให้ทีมแพทย์ (ประกอบด้วยแพทย์ บุคลากรด้านการแพทย์ นักจิตวิทยาคลินิก ฯลฯ) เข้ามาพิจารณา โดยส่วนใหญ่จะเป็นแพทย์ที่รักษาทางร่างกาย ได้ตั้งทีมขึ้นมาเนื่องจากแพทย์ที่รักษาอาการทางร่างกายจะทราบผลจากการรักษาทางร่างกาย ระยะเวลาเจ็บป่วย พันตัว ส่วนจิตแพทย์จะประเมินการบาดเจ็บทางจิต เป็นสิ่งที่ทางจิตเวชสามารถบำบัดได้ เนื่องจากเงื่อนไขการบาดเจ็บทางร่างกายของคุณแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้วิธีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์แล้ว ประเทศฝรั่งเศสยังมีการขึ้นทะเบียน “นักกฎหมายผู้เชี่ยวชาญทางด้านการได้รับบาดเจ็บ” ด้วย โดยกระทรวงยุติธรรมจะทำหน้าที่รับขึ้นทะเบียนบัญชีเป็นผู้เชี่ยวชาญ

(List of spe'cialisations”) จากคำแนะนำของ Conseil/ national des barreaux เพื่อให้ทำหน้าที่ร่วมในการพิจารณาในการกำหนดค่าเสียหายด้วย แพทย์จะใช้ตาราง ทั้งสำหรับความเสียหายที่เป็นไปได้ (barèmes d'in) และความเสียหายที่ไม่อาจประเมิน ได้ (échelles de préjudices moraux) ให้ข้อบ่งชี้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ การใช้การพิจารณาจากรายงาน “ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์” (report from a medical experts) โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์ที่ศาลตั้งขึ้นก่อน ทั้งนี้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านคดี เกี่ยวกับการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากการบาดเจ็บที่มี “re' paration juridique du dommage corporel” สิ่งที่จะนำมาพิสูจน์ นอกจากฟังความคิดเห็นพยานผู้เชี่ยวชาญ (the expert opinion) แล้ว คู่ความในแต่ละฝ่ายก็มีสิทธินำพยานเข้าสืบให้ศาลพิจารณารวมทั้งการตั้งผู้แทนที่เรียกกันว่า “Bailiffs” เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

ปัจจุบันการกำหนดค่าเสียหายของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะละเมิด ตามมาตรา 438 ให้ศาลกำหนดค่าเสียหายจากพฤติการณ์ และความร้ายแรงของละเมิด จึงเห็นได้ว่าการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวเป็นการกำหนดค่าเสียหายที่มีฐานมาจากการกระทำมากกว่าพิจารณาถึงด้านความเสียหายที่เกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาก็พบว่าในการกำหนดค่าเสียหายของศาล นั้นขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายในลักษณะนี้อาจจะ สอดคล้องหรือเหมาะสมสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจของศาลไทย ศาล ก็จะวางแนวทางไปในลักษณะเดียวกันดังกล่าว กล่าวคือ พิจารณาจากรูปการณ์แห่งคดี ที่โจทก์นำสืบ และศาลย่อมกำหนดค่าเสียหายแก่โจทก์ก็ให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงได้ หรือแม้กรณีที่โจทก์ยังพิสูจน์นำสืบไม่ได้ ศาลย่อมวินิจฉัยให้ตามควร แก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วรรคแรก เป็นต้น ในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ตาม มาตรา 11(1) ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้า ที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จะมีการให้ความคุ้มครองความเสียหายประเภทความเสียหาย ต่อจิตใจอย่างชัดเจน และให้มีการเรียกร้องได้แต่ก็ยังเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณา

กำหนดให้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความเสียหายต่อจิตใจนั้นเป็นความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจซึ่งมีความละเอียดอ่อนมากกว่าความเสียหายทั่วไป ในการพิจารณา กำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจจึงควรมีลักษณะในการกำหนด ค่าเสียหายที่มีความ “ละเอียดอ่อน” ยิ่งกว่า และควรมีหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัย การกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจของไทยในปัจจุบันจึงยังส่งผลให้ เกิดความลักลั่น ไม่มีความเป็นระบบเนื่องจากการใช้ดุลพินิจในแต่ละคดีโดยเฉพาะ อีกทั้งในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อจิตใจขึ้น ยังมีข้อเท็จจริงอื่นที่ควรต้องนำมาพิจารณา ประกอบในการกำหนดนอกเหนือไปจากการกระทำของผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย พฤติกรรม และความร้ายแรงของการกระทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเท็จจริงที่เป็นปัจจัย ในส่วนของผู้เสียหาย

ในต่างประเทศ การที่ศาลจะกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ มีหลักเกณฑ์ที่ศาลนำมาพิจารณาประกอบในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ โดยพิจารณาจากปัจจัยเฉพาะในส่วนของผู้เสียหายด้วย เช่น ศาลนำเอา ปัจจัยส่วนบุคคล (เช่น เพศ อายุ) ลักษณะของการบาดเจ็บ (ความรุนแรงบาดแผล ระยะ เวลาที่รักษาตัว) รวมไปถึงความทุกข์ทรมานและความด้อยค่าลง (การทุกข์ทรมานทาง อารมณ์ ความสูญเสียหรือการด้อยค่าของชีวิต การด้อยค่าในครอบครัว) ความสัมพันธ์ กับคนในครอบครัว (ความสัมพันธ์ในการสมรสและสังคม รวมทั้งความสามารถทาง ร่างกายและจิตใจ การสูญเสียวิถีชีวิต เป็นต้น) มาประกอบการพิจารณา ดังเช่นในคดี *Stapley v. Hejlslet*, (2006)¹⁸ โดยเงื่อนไขเหล่านี้ได้ถูกนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการ กำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจซึ่งมีการระบุไว้ใน JSB Guidelines ด้วย บางประเทศเช่น ประเทศแคนาดา ศาลนำเอาหลักการวิเคราะห์ความเสี่ยง (the risk-utility analysis) มาใช้ เพื่อประเมินมาตรฐานการดูแล (the standard of care) การวิเคราะห์ความเสี่ยงที่คาดการณ์ได้กับบรรทัดฐานของผลิตภัณฑ์โดยอาศัย ข้อมูลที่มีให้ของผู้ผลิตในเวลาของการกระจายสินค้า ว่ามีความบกพร่องหรือไม่

¹⁸ศาลนำเอาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เสียหาย ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะของการบาดเจ็บ ความรุนแรงบาดแผล ระยะเวลาที่รักษาตัว การทุกข์ทรมานทางอารมณ์ มาประกอบกำหนด ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

รวมทั้งอาจมีการนำเอาหลักการชั่งน้ำหนักความเสี่ยงกับบรรทัดประโยชน์มาใช้ในการพิจารณาเช่นกัน¹⁹ นอกจากนี้ประเทศแคนาดาและประเทศสหรัฐอเมริกาบางมลรัฐได้มีการกำหนดค่าเสียหายโดยมีการกำหนดเพดาน (Cap) คือ กำหนดจำนวนสูงสุดของค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ²⁰ เพื่อไม่ให้เกิดการเรียกร้องเงินจำนวนมากขึ้นและอาจจะมากเกินไป เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจ่ายค่าชดเชย ส่วนในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจในประเทศฝรั่งเศสนั้นจะให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ (Medical expertise) เป็นผู้กำหนด โดยมีอัตราสากลตั้งแต่ 1 ถึง 7 และในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจในกรณีของความเจ็บปวดจะมีการกำหนดเป็นสากล แตกต่างกันตามระดับความเจ็บปวดเป็นตั้งแต่ระดับเบามาก เบากลาง รุนแรง จนถึงรุนแรงมาก แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้พิจารณาและกำหนดโดยอาจคำนึงถึงจำนวนการผ่าตัดที่ต้องดำเนินการ จำนวนครั้งของการรักษาและลักษณะของการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับผู้เสียหายจนกว่าจะฟื้นตัวเป็นปกติ รวมทั้งปัจจัยที่ใช้ในการประเมินที่เรียกว่า Pretium Doloris ได้แก่ ความบังเอิญ ระยะเวลาการรักษา ความเครียด ความรุนแรงของบาดแผลหรือการบาดเจ็บ และความรุนแรงหรือความโหดร้ายที่เกิดขึ้นจริง ระดับของการสร้างความเสียหายที่เกิด จำนวนผู้บาดเจ็บ บริบทของเหตุที่เกิดและสถานการณ์ และผลที่เกิดตามมาทันที จำนวนการผ่าตัด และระยะเวลาในการรักษาตัวในโรงพยาบาล จำนวนการรักษาซ้ำ เป็นต้น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ในกรณีที่ศาลจะกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจศาลจะพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งข้อเท็จจริงในด้านของผู้เสียหาย และระดับความรุนแรงของความเสียหายต่อจิตใจ และในบางกรณีศาลอาจกำหนดวิธีการอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วยพร้อม ๆ กันด้วย กล่าวคือมีรูปแบบในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจใน 2 ลักษณะ คือ การกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจที่เป็นเงินตรา (Financial Compensatory) โดยกำหนดอัตรา

¹⁹เช่น ในคดี Andersen v. St. Jude Medical Inc.,(2012) หรือคดี Aurora v. Whirlpool Canada (2013)

²⁰ดังเช่นในคดี Andrews v. Grand & Toy Alberta Ltd. คดี Arnold v. Teno, [1978] ที่รู้จักกันในนาม Trilogy

การจ่ายเงินค่าเสียหายเป็นเงินโดยมีสัดส่วนให้สัมพันธ์กับความเสียหายทางร่างกาย ซึ่งมีการพยายามใช้หลักคณิตศาสตร์ กฎเกณฑ์ มาตรฐาน เงื่อนไข หลักเกณฑ์ เช่น Scale, Matrix, Schedule, การเหมาจ่าย (Lump sum) การจ่ายเป็นเบี้ยเลี้ยง (per diem method) การพยากรณ์อนาคต (Scenario) ฯลฯ มาพิจารณาในการจ่ายเงิน เป็นต้น และมีการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจโดยการเยียวยาโดยวิธีอื่น เป็นแนวทางในการกำหนดเพื่อดำเนินการชดเชยในลักษณะการแก้ไขฟื้นฟูทางจิตใจไปพร้อม ๆ กับการรักษาทางร่างกาย เช่น การตั้งทีมรักษา การตั้งคณะกรรมการเฉพาะพิจารณา การจัดแผนดำเนินการแก้ไขฟื้นฟู เป็นต้น โดยศาลในต่างประเทศไม่ได้กำหนดอยู่เฉพาะเพียงแค่พฤติกรรม หรือความร้ายแรงแห่งละเมิด หากแต่ศาลได้มุ่งไปที่ 1) ปัจจัยเฉพาะของผู้ที่ได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ฯลฯ 2) ความทุกข์ทรมานที่จำเป็นต้องได้รับการเยียวยา 3) ความละเอียดอ่อนอื่น ๆ เช่น ความรุนแรงมาประกอบด้วย

ข้อเสนอแนะ

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปัญหาความไม่ครอบคลุมของความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทย มีข้อเสนอแนะ

หลักการ คือ เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์และการบัญญัติรับรองและกำหนดนิยามของคำว่าความเสียหายต่อจิตใจไว้ทั้งความเสียหายต่อจิตใจที่มีฐานและมีได้มีฐานมาจากทางร่างกายด้วยแล้ว จึงไม่ควรจำกัดให้มีการเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจเฉพาะที่มีฐานความเสียหายจากทางร่างกาย สุขภาพ อนามัยเท่านั้น แต่ควรมีการคุ้มครองให้เรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจโดยแท้ด้วย

การปรับปรุงแก้ไข การบัญญัติให้สิทธิผู้เสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ได้รับบาดเจ็บต่อจิตใจที่ไม่มีฐานมาจากทางร่างกาย สุขภาพ อนามัย ทั้งนี้โดย

1) การตัดถ้อยคำว่า “อันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย” ที่ปรากฏในมาตรา 11(1) วรรคสองออก ข้อความในบทบัญญัติเหลือเพียง “มาตรา 11 นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ และ.....

2) การเพิ่มเติมรับรองสิทธิ ในมาตรา 11(1) วรรคสองด้วย เนื่องจากกฎหมายให้สิทธิผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าไม่ปลอดภัยสามารถเรียกค่าเสียหายได้เฉพาะค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย ดังนั้น เพื่อให้การคุ้มครองความเสียหายต่อจิตใจที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัยในค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันมิได้มีผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายด้วย จึงควรกำหนดเพิ่มเติมในมาตรา 11 อนุ (1) วรรคสองเพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครอง ว่า

“มาตรา 11 นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และ.....

“ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันมิได้เป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายได้ หากสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ตนเองได้รับความเสียหายเช่นว่านั้น แต่ศาลอาจกำหนดค่าเสียหายให้ได้ไม่เกินกว่า 2 เท่าจากค่าเสียหายทางละเมิด”

หรือบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ได้รับความเสียหายต่อจิตใจที่ไม่ได้มีฐานมาจากทางร่างกาย สุขภาพ อนามัย โดยไม่มีการกำหนดเพดานค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจที่มีได้เป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายทางร่างกาย สุขภาพ อนามัย ทั้งนี้โดยการเพิ่มเติมในมาตรา 11(1) วรรคสอง ว่า “ในกรณี ที่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าไม่ปลอดภัย มีสิทธิที่จะเรียกร้อง ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจที่มีได้เป็นผลมาจากเงื่อนไขทางร่างกาย

ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อเป็นค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจดังกล่าวได้”

ปัญหาความไม่ครอบคลุมของความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค มีข้อเสนอแนะ

หลักการ คือ เพื่อให้ครอบคลุมครบถ้วนทั้งระบบ จึงเห็นควรเสนอแนะให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการสงวนสิทธิในการแก้ไขคำพิพากษาโดยในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นต่อจิตใจ และในเวลาที่พิพากษาคดีเป็นการพ้นวิสัยที่จะหยั่งรู้ได้แน่ว่าความเสียหายต่อจิตใจนั้นมีแท้จริงเพียงใด ศาลอาจกล่าวในคำพิพากษาหรือคำสั่งว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษา

การปรับปรุงแก้ไข บัญญัติให้สิทธิศาลในการสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ครอบคลุมความเสียหายต่อจิตใจที่ไม่ได้มีฐานมาจากทางร่างกาย สุขภาพอนามัย ด้วย จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม คำว่า “หรือต่อจิตใจ” ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 40 ว่า

มาตรา 40 ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย หรือต่อจิตใจ สุขภาพหรืออนามัยและในเวลาพิพากษาคดีเป็นการพ้นวิสัยจะหยั่งรู้ได้แน่ชัดว่า ความเสียหายนั้นมีแท้จริงเพียงใด ศาลอาจกล่าวในคำพิพากษาหรือคำสั่งว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ก่อนการแก้ไขต้องให้ออกาสคู่ความอีกฝ่ายที่จะคัดค้าน

ทั้งนี้เพื่อให้ความเสียหายต่อจิตใจได้รับการคุ้มครองในการที่ศาลจะสงวนสิทธิในการแก้ไขคำพิพากษาในอนาคตด้วย และสอดคล้องกับการคุ้มครองความเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายความรับผิดชอบในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

3. ปัญหาการพิสูจน์การมีอยู่ของความเสียหายต่อจิตใจ มีข้อเสนอแนะในหลักการ คือ ให้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมกำหนดว่าจะนำสิ่งใดมาพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจ และพิสูจน์อย่างไร โดยอาจให้ผู้เสียหายต้องแสดงให้ศาลเห็นว่ามีความเสียหายต่อจิตใจเกิดขึ้น โดยให้มีการตรวจรับรองโดยจิตแพทย์ที่ได้รับรองหรือขึ้นทะเบียนจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทยสภา เพื่อให้ระบุถึงความมีอยู่จริงของความเสียหายต่อจิตใจ รวมทั้งระบุระดับความเสียหายต่อจิตใจ เพื่อส่งผลให้ศาลสามารถนำ

ไปพิจารณาในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจต่อไป โดยมีแนวทางในการพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจที่ชัดเจนและมีมาตรฐาน

การปรับปรุงแก้ไข แก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายเพิ่มเติม ให้ภาระพิสูจน์ความเสียหายต่อจิตใจจากความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยแก่ผู้เสียหาย เนื่องจากการกล่าวอ้างว่า ได้รับความเสียหายต่อจิตใจที่ไม่ได้มีฐานจากทางร่างกาย ผู้เสียหายจะต้องมีภาระการพิสูจน์ในส่วนนี้ และยังสอดคล้องกับหลักการชดเชยในทางละเมิดที่ควรให้ผู้เสียหายได้กลับคืนสู่สถานะเดิมด้วยจึงควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 6 วรรคสองว่า

“มาตรา 6 เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบ.....

“ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนดังกล่าวก็ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหาย เช่นนั้นด้วย โดยมีการตรวจรับรองโดยจิตแพทย์ที่ได้รับรองหรือขึ้นทะเบียนจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทยสภา เพื่อให้ระบุถึงความมีอยู่จริงของความเสียหายต่อจิตใจ รวมทั้งระบุระดับความเสียหายต่อจิตใจ มาแสดงต่อศาล”

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ มีข้อเสนอแนะ

หลักการ ในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจจึงควรมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ศาลจะนำมาพิจารณาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดค่าเสียหายประเภทนี้ นอกจากนี้ อาจมีการกำหนดเพดานในการจ่ายค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ หรืออาจมีแนวทางในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจในรูปแบบอื่นประกอบหรือควบคู่กันไปเพื่อให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรม และให้ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายต่อจิตใจได้มีเยียวยาและฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ได้กลับคืนสู่สถานะเดิมมากที่สุด

การปรับปรุงแก้ไข กำหนดเพิ่มเติมในมาตรา 11 (1) วรรคสามเพื่อเป็นการกำหนดเงื่อนไขรองรับและอาจจำกัดเงื่อนไขให้เกี่ยวข้องที่ตรงและตึงให้แคบลงโดยการกำหนดเป็นเงื่อนไขให้ศาลนำเอาไปช่วยประกอบการพิจารณาดังเช่นในต่างประเทศโดยเพิ่มเติมว่า

มาตรา 11 นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

วรรคสาม ในการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ให้ศาลพิจารณาถึงความรุนแรงของความเสียหายต่อบาดแผล ความเสียหายต่ออวัยวะสำคัญของร่างกายและระยะเวลาการรักษาตัว ทางทำมาหาได้ เพศ อายุหรือช่วงเวลาของชีวิตหรือการใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ ความยืนยาวในชีวิต งานอดิเรกหรือสิ่งอำนวยความสะดวกก่อนการบาดเจ็บ ความทุกข์พลภาพที่มีอยู่ก่อน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธ์. (2562). *กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*. พิมพ์เพิ่มเติมครั้งที่ 1 : กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธานิก เกศพิทักษ์ (2561). *กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทยูเนี่ยนอูลตราไวโอเล็ต จำกัด
- มานิตย์ จุมปา. (2554). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มานิตย์ วงศ์เสรี และคณะ. (2558). *รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า (product Liability)* กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- ศักดิ์ดา ธนิตกุล. (2553). *คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย* กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด
- อนันต์ จันทร์โอภากร. (2562). *กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย* พิมพ์เพิ่มเติมครั้งที่ 1 : กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- จักรินทร์ โกเมศ รินทร์โกเมศ. (2552). “ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายทางจิตใจ ตามกฎหมายลักษณะละเมิด” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 40.
- ภาคภูมิ พงษ์ชัยภูมิ. (2552). ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประยูร กันไพเราะ. (2554). ความรับผิดทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจที่เกิด กับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุทธินันท์ บุญมณี. (2556). ปัญหาการพิจารณาพิสูจน์ตามพระราชบัญญัติความรับผิด ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขากฎหมายเอกชน
- พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551

201

ภาษาต่างประเทศ

- David G.Owen. (2008ป. *Product Liability Law*. Second edition. MN. Thomson/West.
- David A Fishcher and Willaim Power Jr. (1988). *Product Liability : Case and Materials* St. Paul, Minn.West Publishing Co.
- Denniss Campbel. (editor). (1996). *International Personal Injury Compensation* Sweet & Maxwell London.
- Isara Lovanich. (2011). *Personal injury and damages for non-pecuniary loss in the law of torts and the product liability law* Faculty of Law Thesis Thammasart University.
- Vanessa Wilcox. (2016). *A Company’Right to Damages for Non-Pecuniary Loss*. Cambridge University Press
- W.V. Horton Roger (ed) (2001). *Damages for Non-Pecuniary Loss in a Comparative Perspectives*. New York Springer Wien.

Journals

C.S. Wheatley, Jr., Annotation. "Future Pain and Suffering as Element of Damages for Physical Injury," 81 *A.L.R.* 423, (1932).

Harry Zavos. *Monetary Damages for Nonmonetary Losses : An Integrated Answer to the Problem of the Meaning, Function, and Calculation of Noneconomic Damages* 43 *Loy. L.A. L. Rev.* 193 (2009) <https://digitalcommons.lmu.edu/llr/vol43/iss1/3>.

Michel Cannarsa. "Compensation for Personal Injury in France : apply to American context," Retrieved on 12 May 2020 from <http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/>

The Law Commissions Working Paper No.41, *Personal Injury Litigation Assessment of Damages*, (18 October 1971).

202

Phillip L. Merkel. "Pain and Suffering damages at Mid-twentieth Century : A Retrospective View of The Problem and The Legal Academy's First Responses", *Cap. U. L. Rev.* 34, p. 545, (2006).

Ronald W. Eades. "Jury Instructions on Damage's in Tort action" *Tort & Insurance Law Journal*, Vol. 36, No. 1 P. 19, (FALL 2000).

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างการใช้การ
เรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google
Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning)
กรณีศึกษา การจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Comparison of the Teaching and Learning
Achievement Between the Use of the Active Learning
Teaching Using Innovation Teaching Google
Classroom with Regular Teaching Passive Learning
Case Study Teaching and Learning of Thai History
Courses High School Grad 12 Thepmitesuksa School

203

สิทธิพร ชุติธรรม¹ ณัฐวุฒิ ช่วยเอื้อ² และดวงตา อินทรนาค³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี
อีเมล dr.msittiporn@gmail.com

²นักศึกษาลัทธิสุตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี
อีเมล pruk_prug@hotmail.com

³อาจารย์ประจำลัทธิสุตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี
อีเมล d_2000intaranak@hotmail.com

(Received: 4 December 2020 Revised: 8 December 2020 Accepted: 11 December 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียน
การสอนระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการ
สอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) และ
เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย
(ส 33101) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพมิตรศึกษา ในอนาคต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และเข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) ซึ่งใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม (Control) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7/6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และเข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) ซึ่งใช้การเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) จำนวน 40 คน และได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบ Passive Learning 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก 0.2 ขึ้นไป ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2–0.8 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีข้อเสนอแนะคือ 1) ครูผู้สอนควรนำการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและสามารถทำการเผยแพร่กับครูผู้สอนในรายวิชาอื่น ๆ หรือในนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ข้อเสนอแนะการวิจัย 2) ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับครูผู้สอนเพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต และ 3) ควรมีการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้งาน Google Classroom ของครูผู้สอนและนักเรียน

คำสำคัญ : การสอนเชิงรุก กูเกิ้ลคลาสรูม การสอนแบบปกติ

Abstract

The purpose of this research was to compare the teaching and learning achievement between the implementation of the Active Learning teaching method using the Google Classroom teaching innovation and the regular teaching Passive Learning and to provide feedback and guidelines for teaching and learning of Thai history courses High School Grad 12 Thepmitesuksa School in the future

The samples used in this research were divided into experimental groups. (Experimental): Mathayom Suksa 6/3 students who are studying in Semester 1, Academic Year 2020 and participating in the Thai History course, which uses active learning using innovative technology Teach 40 Google Classroom and the control group Mathayom Suksa 6/7 students who are studying in the first semester of the academic year 2020 and participate in the teaching and learning of the Thai history course which uses teaching and learning Normal Passive Learning, 40 people were selected for Purposive Sampling. The research tools were: 1) a learning management plan using an Active Learning teaching method model using Google Classroom teaching innovation 2) a learning management plan using a passive learning method. 3) a learning achievement test and 4) a observation form for using a teaching method model. Which had a discriminant power of 0.2 or more, the difficulty was between 0.2 - 0.8, and the confidence value was 0.8, and the data was analyzed by a t-test.

The research results were found that Students who received an active learning teaching using Google Classroom teaching innovation had significantly higher academic achievement than students who received passive learning at the .05 level. and there is a suggestion. 1) Teachers should apply active learning teaching and learning using Google Classroom

teaching innovation to apply in teaching and to be able to publish to teachers. In other subjects or in other groups of students, Suggestions 2) In-depth interviews should be conducted. with teachers for additional information in teaching and learning in the future and 3) should have a questionnaire to study teachers and students satisfaction with Google Classroom.

Keywords : Active Learning, Google Classroom, Passive Learning

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างคนไทยที่มีศักยภาพและการสร้างสังคมที่รุ่งเรืองให้แก่ประเทศไทย โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น จึงมีโครงการและกิจกรรมที่สำคัญจำนวนมากที่สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทิศทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเป็นสาขาหนึ่งของการดำเนินงานปฏิรูปประเทศ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากนี้ ยังระบุในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้เกิดการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

แต่จากข้อมูลข้างต้นการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อตัวผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้น จะมุ่งไปที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและต้องสามารถก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21 ได้ ผู้สอนต้องไม่สอนหนังสือและไม่นำสาระที่มีในตำรามาบรรยายให้

ผู้เรียนจดจำแล้วนำไปทดสอบวัดความรู้ ผู้สอนต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้เท่านั้น ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือกระทำโดยมีประเด็นคำถามอยากรู้เป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยากเรียนและจะนำไปสู่ความกระตือรือร้นที่จะสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อสมมติฐานหรือคำตอบที่คุ้นเคยนั้นและผู้เรียนเป็นผู้สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่แทนของเดิม โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นตัวขับเคลื่อนในการเรียนรู้ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2559) ซึ่งจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย พบว่า มีระดับค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุดในมาตรฐานที่ ส 4.2 และ ส 4.3 เนื่องจากผู้สอนขาดสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งทำให้ผู้เรียนคิดว่า การเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์มีความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ ขาดสื่อ และการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นเนื้อหาและการท่องจำ โดยมีได้มีการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์

และจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้นักเรียนการศึกษา (Educational Innovation) มีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนในแวดวงของการปฏิรูปการศึกษาจึงมีการศึกษาคิดค้นรูปแบบของการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น อันเป็นการพัฒนาการด้านการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ดังนั้น การพัฒนาวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยีโทรคมนาคม ทำให้นักเรียนศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ จำนวนมากมาย โดยนวัตกรรมการเรียนการสอน Google Classroom ที่เป็นส่วนหนึ่งใน Google for Education มีบริการที่สำคัญต่าง ๆ ที่ผนวกเข้าด้วยกันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอนสร้างและลดภาระในการจัดเก็บ รวมทั้งคุณสมบัติที่ช่วยประหยัดเวลา เช่น ความสามารถในการ

สำเนาเอกสารให้กับผู้เรียนแต่ละคน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถติดตามงานที่ได้รับมอบหมายและผู้สอนสามารถติดตามการทำงานของผู้เรียนได้ตรงตามเวลา รวมถึงยังสามารถแสดงความคิดเห็นแบบเรียลไทม์และผลการเรียนในชั้นเรียนได้ ส่งผลให้สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมถึงระบบการส่งและจัดเก็บผลงานต่าง ๆ (กิตติศักดิ์ สิ่งสูงเนิน และณมน จีรังสุวรรณ, 2558)

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจและทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร การนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้เครื่องมือนวัตกรรมการสอน Google Classroom มาเป็นตัวขับเคลื่อนการเรียนรู้และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากนวัตกรรมการสอน Google Classroom เป็นการใช้เทคโนโลยีบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Smart Phone) มาเป็นตัวกระตุ้นการเรียนการสอน ซึ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Smart Phone) ผู้เรียนทุกคนก็ล้วนมีเป็นของตนเองอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยจึงใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom มาเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้และความสนใจในการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทพมิตรศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำการวิจัยเรื่อง : การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) กรณีศึกษา การจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพมิตรศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning)
2. เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพมิตรศึกษา ในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และเข้าร่วมการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) จำนวน 9 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 325 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้ใช้ระยะเวลาการวิจัยทั้งสิ้น 6 เดือน (พฤษภาคม 2563 - ธันวาคม 2563) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 เดือน (เดือนสิงหาคม 2563)

วิธีการดำเนินการวิจัย

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และเข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) จำนวน 9 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 325 คน

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็นห้องเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง (Experimental) กับกลุ่มควบคุม (Control) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย* สามารถแบ่งได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง (Experimental) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และเข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) ซึ่งใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom จำนวน 40 คน

กลุ่มควบคุม (Control) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/7 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และเข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) ซึ่งใช้การเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) จำนวน 40 คน

*เหตุผลที่คณะผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างสองห้องนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติที่คล้ายกัน คือ เป็นห้องเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมากที่สุดสองห้อง โดยห้อง ม.6/3 เป็นห้องเรียนธรรมดาที่ดีที่สุด ในสายวิทย์-คณิต และห้อง ม.6/7 เป็นห้องเรียนธรรมดาที่ดีที่สุด ในสายศิลป์-คำนวณ

ระบุตัวแปรที่ศึกษา

2.) ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ วิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom และการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning)

2.) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 และห้อง ม.7/6 โรงเรียนเทพมิตรศึกษา

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนานวัตกรรม

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาการวิจัย ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบ Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอน Google Classroom แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาประวัติศาสตร์ ไทย ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพมิตรศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเป็นการสร้างและพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยและสร้างนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ใหม่ทั้งสองแบบ

4. เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัยรวมถึงขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ โดยศึกษา คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด วิธีการสอน แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนการสอนรวมถึงกระบวนการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย แล้วนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และการประเมินผล คือ ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้เป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 9 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงและนำไปใช้ทดลองจริง

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลักสูตรจากเนื้อหาสาระและลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการวัดและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย (ส 33101) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย แบบปรนัย ตัวเลือกชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดสำหรับใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วัดผลสัมฤทธิ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบทดสอบความรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จุดประสงค์ ความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 5 นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณในแต่ละข้อเพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยดังกล่าวเป็นดัชนีวัดความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 7 นำผลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20–0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป คัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพและปรับปรุงข้อที่ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 10 ข้อ

ขั้นตอนที่ 8 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder- Richardson) โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.8

ขั้นตอนที่ 9 นำข้อสอบจำนวน 10 ข้อ มาจัดทำเป็นแบบทดสอบออนไลน์และนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพฤติกรรมการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom และการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom และการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบประเมินพฤติกรรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินพฤติกรรมที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการเรียนการสอนจำนวน 3 ท่าน

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบประเมินพฤติกรรมจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณวัดความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกรปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบประเมินพฤติกรรมที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบประเมินพฤติกรรมที่ผ่านการทดลองมาปรับปรุงและนำไปใช้จริง

5. ระบุรายขั้นตอนในเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือจากสถานศึกษา ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5.2 เตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงให้ทราบถึงความสำคัญในการทดลองครั้งนี้

5.3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็น 2 กลุ่ม เพื่อใช้ในการทดลอง และกลุ่มควบคุม

5.4 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.5 ทำการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลาที่เท่ากัน โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม

5.6 ทำการทดสอบเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (Post-test) กับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม คณะผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนอีกครั้งและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.7 นำผลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

5.8 สรุปผลการทดสอบความรู้ทางการเรียนเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย \bar{x} ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้ t-test แบบ Independent

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนการสอน ระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) ระหว่าง นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

นักเรียน	N	\bar{X}	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	40	9.25	3.99	7.92	0.00*
กลุ่มควบคุม	40	6.31	5.37		

*p < .05

จากตารางที่ 1 การทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังการใช้การเรียนการสอนคะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 9.25$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้การเรียนการสอนของกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 6.31$) เมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติทดสอบที พบว่า ค่าที่ 7.92 มีค่าความน่าจะเป็นซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom สูงกว่านักเรียนที่ใช้การเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนการสอนระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.25 คะแนน ซึ่งสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.31 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับ ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2557) ที่ว่า การเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-6 คน สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันและมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับ ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2557) ที่ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ รูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหา เวลา และจำนวนของผู้เรียน สอดคล้องกับ การประชุมสัมมนา การติดตาม ทบทวนและต่อยอด การจัดทำองค์ความรู้ เรื่องกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนนักศึกษาในชั้นเรียน (2554) ที่ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการให้ผู้เรียนหยุดคิดและบอกให้ผู้อื่นรู้ว่าการเรียนในครั้งนี้ได้อะไรบ้าง ก็จะเป็นความรู้สำหรับผู้เรียนคนอื่นด้วยหรือแม้แต่การตอบคำถามประจำวันก็เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดเพื่อจะเพิ่มความสามารถในการเก็บกับความรู้ สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ สิงห์สูงเนิน และณมน จีรังสุวรรณ (2558) และลาภวัต วงศ์ประชา (2561) ที่ว่า Google Classroom เป็นนวัตกรรมการสอน เป็นชุดโปรแกรมที่ทาง Google ได้ทำการพัฒนา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการยึดหลักการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนกับนักเรียน และยังมีประโยชน์ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถทำงานร่วมกันได้โดยสามารถทำงานพร้อมกันได้นาทีต่อนาที (Real Time) ซึ่งสามารถควบคุมการแบ่งปันกันได้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ (2551) ในด้านคุณภาพผู้เรียนหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างตนเอง ขึ้นนำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา อินทรักษา (2562) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ สุจิตา เลขะวัฒนะ (2560) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาด้วยสื่อ

ความจริงเสมือนโดยการเรียนรู้รูปแบบ Active Learning ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การสร้างสื่อความจริงเสมือนโดยการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นุชนาฏ วัฒนศิริ (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านร่วมกับภูเกิ้ลคลาสรูม ที่มีต่อความคงทนของความรู้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบหลังการเรียนการสอนด้วยเทคนิคห้องเรียนกลับด้านร่วมกับภูเกิ้ลคลาสรูม สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังการเรียนของนักศึกษากลุ่มควบคุม และสอดคล้องกับ ผกามาศ ชูสิทธิ์ (2557) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความคงทนทางการเรียนและความชอบจากการสอนโดยใช้เกมกับการสอนปกติ : ในวิชาเขียนแบบ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอนโดยใช้เกมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงสอดคล้องกับ นีรบล อนุกุล และคณะ (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการสอนภาษาแบบเน้นภาระงานกับการสอนภาษาแบบปกติที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้คำศัพท์ ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบเน้นภาระงานทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนชอบการเรียนคำศัพท์ด้วยการสอนภาษาแบบเน้นภาระงานมากกว่าการสอนภาษาแบบปกติ

สรุปผลการวิจัย

- 1) การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนคะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า นักเรียนที่ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอน และในขณะเดียวกันการใช้การเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) กับกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน
- 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนการสอนระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับ

การเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3) การใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom ทำให้ผู้สอนสามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้โดยผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพห้องเรียนปกติ บริการของ Google Classroom ทำให้เรียนรู้ทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการ นักเรียนจึงพอใจที่จะเรียนรู้ สามารถสร้างชิ้นงาน ทำการบ้านหรือติดตามงาน แต่ถึงแม้การบริการจะอำนวยความสะดวกและมีข้อดีหลายประการ การเรียนในชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมกันไป เพราะเทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนครูผู้สอนได้ทั้งหมดโดยเฉพาะเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1) ครูผู้สอนควรนำการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและสามารถทำการเผยแพร่กับครูผู้สอนในรายวิชาอื่น ๆ หรือในนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ

2) ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับครูผู้สอน เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

3) ควรมีการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้งาน Google Classroom ของครูผู้สอนและนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*.

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ การประชุมสัมมนา การติดตาม ทบทวนและต่อยอดการจัดทำองค์ความรู้ เรื่อง *กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนนักศึกษาในชั้นเรียน*. (น.1-15). (2554). เชียงใหม่ : สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา.

- กิตติศักดิ์ สิงห์สูงเนิน และณมน จีรังสุวรรณ. (2558). การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. วารสารคุรุศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 หน้า 43-35. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน : จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์.
- นิรบล อนุกุล และคณะ. (2561). การเปรียบเทียบการสอนภาษาแบบเน้นภาระงานกับการสอนภาษาแบบปกติที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้คำศัพท์. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ปีที่ 14 เล่ม 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2561 หน้า 49-27. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- นุชนาฏ วัฒนศิริ (2561). ผลของการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านร่วมกับภูเกิ้ล คลาสรูม ที่มีต่อความคงทนของความรู้พร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ. Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2561 หน้า 1659-1641 มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิ่นจิตตา อินทร์รักษา. (2562). การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแนวคิดเมตาคognition เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ การกำกับตนเองในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ผกามาศ ชูสิทธิ์. (2557). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความคงทนทางการเรียนและความชอบจากการสอนโดยใช้เกมกับการสอนปกติ : ในวิชาเขียนแบบ. วารสารวิชาการและวิจัย ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2557. หน้า 109-97. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ลาภวัต วงศ์ประชา. (2561). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยด้วยวิธีการล้มมนาตามแนวคิด Active Learning สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ ปีที่ 12 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม 2562 หน้า 67-53 มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *งานปฏิรูปการศึกษา*. (ออนไลน์) ที่มา <http://www.onec.go.th>

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2559). *ตัวขับเคลื่อนในการเรียนรู้*. (ออนไลน์) ที่มา <https://secondary.obec.go.th/newweb/>

สุธิดา เลขะวัฒน์. (2560). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาด้วยสื่อความจริงเสมือนโดยการเรียนรู้แบบ Active Learning*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับที่ 1

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCIRอบ 4 พ.ศ. 2563-2567 (ผลการประเมินจัดอยู่ใน กลุ่ม 2) โดยมีกำหนดออกรวบรวมปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคมถึงมิถุนายน ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม) และการประเมินคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ท่าน โดยพิจารณาแบบ Double-Blind Review และบทความที่ส่งมาเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ จักต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากที่อื่นหรือได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่น หรือเผยแพร่ในเอกสารต่อเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) มาก่อน

221

1. การรับพิจารณาบทความ

1.1 ประเภทของบทความ

บทความวิจัย (Research article) ประกอบด้วย บทความวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลอภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

บทความวิชาการ (Academic article) ประกอบด้วย บทความ สาระปริทัศน์ ในประเด็นต่าง ๆ สรุปกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประกอบด้วย ชื่อหนังสือที่ต้องการนำมาวิจารณ์ ชื่อผู้พิมพ์ สังกัดและอีเมล และต้องระบุชื่อผู้แต่งหนังสือรายละเอียดการตีพิมพ์ของหนังสือ ภาพหน้าปกหนังสือ รายละเอียดการวิจารณ์ หนังสือให้แสดงข้อดีและข้อด้อยของหนังสือ และข้อเสนอแนะ ควรมีจำนวนหน้าอยู่ระหว่าง 3-5 หน้า

1.2 สาขาวิชาของบทความ

สาขาสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ อาชีววิทยา สังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และเวชระเบียน

2. รูปแบบการส่งบทความ

พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 ขึ้นไป โดยรูปแบบฟอนต์ที่กำหนด คือ TH SarabunPSK ยกเว้นตัวอักษรที่เป็นสัญลักษณ์ให้ใช้รูปแบบฟอนต์เป็น Symbol ขนาด Point (pt) ซึ่งมีความสูงเท่ากับตัวอักษรอื่นในบรรทัดนั้น รายละเอียดข้อกำหนดส่วนต่าง ๆ มีดังนี้

2.1 ขนาดกระดาษ ขนาด A4 พิมพ์แบบแนวตั้ง (Portrait) ใส่หมายเลขหน้าทุกหน้าที่ด้านบนขวาของกระดาษ โดยตั้งค่าหน้ากระดาษ (Page setup) ดังนี้

- ด้านบน (top) และด้านล่าง (bottom)	2.54 ซม.
- ด้านซ้าย (left) และด้านขวา (right)	2.54 ซม.
- หัวกระดาษและท้ายกระดาษ	1.25 ซม.
- ระยะห่างระหว่างบรรทัด	1.0
- จำนวนหน้าของบทความต้นฉบับ	8-10 หน้า
	(รวมตาราง กราฟ และรูปภาพ)

2.2 เนื้อหา ประกอบด้วย

2.2.1 ชื่อเรื่อง (Title) พิมพ์ทั้งภาษาไทยและอังกฤษไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.2.2 ชื่อผู้พิมพ์ (Author) ต้องระบุชื่อ และนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของผู้พิมพ์ทุกคน โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้านามหรือชื่อตำแหน่งหน้าชื่อ สำหรับผู้ที่เป็นผู้พิมพ์หลักให้ใส่เครื่องหมายดอกจันไว้ท้ายนามสกุล

2.2.3 ที่อยู่ (Address) ให้ระบุสังกัดและสถานที่ติดต่อโดยละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 เป็นต้น

2.2.4 อีเมลผู้ประสานงานหลัก (Corresponding author, e-mail) ให้ระบุอีเมลเฉพาะของผู้ประสานงานหลักเท่านั้น และให้กำหนดดอกจัน (*) หลังชื่อผู้ประสานงานหลักด้วย

2.2.5 บทคัดย่อ (Abstract) จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนคำไม่เกิน 300 คำ และต้องมีคำสำคัญ (Keywords) จำนวน 3-5 คำ

2.2.6 บทนำ (Introduction) นำเสนอที่มา ปัญหา แนวคิดหรือความจำเป็น หรือวิธีการแก้ปัญหาหรือการดำเนินการ ผลดีหรือผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือประโยชน์จากการดำเนินการชัดเจน วัดได้ สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังดำเนินการ

2.2.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) มีความชัดเจน วัดได้ สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังดำเนินการ

2.2.8 วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and methods) ให้อธิบายวิธีการดำเนินการทางการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.2.9 ผลการวิจัย (Result) เสนอผลการวิจัยสอดคล้องกับวิธีดำเนินการวิจัย

2.2.10 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอการค้นพบที่สำคัญของงานวิจัยและอาจเชื่อมโยงผลเพื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยอื่น หรือให้เห็นบนพื้นฐานหลักการทฤษฎี

2.2.11 สรุปผลการวิจัย (Conclusion) ให้เขียนบรรยายหรือสรุปโดยย่อแบบความเรียงถึงผลงานที่สำคัญและให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญอย่างกระชับ ความยาวไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ A4

2.2.12 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) ใ้กล่าวถึงทุนที่ได้รับการสนับสนุนเท่านั้น (หากไม่มีไม่ต้องใส่หัวข้อนี้)

2.2.13 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้ระบบ APA และต้องอ้างอิงภาษาไทยจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ยกเว้น บุคคลานุกรม

หมายเหตุ

- ชื่อเรื่อง กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 point ตัวหนา
- ชื่อผู้นิพนธ์ กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวปกติ
- สังกัดของผู้นิพนธ์ และอีเมลผู้ประสานงานหลัก กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 12 point ตัวปกติ
- ส่วนของเนื้อหา กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวปกติ (ยกเว้นชื่อ

เรื่องให้ใช้ตัวอักษร ตัวหนา)

- การเว้นบรรทัด กำหนดให้บรรทัดที่เว้นกำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point กำหนดระยะห่างบรรทัด (Line spacing) เป็น 1 บรรทัด (Single)
- คำอธิบายเชิงอรรถ กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 12 point

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบท

ด้วยกองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลมีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารสู่มาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายเพื่อผลักดันวารสารสู่ฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1 ฐานข้อมูล ACI ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับอาเซียน และฐานข้อมูล Scopus ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เพื่อให้วารสารได้มีโอกาสเข้าถึงผู้อ่านที่ไม่ใช่เฉพาะคนไทยเท่านั้น และยกระดับความเป็นสากลของวารสาร อีกระดับหนึ่ง ดังนั้นกองบรรณาธิการวารสารฯ จึงกำหนดรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้

- กำหนดให้ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA Style
- อ้างอิงที่นำมาใช้ต้องมีอายุไม่เกิน 10 ปี (หากเป็นอ้างอิงเรื่องทฤษฎี กฎ หรือสูตร อนุโลมให้สามารถนำมาใช้)
- จำนวนเอกสารอ้างอิงต้องไม่เกิน 20 เรื่อง
- ต้องแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษทุกราย โดยยังคงเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเดิมไว้ด้วย
- จัดเรียงคู่กัน โดยให้เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อนและตามด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเติมคำว่า (in Thai) ต่อท้ายเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลจากภาษาไทย
- การเรียงลำดับอ้างอิง กรณี เอกสารอ้างอิงที่แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษให้ยึดตัวอักษรภาษาอังกฤษในการเรียงลำดับ

ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงจากเอกสารต่าง ๆ

3.1 การอ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

Aksornporm, A. & Rungrojwanich, K. (2017). *A Development of Social Welfare System for Families with the Elderly in Order to Reduce Social Inequality*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

อำไพรัตน์ อักษรพรหม และกฤษณา รุ่งโรจน์วณิชย์. (2560). *การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับครอบครัวที่มีผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

3.2 การอ้างอิงจากวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

ตัวอย่าง

Durongrattichai, V., Kungthamniem, K. & Jampated, N. (2017). Social Welfare System Development for Disparity Aging in Order to Decrease Social Inequality. *Journal of Social Work*, 26(1), 95-119 (in Thai)

วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย, กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม และนพนันฐ จำปาเทศ. (2560). *การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้วยโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม*. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 26(1), 95-119 .

3.3 การอ้างอิงจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. รายละเอียดทางการพิมพ์ (ถ้ามี) [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก : แหล่งสารสนเทศ.

ตัวอย่าง

Wikipedia free encyclopedia. (2015). *Globalization* [Online]. Retrieved November 14, 2010, from : <http://th.wikipedia.org/wiki/Globalization>. (in Thai)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). *โลกาภิวัตน์* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2558, จาก : <http://th.wikiipedia.org/wiki/Globalization>.

หมายเหตุ อ้างอิงที่มาจากเว็บไซต์ อนุโลมให้อ้างอิงได้ไม่เกิน 10% ของอ้างอิงทั้งหมด

3.4 การอ้างอิงจากเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง*. ใน *ชื่อเอกสารรายงานการประชุม*. วันเดือน ปี ที่จัด. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

226

ตัวอย่าง

Amornsiriphong, A., Wangkanol, R. & Rugchartchareon, K. (2017). *Development of Social Welfare System for the Elderly Labors in Informal Sectors to Reduce the Social Inequality in Special Economic Zone: A Case Study of Sa Kaeo Special Economic Zone (Phase IV)*. The SMART Conference, December 6-7, 2012. Chonburi: Kasetsart University Srieacha Campus. (in Thai)

สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์ รัฐศิริรินทร์ ว่างานนท์ และกฤษณ์ รักชาติเจริญ. (2560). *การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้สูงอายุในเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษา: เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว (ระยะที่ 4)*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ SMART มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ครั้งที่ 9, 67 ธันวาคม 2555. ชลบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

3.5 การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์*. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์. ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

Amornsiriphong, S. (2017). *A Social Welfare Decelopment for Children in Special Economic Zone*. Master Thesis in Public Administration. Mahidol University. (in Thai)

สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์. (2560). *การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.

3.6 บุคลานุกรม

สมศรี ใจกล้า (ผู้สัมภาษณ์). สมชาย ใจดี (ผู้สัมภาษณ์). ที่ มหาวิทยาลัยมหิดล 999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563.

หมายเหตุ

รายการเอกสารอ้างอิงทั้ง 5 ลักษณะนี้ ถ้ามีผู้เขียนไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ชื่อนามสกุลผู้เขียนครบทุกคน แต่หากมีมากกว่า 6 คน ให้ใส่

ชื่อทั้ง 6 คน หลังจากคนที่ 6 ให้ตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al” เช่น Salmon, M., Earman, J., Wilson, R. T., McGarry, D. D., Hpoman, D., Dynaraki, S., et al. (2008). *Language: Structure and Use*. (2nd ed.). Illinois:Scott.

4. หลักเกณฑ์การอ้างอิงในบทความ

หลักเกณฑ์การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้ระบบนาม-ปี โดยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด และระบุเลขหน้าต่อท้าย (Name-Year System, Page) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.1 นาม หมายถึง ชื่อผู้นิพนธ์ โดยการเขียนแบบภาษาอังกฤษจะให้ใส่นามสกุลเท่านั้น (Last Name)

4.2 ปี หมายถึง ค.ศ. ที่เอกสารได้รับการตีพิมพ์

- 4.3 เรื่องที่มีผู้นิพนธ์คนเดียว และในกรณีที่วงเล็บเฉพาะปีให้เขียนดังนี้
Amornsiriphong (2016, p. 108) พบว่า.....
กรณีที่ “ชื่อผู้นิพนธ์-ปี” อยู่ในวงเล็บ ให้เขียน ดังนี้
.....(Amornsiriphong, 2016, p. 58).
- 4.4 เรื่องที่มีผู้นิพนธ์ 2 คน ให้เชื่อมด้วย “&” โดยให้เขียนดังนี้
Amornsiriphong & Wangkanol (2016. pp. 15-16) แสดงให้
เห็นว่า.....
กรณีที่ “ชื่อผู้นิพนธ์-ปี” อยู่ในวงเล็บ ให้เขียน ดังนี้
.....(Amornsiriphong & Wangkanol, 2012, p. 49)
- 4.5 เรื่องที่มีผู้นิพนธ์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้เขียนนามสกุลเฉพาะคนแรก
แล้วตามด้วย *et al.* (ตัวเอน) เช่น
Amornsiriphong *et al.* (1984, pp. 114-115) พบว่า.....
กรณี “ชื่อผู้นิพนธ์-ปี” อยู่ในวงเล็บ ให้เขียนดังนี้
.....(Amornsiriphong *et al.*, 1984, p. 8)
- 4.6 ผู้นิพนธ์หลายกลุ่มอ้างอิงในเนื้อหาเดียวกัน ให้คั่นแต่ละกลุ่มด้วย
เครื่องหมายอัฒภาค (;) เช่น
.....(Amornsiriphong *et al.*, 1984, p. 45;
Rugchartcharoen & Sornsri, 1975. pp. 855-856)
- 4.7 การอ้างอิงที่ไม่ได้อ้างจากต้นฉบับแต่เป็นการอ้างอิงต่อให้ใช้คำว่า
“as cited in” เช่น
Amornsiriphong (1995 as cited in Rugchartcharoen, 2019,
p. 12) กล่าวว่า.....
- 4.8 การอ้างที่มาของตารางและภาพ การเขียนชื่อผู้แต่งให้ใช้หลักการเดียวกับ
กับการเขียนอ้างอิงแบบตามท้ายข้อความในเนื้อเรื่องด้วย ตามด้วยวงเล็บปีที่พิมพ์
4.9 บทความที่มีบทสัมภาษณ์ให้อ้างอิงในเนื้อหาโดยไม่ต้องระบุชื่อผู้ให้
สัมภาษณ์ ดังนี้ “.....” (*ผู้ให้สัมภาษณ์ ก*, 4 พฤศจิกายน 2562) สมชาย ใจดี
(ผู้สัมภาษณ์)

4.10 บทความที่ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ หรือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ [ม.ป.ท.] สำหรับเอกสารภาษาไทยและ [n.p.] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ และให้ใส่ [ม.ป.ป.] สำหรับเอกสารภาษาไทย และ [n.d.] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ

5. การใส่ตาราง

กำหนดให้ใส่ชื่อตารางและรายละเอียดตารางเป็นภาษาอังกฤษ และควรมีชื่อตารางกะทัดรัดเข้าใจง่ายและมีหมายเลขกำกับโดยเรียงหมายเลขตารางตามลำดับ โดยใส่ชื่อตารางบนหัวตาราง เริ่มที่ Table 1, Table 2, Table 3...ไปจนครบ ในกรณีที่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ให้เขียนชื่อผู้แต่งตามหลักการเดียวกับการเขียนอ้างอิงแบบตามท้ายข้อความในเรื่องนี้ด้วย ตามด้วยวงเล็บปีที่พิมพ์ เช่น

Table 1.....(Amornsiriphong *et al.*, 2015, p. 85)

Position	Male		Female		Total	
	Left	Right	Left	Right	No.	(%)
1	0	0	1	0	1	9.21%
2	0	0	0	1	1	50.21%
3	56	49	138	133	376	40.09%
Total	153	153	316	316	938	100%

*p < 0.05

6. การใส่ภาพประกอบ

กำหนดให้ใส่ชื่อภาพและรายละเอียดของภาพเป็นภาษาอังกฤษ โดยภาพประกอบ ต้องเป็นภาพที่มีความคมชัดของรายละเอียดอย่างน้อยที่สุด 360 ppi (หากเป็นภาพที่เป็นลายเส้นจะต้องมีความละเอียดอย่างน้อยที่สุด 600 ppi) **ความสูงของภาพต้องไม่น้อยกว่า 7 ซม.** และต้องมีชื่อกะทัดรัดเข้าใจง่ายและมีหมายเลขกำกับ โดยใส่ชื่อภาพประกอบไว้ที่ด้านล่างของภาพ และเรียงหมายเลขภาพประกอบ เช่น

Figure 1 Figure 2 Figure 3... ไปจนภาพสุดท้าย การอ้างอิงภาพประกอบในเนื้อหา ต้องอ้างหมายเลขกำกับภาพประกอบด้วย การอ้างอิงแหล่งที่มาให้เขียนชื่อผู้แต่ง ตามหลักการเดียวกับการเขียนอ้างอิงแบบตามท้ายข้อความในเนื้อเรื่องตามด้วยวงเล็บ ปีที่พิมพ์ เช่น

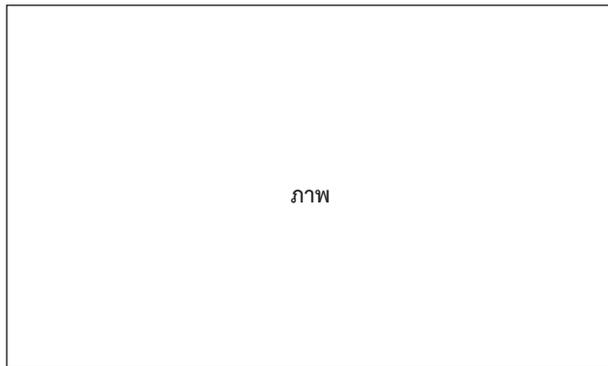

Figure 1.....

(Amornsiriphong, 2017, p. 78)

7. การส่งบทความต้นฉบับ

กำหนดส่งเอกสารผ่านเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/issamu/index> โดยประกอบไปด้วยเอกสาร ดังนี้

- บทความที่พิมพ์ด้วย Microsoft Word 2003 ขึ้นไป 1 ชุด
- หนังสือรับรองการส่งบทความฯ 1 ชุด
- กรอกข้อมูลผ่านลิงก์ที่ระบุไว้ในเว็บไซต์วารสาร

8. ช่องทางการติดต่อสอบถาม

คุณศศิธร ลบล้ำเลิศ

โทรศัพท์/โทรสาร 02-8002841 ต่อ 1249 อีเมล : sasitron.lom@mahidol.

ac.th

หนังสือรับรองการมีส่วนร่วมในบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ใน
วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ

ตามที่ ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว/ดร.).....

.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สังกัด.....เบอร์โทรศัพท์.....

E-mail.....

ได้ส่ง บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ เรื่อง

(ภาษาไทย).....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ คณะสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลนั้น

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผู้นิพนธ์ร่วมในบทความฉบับนี้ทุกท่าน ได้รับทราบและยินยอมให้ส่งบทความเข้ารับการพิจารณาลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หากมีการฟ้องร้องเกี่ยวกับชื่อผู้นิพนธ์ร่วมในการส่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้ข้าพเจ้าและผู้นิพนธ์ร่วมทุกท่านได้ลงนามไว้ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้แล้ว

ลงนามผู้นิพนธ์หลัก (ชื่อที่ 1)

.....
 (.....)
/...../.....

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
 (.....)
/...../.....

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม (ชื่อที่ 3)

.....
 (.....)
/...../.....

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม (ชื่อที่ 4)

.....
 (.....)
/...../.....

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม (ชื่อที่ 5)

.....
 (.....)
/...../.....

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม (ชื่อที่ 6)

.....
 (.....)
/...../.....

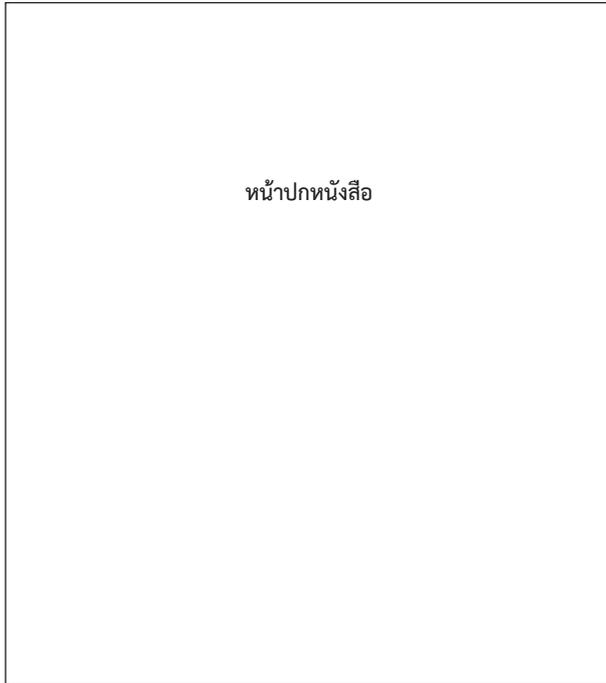
หมายเหตุ : ให้ผู้นิพนธ์หลักและผู้นิพนธ์ร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้นิพนธ์มากกว่า 6 คน ท่านสามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนามข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้นิพนธ์บทความทั้งหมด

บทวิจารณ์หนังสือ
ชื่อหนังสือ ภาษาไทย
ชื่อหนังสือภาษาอังกฤษ

ชื่อผู้วิจารณ์ภาษาไทย
ชื่อผู้วิจารณ์ภาษาอังกฤษ

ชื่อสังกัดภาษาไทย
ชื่อสังกัดภาษาอังกฤษ

Correspondings author, e-mail:

หน้าปกหนังสือ

233

วารสารสังคมศาสตร์และการ

ชื่อหนังสือ:

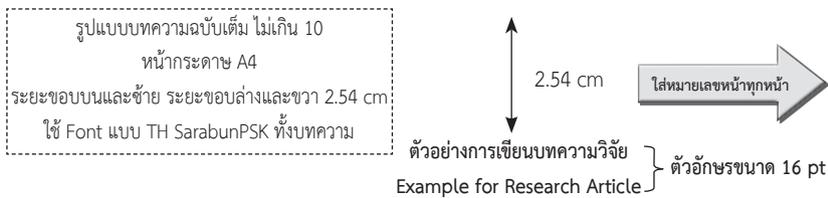
ผู้แต่ง:

ผู้จัดพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

รายละเอียดการวิจารณ์:

ข้อเสนอแนะ:

234

สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์^{1*} สมศรี ใจเย็น² และสมชาย ใจดี³
Somsak Amornsiriphong^{1*}, Somsri Jaiyen² and Somchai Jaiklar³

ตัวอักษรขนาด 14 pt

¹คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
³คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

¹Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Putthamonthon, Nakhon Pathom 73170 Thailand

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000 Thailand

³Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Putthamonthon, Nakhon Pathom 73170 Thailand

*Corresponding author, e-mail: somsak.amo@mahidol.ac.th

ตัวอักษรขนาด 12 pt

บทคัดย่อ (14 point, ตัวหนา, จัดชิดกลาง)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

2.54 cm

2.54 cm

.....
.....
.....

คำสำคัญ : ต้องมีคำสำคัญ 3-5 คำ **ไม่ใส่**จุลภาค (,) ในการเว้นวรรคแต่ละคำ

Abstract (14 point, ตัวหนา, จัดชิดกลาง)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....
.....
.....

Keywords: ต้องมีคำสำคัญ 3-5 คำ **ให้ใส่** จุลภาค (,) ในการเว้นวรรคแต่ละคำ

บทนำ (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....
.....
.....

วิธีดำเนินการวิจัย (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....
.....
.....

ผลการวิจัย (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....

.....

.....

236

สรุปผลการวิจัย (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (14 point, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

(1 Tab) (14 point, ตัวปกติ, จัดกระจายแบบไทย)

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง/References (14 พอยต์, ตัวหนา, จัดกระจายแบบไทย)

เอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบ APA

หมายเหตุ กรุณาดูเอกสารคำแนะนำในการเตรียมบทความประกอบการเขียน